

והיו מספרים

ב

תשורה משמחת הנישואין של
הת' אשר אברהם זאב הכהן וחיה מושקא
שיחיו רייכמן

י"א אדר ה'תשפ"א

פתח דבר

ב"ה

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן התמים אשר אברהם זאב שיחי', וב"ג חי' מושקא תחי'.

הננו בזה להביע תודה וברכה לידידינו ומכרינו, אשר באו מרחוק ומקרו, והואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את צאצאינו שיחיו, בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בתור הבעת תודה לבכית והוקרה לכל הנוטלים חלק בשמחתנו, מוגשת בזה תשורה, מיסוד על הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ שחילק 'תשורה' בחתונת בתו הרבנית חיה מושקא עם כ"ק אד"ש מה"מ.

הא-ל הטוב הוא ית' יברך את כבודו ואת אנשי ביתו יחיו בתוך כלל אחב"י בכרכות מאלופות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכת השמחה העיקרית ד"שמחת עולם על ראשם", בהתגלות המידית של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח.

התשורה כולל מקבץ סיפורי התוועדויות ויומנים מבית חיינו - 770 בית משיח משנת ה'תשנ"ג. הסיפורים והיומנים נכתבו על ידי אבי החתן - הרב שלום דובער הכהן שיחי' רייכמן.

סגנון הסיפורים הינו בדרך כלל כפי שהדברים נאמרים בהתוועדויות, תוך פחות שימת דגש על עריכה מהוקצעת. והוא על פי המסופר בחוברת זו (ע'): 26

ודע גודל העידוד והמאמצים, שהשקיע כ"ק אדמו"ר מה"מ לפרסום דברי ימי החסידות והחסידים. בכמה הזדמנויות עורר, שיעלו על גיליון מהני מילי מעלייתא. אחד הראשונים

למילוי רצון קודש זה הי' החסיד ר' שניאור זלמן ע"ה דוכמן מתלמידי תומכי תמימים בליובאוויטש, שהי' שולח סיפורי חסידים לכ"ק מה"מ בחיי חותנו כ"ק הריי"צ נ"ע. עד שנתקבץ לכלל ספר, והוציא בעידוד הרבי את הספר הנקרא „לשמע אזן“.

היו חסידים „בעלי מוחין“ כביכול, שגיחכו מעט על הנהגתו לתאר כל פרט מחיי החסידים, אף מהמדובר בעת ההתוועדויות – שהם דיבורים פנימיים, ומה זה שנדפסים בספר?

ופעם אחת סופר סיפור בפני הרבי (כנראה בסעודות יו"ט, בבית הרבנית הזקנה אלמנת כ"ק אדמו"ר הריי"צ), והרבי אמר למספר שיכתוב הסיפור. הלה, שהיה בן הדורות הקודמים, שלא היו כל כך רגילים בכך, הקשה: וכי אעשה כה"לשמע אזן"? תגובת הרבי היתה ברצינות: „יע, אזוי ווי די 'לשמע אזן' (–כן, כמו ה"לשמע אזן)“.

ואף אנו ענינו אבתרי' והשתדלנו להוציא את הסיפורים במתכונת זו.

וזאת למודעי: רובם של הסיפורים נתפרסמו בגיליונות התמים שיוצא לאור ע"י מערכת שבועון „בית משיח“.

(הערה: בכל מקום שנכתב „ר' מענדל“ סתם, הכוונה למשפיע ר' מענדל פטרפס ע"י

ועל פי המנהג הידוע ש"פותחין בדבר מלכות", (ראה שיחות פורים, ל"ג בעומר, י"ב תמוז תש"ח ועוד), הבאנו בפתחת הקובץ שיחת כ"ק אד"ש מקביעות שנה זו – ש"פ צו שושן פורים ה'תשמ"א, העוסקת בענין הכי עיקרי שהזמ"ג – משיח נז

נוסף על כך הבאנו יומן יחודי – חלקו בפרסום ראשון – מחדש אדר ה'תשמ"א אשר קביעותו הוא כקביעות שנה זו, הנודעת בייחודיותה בה חוגגים בירושלים 'פורים משולש', והדבר נוגע לכל מקום ומקום כמפורט ביומן. היומן נערך ע"י הת' מנחם מענדל שיחי' אדלער, ותודתנו נתונה לו.

מדור נוסף הוא 'מאוצר המלך' ובו מענות קודש וכת"ק לר' שמואל שמואלי מהשנים ה'תנש"א – ה'תשנ"ב. חלק מהמענות מתפרסמים כאן בפרסום ראשון. תודתנו נתונה לת' ישראל שיחי' ברנדלר על המצאת המענות לידינו על מנת לפרסמם לתועלת הרבים.

בטוחים אנו, שעל ידי הקריאה בחוברת, יוסיף כל אחד ואחד בעבודתו האישית ובהתמסרות לשליחות היחידה – קבלת פני משיח צדקינו בפועל ממש. ועוד לפני זה, נחזה בעינינו בביאת משיח צדקנו – הרבי שליט"א – וישמיענו נפלאות מתורתו – „תורה חדשה מאיתי תצא" – ותהי' אז שלימות הנישואין של כנסת ישראל והקב"ה ו"לא עיכבן אפילו כהרף עין" ותיכף ומיד ממש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משפחת מזרחי שיכון חב"ד – לוד

משפחת רייכמן קרית שמואל חיפה

י"א אדר ה'תשפ"א

תוכן הענינים

- 6..... פותחין בדבר מלכות – משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א כ' מנ"א ה'תשד"מ
- לקט סיפורי חסידים – מאת אבי החתן הרה"ח שלום דובער הכהן רייכמן שקיבל מפי זקני החסידים ומהתוועדויות אנ"ש:**
- עבודת ה' ומלחמת הנפשות – עמ' 9 // תומכי תמימים – עמ' 15 // התוועדות חסידית – עמ' 18 // לימוד תורה וספרי קודש – עמ' 23 // תפילה – עמ' 27 // אהבת ישראל – עמ' 28 // הידור מצווה – עמ' 31 // זה לעומת זה – עמ' 34 // רבנים ורבנות – עמ' 35 // שושלות חסידיות – עמ' 39 // סיפורים בקשר למאסר והגאולה של הרבי הריי"צ – עמ' 40 // סיפורים שונים – עמ' 44
- 47..... יומן מאירועי בית משיח 0 פ' שנכתב ע"י אבי החתן
- 65..... יומן מאירועי פורים ה'תשמ"א אצל כ"ק אד"ש מה"מ חלקו בפרסום ראשון
- 71..... מאוצר המלך – מענות קודש מ' ה'תשנ"ב חלקם בפרסום ראשון

פּוֹתְחִין בְּדַבַּר מַלְכוּת

מְשִׁיחַת שׁ"פ צו, שׁוֹשֵׁן פּוֹרִים ה'תשפ"א

א. היות ונמצאים בשושן פורים, והרי ישנו המנהג דכמה גדולים לומר "פורים תורה" – ידובר עתה ענין, שאחרים יכולים לכנותו "פורים תורה", אך לדעתי – יש לו יסוד:

רואים בהנהגת גדולי ישראל, שמכל דבר שפגשו או שראו – נהגו ללמוד הוראה בעבודתם. והנהגה זו מיוסדת על תורת הבעש"ט הידועה¹, שכל ענין שרואה ושומע ה"ז שייך אליו; אשר, מה הוא – יהודי, ומהו יהודי – יהדות. וא"כ, מובן, שכל ענין שרואה – שייך ליהדות, ובמילא, ה"ה הוראה בעבודת ה'.

ועד"ז גם בנוגע לענין שרואים וששומעים בזמן האחרון:

לאחרונה, נוהגים ילדי ישראל לנגן בשפת מדינה זו – "ווי וואנט משיח נאו" (אנו רוצים משיח עכשיו).

את שמו של "משיח" מנגנים הם בלשון הקודש – "משיח"; אך את התיבה האחרונה, שענינה "עכשיו" (ועד"ז שאר התיבות), מנגנים הם לא בלשון הקודש – "עכשיו", "תיכף ומיד" או "מיד" וכיו"ב – אלא בלשון דשפת המדינה, אנגלית: "נאו" – ש"ווי וואנט משיח נאו", הם רוצים משיח "נאו".

– מה שהילדים אומרים זאת בלשון דשפת המדינה – ה"ז מפני שאינם יודעים משום ענינים, הם יודעים רק שהם רוצים משיח תיכף ומיד! אין להם זמן לחכות עד שידעו כיצד לומר זאת בלשונות אחרות – וממילא, אומרים הם זאת מיד בלשונם: "ווי וואנט משיח נאו".

אמנם, גדולים – היודעים שהתיבה בלשון הקודש שענינה "נאו" היא "עכשיו" (או "מיד", "תיכף ומיד" וכיו"ב) – עליהם ללמוד הוראה מניגון זה שמנגנים הילדים, ומכך שמשתמשים דוקא בתיבת "נאו". וכדלקמן.

[. .]

ב. כל נשכח את הענין שאודותיו התחלנו לדבר – ע"ד הענין וההוראה מכך שהילדים מנגנים "ווי וואנט משיח נאו", דוקא בלשון "נאו".

(1) כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סי' קכזח.

הביאור בזה עלה בדעתי רק בשבת זו, שבת פרשת "צו" [אע"פ שבעצם החלו לנגן "ווי וואנט משיח נאו" בשמחת תורה (שנה זו), וכבר אז היה צ"ל ביאור בזה – אך הדבר עלה בדעתי רק בשבת זו, פרשת צו] – בקשר עם הענין ש"צו" בגימטריא "א-ל אדני" (כנ"ל).

תיבת "נאו" נכתבת באותיות לשון בני"י (כפי שראיתי שכותבים ילדים, וכן מבוגרים) – "נאו", נו"ן אל"ף וא"ו. והגימטריא מזה היא – נ"ז, תיבת "זן", בגימטריא (השמות) "א-ל הוי" [בדוגמת הענין ש"צו" בגימטריא (השמות) "א-ל אדני"].

[ולהעיר, שענין הגימטריאות שייך ג"כ לפורים:

ידוע, שבפורים צ"ל "לבסומי עד דלא ידע" – היינו, באופן שאיננו יודע את החילוק בין "ברוך מרדכי" ל"ארור המן"; וידוע, שהגימטריא ד"ברוך מרדכי" גימטריא שווה לגימטריא ד"ארור המן". ובכדי לחשב זאת – יש לקחת עט ונייר ולחשב ("ניט אום שבת גערעדט"), ואז, אם אינו עושה כל טעות בחשבון – יראה שזו גימטריא שווה].

ג. הביאור בהקשר ד"ווי וואנט משיח נאו" עם (הגימטריא ד"נאו" – השמות "א-ל הוי", בגימטריא "זן" – יובן בהקדים ביאור הענין וקשר הענינים ד"א-ל הוי" בגימטריא "זן":

שם א-ל הוא בחי' החסד⁵, המקור לכל ההשפעות וההמשכות, ועד ששם א-ל (לדעה אחת⁶) הוא התחלת י"ג מדות הרחמים [כידוע שישנן כמה שיטות בזה – אם התחלת י"ג מדות הרחמים היא משם הוי' (הראשון, או השני), או שתחילתם משם "א-ל", או "רחום"].

בכלל, הרי י"ג מדות הרחמים הם למעלה מכל סדר ההשתלשלות, למעלה ממדידה והגבלה; ויחד עם זה, לאידך גיסא – ה"ה המקור (והממוצע) לכל ההמשכות וההשפעות למטה, עד בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ואם כן הוא בנוגע לכל י"ג מדות הרחמים, עאכו"כ בנוגע ל"א-ל" – שאינו רק אחת מי"ג מדות הרחמים, אלא המדה הראשונה, וההתחלה דכל י"ג מדות הרחמים.

[וכידוע תורת הרב המגיד⁷ בביאור בקשת משה עבור מרים⁸ "א-ל נא רפא נא לה" – ש"א-ל" הוא המדה הראשונה מי"ג מדות הרחמים, ומשם רצה משה להמשיך למטה ע"י תפלתו "א-ל נא וגו'". וכמבואר שם, שע"י תפלתו המשיך במדת קל וחומר, כפי שענה לו הקב"ה לאחר מכן בק וחומר – "ק"ו לשכינה כו"י"; כיון ש"א-ל", המדה הראשונה מי"ג מדות הרחמים, מכוון כנגד "קל וחומר" – המדה הראשונה מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן¹⁰].

(2) פע"ח שער התפלה בכוונת פ' התמיד. לקו"ת מסעי פט, סע"ב. סהמ"צ להצ"צ קז, א. קונטרס ומעין מאמר כג פ"א.

(3) מגילה ז, ב.

(4) אגודה – הובא בד"מ וב"ח לטור או"ח ר"ס תרצ"ה. וכ"ה במג"א שם סק"ג.

(5) פרדס שער השמות פ"ה. ובכ"מ.

(6) זח"ג קלא, ב. וראה לקו"ש ח"ד ע' 8431. וש"נ.

(7) לקו"א סי' קלט.

(8) בהעלותך יב, יג.

(9) ב"ק כה, א.

(10) ראה לקו"ת ראה לג, ד.

וכאשר מצטרף שם "אל" יחד עם שם "הוי" ("אל הוי"), הרי הענין בזה הוא שהמשכה מ"אל" – מחסד, למעלה מסדר ההשתלשלות, מקור כל ההמשכות וההשפעות, נמשכת ב"הוי" – מלשון ה' הוה ויהי' כאחד¹¹; היינו, שזה נמשך ויורד כמו שהוא למעלה מכל סדר ההשתלשלות – כאן למטה, בהי' הוה ויהי', בכל מקום ובכל זמן לפי ענינו, כמו שהוא למעלה מכל סדר ההשתלשלות.

ד. וענין זה ד"אל הוי" (המשכת אל בהוי) – הוא תוכן הענין ד"זן" (בגימטריא "אל הוי"):

"זן" ענינו – שהקב"ה "זן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים" ו"זן ומפרנס לכל", כפי שאומרים בברכת הזן, שניתקנה ע"י משה על המן¹² – לחם מן השמים, שענין זה מדגיש מניין מקור המשכת הענין ד"זן".

זאת אומרת, בפשטות – ש"זן" ענינו שהקב"ה "זן את העולם כולו" ו"זן ומפרנס לכל", ומחסדו של הקב"ה למעלה מעלה, המקור לכל ההשפעות וההמשכות, נמשכת הרחבה בפרנסה לכאו"א כאן למטה בגשמיות וברוחניות, וזה נמשך למטה כמו שהוא למעלה – ללא כל מדידות והגבלות, מניעות ועיכובים – המשכת אל בהוי'.

ה. שלימות ההמשכה ד"זן" כאן למטה – תהי' בימות המשיח, לע"ל;

אמנם, כיון שרוצים את הענין ד"זן" (שלימות בפרנסה בגשמיות וברוחניות כו') גם עתה, בזמן הגלות, והרי כל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות¹³ – לכן, צ"ל עתה האתערותא דלתתא, שהיא מעין שלימות הענין ד"זן" שתהי' לע"ל.

ולכן מנגנים הילדים עתה, עוד בזמן הגלות, "ווי וואנט משיח נאו" – דוקא תיבת "נאו", שהיא בגימטריא "זן", בגימטריא "אל הוי" – כיון שזהו עדיין בזמן הגלות, לכן ישנה הבקשה והתנועה ד"נאו" (בגימטריא "זן", בגימטריא "אל הוי"), שתהי' בשלימות בימות המשיח.

ו. אלו הרוצים לומר שזוהי "פורים תורה" – שיהי' להם לבריאות; אך הענין הוא ענין אמיתי.

והעיקר הוא – שעל יהודי לדעת, שכאשר רואה או שומע דבר-מה (לדוגמא – שירת הילדים "ווי וואנט משיח נאו"), ה"ז מכיון שעליו לנצל זאת, שע"ז תהי' אצלו הוספה בתומ"צ ובעבודת ה'.

וע"י כל ענינים אלו – ממחרים ומזרזים עוד יותר את ביאת משיח צדקנו,

ובמיוחד – ע"י האתערותא דלתתא של כל הילדים, שמכריזים ומנגנים "ווי וואנט משיח נאו", ובפרט ע"י שילדים עושים זאת – שהם הרי "קטני קודש זרע" (כפי שאומרים בסליחות לתענית אסתר), "הבל שאין בו חטא"¹⁴.

[כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א התחיל לנגן "ווי וואנט משיח נאו"].

(11) זח"ג רנו, ב. פרדס ש"א פ"ט. שעהיוה"א פ"ז (פב, א).

(12) ברכות מח, ב.

(13) תניא רפ"ז.

(14) שבת קיט, ב.

לקט סיפורי חסידיים

מפי הרה"ח שלום דובער הכהן שיחי' רייכמן

עבודת ה' ומלחמת הנפשות

הנותן ליעף כח

באחת ההתוועדויות (בשנת תשמ"ח) שאל ר' מענדל: מה הטעם שבקומנו משנתנו אנו אומרים "הנותן ליעף כח", הלא עתה האדם רענן ומלא חיות ומה פתאום שיעלה בדעתו העייפות כעת?

אלא הענין הוא, שהנפש האלקית מתעייפת ממלחמתה בנפש הבהמית, שהיא ממש ללא הרף, ובכל הכחות והלבושים, ולכך היא צריכה להתרענן מחדש. וזהו מה שמקבלת הנשמה בשעת השינה, שמתחברת עם מקורה ושרשה למעלה, ועל זה מודה האדם להשי"ת שנותן לו כחות להתחיל שוב במלחמה הצפויה לו במשך כל היום. אך מי שכל דבר שהיצה"ר מציע לו הוא מקבל בלבו ומסכים לכך, אינו מרגיש כלל עייפות, ואין מקום וענין לברכה זו אצלו.

גשמיות טפל

בהיותי פעם בביתו של ר' מענדל (תשנ"ג-ד) להיות לו לעזר ולשמשו, גם במוכן של פארבריינגען מיט עלטערע חסידים (=התוועדות עם זקני החסידים – וכמובא בהתמים על דו"ז של ר' מענדל, התמים ר' חנוך הענדל, שאמר כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע, שלהתוועד עמו זהו מארז"ל גדולה שימושה כו'), סיפר:

בין התמימים בליובאוויטש היו כמה שבאו מבתיים פשוטים ביותר וגדלו בין עובדי אדמה מגושמים, כך שהשגתם בתענוגים היתה בעיקר בתענוגים גשמיים ביותר. נודמן פעם אחת שהמשפיע החסיד ר' מיכאל ע"ה בלינער (מחסידו כ"ק אדמו"ר הצמח צדק), הנודע בכינויו

”מיכאל דער אלטער”, שמע כמה מן אותם תמימים משוחחים על המאכלים האהובים עליהם, זה אומר מאכל פלוני מחבב אני ביותר והשני אומר שישנו מאכל אחר שאין כמותו.

ניגש אליהם ר' מיכאל ואמר, שהמאכל האהוב עליו יותר מכל היא מן דייסא דלילה (ר' מענדל אמר לי שמה ברוסית ולא קלטתי). פתחו התלמידים עיניהם בתמיהה, מה יכולים לחבב במאכל זה. חייך אליהם ר' מיכאל בחיבה (כנודע גודל אהבתו הנפלאה לתמימים) והשיב בפקחותו הנודעה: מאכל זה אינו דורש ממני התעסקות, שותים בזמן מועט ואין בו טעם וכל העסק סביב עולם הזה נמנע.

להריח את הנבלה מרחוק

פעם סיפר, שבאיזה זמן במחנות עבודה, היה רועה בהמות ועל כן מכיר הוא את נפש הבהמית. ותיאר את הבהמות שהיתה אחת גדולה וכמה שהיכוה בהיותה רובצת ולא הסכימה לקום ממקומה ואילו בהמה אחרת התנהגה באופן אחר – כך שלמד הרבה להכיר מהות בהמה.

מהרה"ח ר' זלמן שי' לנדא שמעתי, שהיה אומר, שאמנם לא ניצח את נפש הבהמית, אך הוא מכיר כבר מתוך הנסיון מהו נפש הבהמית ומהו נפש האלקית והוא יכול להריח את הנבלה מרחוק.

יודע את העולם

ר' עוזר שי' אלפרוביץ סיפר לי, שהחסיד ר' חיים זלמן קוולינר אמר לר' מענדל: אתה יודע את העולם ואתה מכויין למרוד בו.

לא משחק ילדים

מר' זלמן שי' לנדא שמעתי ששמע מר' מענדל פתגם, שהמשפיע שלו (של ר' מענדל), החסיד ר' זלמן משה היצחקי, היה אומר: ס'איז ניט שפילעלייקע, ס'איז נפש אלקית און נפש בהמית [= אין מדובר כאן במשחק ילדים, אלא יש לנו עסק במלחמת נפש-אלקית ונפש-בהמית].

תחילת העבוד

התמים ר' דוד ע"ה גולדשטיין היה רגיל לשאול אצל כ"ק אדמו"ר מה"מ עוד בזמן נשיאות כ"ק אדמו"ר הריי"צ, והרבי התייחס אליו בקירוב והשיב לשאלותיו בפרטיות.

פעם בשנת ההסתלקות ניגש אל הרבי בסיום התפילה ושאל: מהי תחילת העבודה?

ענה לו הרבי: לא לעשות מה שעולה ברצונו לעשות.

לאחר מכן כשהרבי ירד מבית אדמו"ר הריי"צ למטה, בלוותו את אמו הרבנית חנה ברדתה במדרגות, הוסיף הרבי ואמר: אין הכוונה שכשרוצה להניח תפילין לא יעשה זאת.

(1)* סיפור זה נרפס בקיצור בקובץ הקודם ע' 54, ובא כאן בהוספה ושינוי.

שאל ר' דוד: א"כ איך אוכל להבחין מה צריך לקרב ומה לרחק, הלא צריך דעת לזה? השיב הרבי: תלך להנהלה ותבקש שישכרו מורה למען שיהיה לך דעת, (והוסיף בחיוד): עתה בשבת אין לך לדחוק אותם להשיג את המורה.

מציל עני

באחת משבתות חורף תשמ"ח, דיבר ר' מענדל בהתרגשות רבה על הניגון "מציל עני מחזק ממנו" שניגנו אז בהתוועדות: מה זה שקוראין לנפש האלקית עני ולנפש הבהמית חזק. באיזה דבר הנפש הבהמית הוא חזק, הלא הוא סתם גזלן וריק מכל תוכן. האמת היא הרי אצל הנפש האלקית, ומעט אור שבה דוחה את כל החושך של נפש הבהמית. כי אמנם השי"ת נתן לנה"ב את הכח להעלים ולהסתיר, אבל מצד הנה"ב אין שום כח, וא"כ אין לקרוא לה בשם חזק, וצריך לידע שאיננה כלום ולבטל אותה מכל וכל.

הזהירות מה"בלאפער"

ר' מענדל הרבה לבטל את הנפש הבהמית וכמי שבדק במשך שנים רבות וראה את האמת, זעק מקירות לבו: דעו עם מי יש לנו עסק, עם רמאי שאין לנו לתת לו דריסת רגל. בשום אופן שלא נרמה את עצמנו, שזהו התחבולה הראשונה של נפש הבהמית, וזה היה מרבה לחזור בהתוועדות, שהעיקר שלא נרמה את עצמנו, כי לרמות אחרים אין לחשוש מזה הרבה, כי בין כה לא יעלה בידו, שאף אם ינסה להראות עצמו כלפי אחרים כחסיד וכדומה, הרי כולם יודעים את האמת, אך רמאות עצמית היא מחלה קשה.

פעם שאל בהתוועדות: וואָס איז רמאי און וואָס איז בלאָפער? [=מהו רמאי ומהו בלאָפער?] ניסו להשיב באיזה אופנים, ואמר: אין זה הנקודה. אלא, רמאי נאָרט אָפּ יענעם און א בלאָפער נאָרט אָפּ זיך [=רמאי מרמה אחרים, בלאָפער מרמה ("מבלף") את עצמו].

איתן שבנשמה

פעם אמר ר' מענדל משל, ע"פ מעשה ששמע מגוי שהיה עמו במחנות עבודה (או בבית האסורים): היה גוי זקן שגידל בביתו אחת מנכדותיו, ובלילה חורפי אחד באיזור קר ביותר סגר את חלונות ביתו ונשכב מכוסה בסמיכה ע"מ לישון, והנה הוא שומע את כלבו נובח בחזקה, כאומר שיש בידו ידיעה חשובה לבעליו, אך הקור הגדול ריפה ידו מלפתוח ולברוק מה רוצה הכלב המשיך לישון. אח"כ הבחין שלאחר כל כמה רגעים נחלשים נביחות הכלב כמתרחק מביתו ושוב שומע שהכלב מתקרב אל הבית וזועק בחזקה. כשעבר זמן רב ולא הרפה, ראה שאין לו ברירה וקם לברוק מה קרה. כאשר יצא, ראה איך שהכלב רץ במהירות למרחק מה מהבית, כמי שיודע את אשר לפניו. כשהלך בעקבותיו נפעם למראה עיניו, שהכלב אחז בשיניו את בגדי הנערה נכדתו ששכבה כמעולפת בשלג. או אז הבין שבגודל נאמנותו היה רץ מפעם לפעם לנענעה, כדי שלא תקפא לחלוטין מגודל הקור, ואז רץ שוב לעבר הבית להזעיק עזרה וחזר על פעולתו זו שוב ושוב.

כך – סיים ר' מענדל בנמשל – יש לכל אחד את ה"כלב" שלא נותן ליפול, והוא האיתן שבנשמה.

התבוננות פרטית

פעם סיפר בהתוועדות, שבערך בשנת תרצ"ד לקחו אותו לעבודת הצבא, לאיזה קורס קצר או עבודת ביצורים בהקמת תעלות וכדומה. שאל ר' מענדל את הקצין שמדריך אותם: מדוע משקיעים כל כך הרבה בחיל רגלים ולא חוסכים בקרבנות (החיילים שנהרגים כתוצאה מכך)? למה לא מאמצים את שיטת הפצצה מהאוויר, כך אפשר יהיה להסתפק בחיל אוויר בלבד?

ענה הקצין, שאמנם באופן כללי יכולים לרסק את עמדות האויב באמצעות מטוסי קרב, אך תמיד יוכלו חיילים להסתתר בבונקרים ובתעלות מתחת לאדמה, ולכן ניתן לנצח ולכבוש רק ע"י כח רגלי.

הסיק מכך ר' מענדל: זהו מה שבעבודת ה' אי אפשר להסתפק באמונה ועניני מקיפים, אלא צריך דווקא התבוננות בפרטיות [כמבואר במאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי (שער היחוד פ"ד ואילך) ומוזכר הרבה פעמים בשיחות קודש. המלה"ד].

קדש עצמך במותר לך

באחד השנים, ישבנו בליל שש"פ בכני ברק עם כמה אברכים ותמימים וכיניהם הרה"ת ר' עוזר שי' אלפרוביץ מכפר חב"ד, ושם הי' גם ר' יעקב ע"ה זוהר. בתוך כדי הדיבורים, סיפר ר' עוזר אודות זקנו, החסיד העובד מתלמידי תורת"ל בליובאוויטש ר' חיים משה ע"ה אלפרוביץ, שכשהי' מתוועד הי' מדבר בפשטות ומפעם לפעם שמעו ממנו אמרות בעלות עוצמה חסידית שבה "מזון" לעבודה רבה, ותביעה עמוקה הגלומה במשפט אחד.

לדוגמא, התבטא פעם ר' חיים משה: "מיר האָבען געהערט פון גרונם אין ליובאוויטש – תורה ומצוות איז אַלץ התפשטות, דער עיקר איז קדש עצמך במותר לך" [= שמענו מ(המשפיע ר' שמואל) גרונם בליובאוויטש תומ"צ זה הכל (רק) התפשטות האלקות, (אך) העיקר –] שבו מתבטא עבודת האדם ונמשך בו עצם אלקות] הוא קדש עצמך במותר לך]. הסגנון "שמענו בליובאוויטש" איפיין אותו במיוחד, כי כל מכריו מימי נעוריו הדגישו במעלתו של ר' חיים משה שבכל שינויי הזמנים והמקומות שעבר בימי חייו נשאר תמיד כתמים, והאיר בו בגילוי אור אלקי, ממש כפי שהי' אצלו בליובאוויטש.

שמעתי מהרה"ג ר' שניאור זלמן שי' גפני, שכשהורידוהו אלי קבר, עמד התמים ר' חיים דובער ע"ה לרמן (בנו של ה"בתים מאכער") (= עושה בתי תפילין) בליובאוויטש הרה"ח ר' צבי אבא ע"ה) ליד המספר שיבלח"ט ואמר לו "רואה אתה איך הוא עתה מונח בביטול גמור, כך הי' בליובאוויטש ולא נשתנה בכל הזמנים" (שלא החשיב עצמו כלום – כמארז"ל "נעשה שכן לעפר בחייו", "שמשים עצמו כשיריים").

היו הרבה תמימים שבזמן לימודם בליובאוויטש חשו בגילוי האור, ולאחר שסיימו את לימודיהם, היתה להם נפילת רוח ממצב (וכמו שמתבטא בכאב החסיד הגדול הרה"ת רא"ד ע"ה מרוזוב במכתבו לידיד נעוריו אא"ז המשפיע הרה"ת רש"ז ע"ה הבלין על ההעלם והסתר בלשון "איה

אלקיננו שנגלה לנו בזמן רבינו", שאצל כ"ק הרש"ב ראו ושמעו דא"ח בשופי ללא העלם מבחוץ על הנתינה להתעסקות בדא"ח ועבודה פנימית)

- אך הוא - ר' חיים משה - הי' בסגנון "עצמי", שהכל אצלו בפשיטות, וכל' רש"י עה"פ "תמים תהי' גו" "קבל מה שאומר אליך".

גילוי הנשפה האלוקי

סיפר ר' דוד גולדשטיין: פעם הבאתי ליחידות יהודי יליד אמריקה שמושגיו ביהדות היו מאוד חלשים, שמו היה לואיס לואיסקין. הרבי דיבר אתו על כך שיש בקרבו נשמה ומה זה תובע ממנו, והוא בפשטותו אמר לרבי: מעולם לא שמעתי ודוד (המספר) לא אמר לי שיש בי נשמה.

אח"כ אמר לרבי שיש לו שאלות על הנהגת יהודים דתיים, האם הרבי יכול להשיב לו על כך? הרבי הגיב בשאלה: ובאם אשיב לך על כך, האם תשתפר בהנהגתך בתומ"צ? - כן, ענה לואיס. כיון שהשיב בחיוב הסביר לו הרבי באריכות נפלאה קרוב לשעתיים את כל מה שביקש לדעת, ובסיום אמר לו הרבי ממחר בבוקר תקפיד על הנחת תפילין בכל יום חול. בתחילה דוד יעשה זאת עמך וכאשר תהיה בקי בדבר היטב, תוכל להניח לבדך.

טבע איז גראב

שמעתי מר' זלמן לייב אסטולין: התמים ר' בן-ציון ע"ה מרוז, שדר בשנותיו האחרונות בטשקנט והיה מלמד לילדי, סיפר לי כמה וכמה סיפורים מה ששמע וראה אצל כ"ק אדנ"ע (חלק נדפסו בגיליון התמים חשוון תשס"ב ע' 29).

אחד האימרות שחזר הוא שהרבי אמר: "טבע איז גראב און פאר טבע האב איך מורא" [=טבע (הביטוי שאנשים אומרים שדבר מסוים הוא כך בטבע) הוא גס ביותר, וירא אני מכך (מההתייחסות לדבר כאילו הוא טבע)].

לקחת את החסידות

הרה"ג הרה"ח ר' יעקב ע"ה לנדא סיפר: בהיותו אורח על שולחן שבת אצל הרבי נ"ע, התבטא בפני הרבי שהיום היה מאמר קשה ביותר (דרכו של כ"ק אדנ"ע היה לומר מאמר דא"ח קודם קבלת שבת).

הרבי הביט עליו כמתפלא ושאל מה היה כ"כ קשה במאמר היום? והשיב שהרבה מושגים בקבלה נזכרו בו (שאלו אותיות שאינם רגילים במאמרי הרבי נ"ע, שסגנון המאמרים בדרך כלל הוא בהסברה והרחבה ובאותיות של חסידות). הרבי ביטל את דבריו במחי יד ואמר: וואס איז אייך אזוי פיל נוגע די אותיות פון קבלה (מה כ"כ נוגע לכם אותיות של קבלה).

(שמעתי מהרה"ח ר' שניאור זלמן גפני ששמע ממנו ומהרה"ג אליהו לנדא)

קבלת עול – נושא הפכים

בהתוועדות אחת סיפר ר' מענדל, שהחסיד הנודע ר' יקותיאל ע"ה ליעפלער, מחסידי הראשונים של כ"ק אדמו"ר הזקן, שהנהגתו היתה באופן רוחני ותוהו'דיק [כמובא בלקוטי דיבורים (ח"א כו, ב ואילך) אופן עבודתו. המלה"ד], נכנס בלילה אחד לביהכנ"ס של רבינו הזקן בליאזנא וראה שם כיצד אדמו"ר האמצעי שהיה אז אברך צעיר, רך בשנים (אולי פחות מכן עשרים), מתוועד בהרחבה ומבאר לאברכי החסידים סדר העבודה כיצד עליה להיות. הוא שהיה מהחסידים המדקדקים עם עצמם שהאמת תחדור לפנימיות דפנימיות הוכיח את אדמו"ר האמצעי על כך שמתוועד בהיותו צעיר לימים ואין מחכה עד שיעברו עליו שנים רבות ב"עבודה" [כנראה לא ידע שכ"ק אדמו"ר הזקן הורה לבנו אדמו"ר האמצעי שידריך את האברכים. המלה"ד].

אחד המושפעים של כ"ק אדמו"ר האמצעי לא יכל לשאת את דבריו של ר' יקותיאל, וענה לו באיזה דברים ב'שפה החסידית', דע את מי הנך מוכיח וכו'. מיד אחרי זה נכנס ללבו של אותו חסיד חשש שיהיה לו נזק, כי ידוע שמהקפדתו של ר' יקותיאל היו כבר כאלו שניזוקו [כמסופר בלקו"ר (שם) שלמי שהתלוצץ אמר ר' יקותיאל משהו עליו ונשתבשה דעתו ר"ל. המלה"ד]. לכן מאותו יום ואילך נתחבא מפניו ובכל הזדמנות שראה מרחוק את ר' יקותיאל היה עובר מכנגד פניו. נזדמן פעם אחת שאותו אברך פנה מרחוב אחד לשני ולא הבחין שר' יקותיאל נמצא באותו רחוב וכשעבר הקרן זוית נפגש בו. כשר' יקותיאל הבחין בו וראה את החרדה שעל פניו, מיד הרגיעו ואמר: אני הייתי צריך לומר מה שאמרתי, ואתה אכן היה מוטל עליך למחות בי.

כששאלו את המשפיע ר' מענדל: היתכן ששניהם צודקים? השיב, שמצד קבלת עול יש מקום לשני הפכים. כי כשעושים בקבלת עול מכוונים לרצון העליון, ואזי מן האחד רוצים שיעשה כך, ומן השני באופן הפכי, כי קבלת עול מגיע עד העצם והוא נמנע הנמנעות ונושא הפכים.

הק"ש שעל הפיטה של הרבי הרש"ב

כשהרבי נ"ע ביקש מהחסיד ר' אלחנן דב מרוזוב, להיות גבאי ולמלאות מקומו של ר' נחמן הכהן מאריישן, אמר, שאומרים שגבאי אינו חסיד, והרא"י מנחמן (הגבאי שהי' לפניו).

אמר על כך הרבי הרש"ב: מה? להיפך! הוא דוקא הי' יותר מדי חסיד.

אח"כ אמר ר' אלחנן, שבשביל לראות את הקשעהמ"ט של הרבי הרש"ב, שהי' אומרה בתמצית דמו במס"נ, היה שווה להפסיד את כל הרוחניות שלו ולעסוק בכל עיני הכלל.

תוקף האמת של ר' מענדל

פעם שמע ר' לייבל ע"ה זלמנוב שידור, ובשיחה דיבר הרבי אודות לימוד חסידות עם נשי ובנות ישראל. מיד לאחר השידור תפס אותו המשפיע ר' מ"מ פוטערפאס ודרש ממנו שיחזור וילמד חסידות בבית רבקה בכפר חב"ד. ר' לייבל נענה לו מיד, למרות שהפסיק ללמד שם זמן רב קודם לכן וסירב לחזור למרות הפצרותיהם הרבות של הנהלת המוסד. כששאלו המנהל של בית רבקה, יבדלחט"א, הרה"ח ר' שמואל שי' חפר מה פתאום הוא נענה לו מיד כאשר להפצרותיו שלו הוא סירב במשך שנים? השיב לו: "עם תוקף האמת של ר' מענדל אי אפשר לעמוד מנגד".

האהבה בתענוגים של ר' זלמן משה:

המשפיע הרה"ח ר' זלמן משה ע"ה שו"ב היצחקי אמר פעם: „קומט צו מיר אז ס'איז מיר גוט אויף דעם הארצען און איך אייך מקרב זיין צום רבי'ן צום אויבעשטען (בואי אלי כשטוב לי על הלב ואקרב אתכם לרבי לקב"ה) ופירשו התמימים את דבריו שמתכוון באומרו טוב לי על הלב כאשר מאיר אצלו אהבה בתענוגים (כידוע שכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ כותב על ר' זלמן משה התואר זצ"ל, כלומר שהיה שייך לעבודת הצדיקים. הערת הכותב).

תומכי תמימים

נשמות בבית אלוקים

התמים ר' פנחס טודרוס ע"ה (פיניע) אלטהויז היה רגיל לספר שני סיפורים מתקופת התייסדות ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. שכידוע הרבי הרש"ב 'התגלגל' והשתטח על ציוני רבותינו נשיאינו משך כעשר שנים עד שהגיע למסקנא להקים את הישיבה המיוחדת הזו, שתלמידיה היו כנשמות כלליות (כלשון אחת השיחות מכ"ק אד"ש בשנים האחרונות).

סיפור א: ממש סמוך להתייסדות הישיבה בא בדברים עם אמו הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע, וסיפר לה על תכניתו. נענתה ואמרה בלשונה המיוחדת "אין בעיה מהיכן נאכיל את הבחורים, כי יאכלו הם מאותו סיר שנבשל בשביל משפחת בית רבי, ורק יגדילו את הסיר, אך מהיכן תשיג נשמות"

(וכוונתה היתה כי מי ירצה אז ללמוד בישיבה בסגנון קפדני שכזה, כשהאווירה ברחוב – אפילו בין גזע החסידים ובניהם הי' פרוץ ביותר ונטו להשכלה מודרנית ולא להשכלה של חסידות, שלא לדבר על 'עבודה' שהרבי דרש כל כך).

ויען הרבי במתק לשונו "אז נשמות הערען אז ס'איז דא אן ארט וואס מ'לערענט דארטן חסידות ציען זיך צו" [= כאשר נשמות שומעות שישנו מקום ששם לומדים דא"ח נמשכות הן מאליהן]. ואכן ראו את גודל הנהירה שרבים דפקו על דלתות הישיבה ומחוסר מקום לא נתקבלו מלבד אלו שמחמת אי התאמה רוחנית וכו' לא זכו להתקבל לתו"ת.

סיפור ב: כאשר נפוצה על פני ארץ רוסיה שמה של הישיבה והיו הרבה מגזע החסידים אשר פשט ידם במסחר והעריצו את הרבי עד ששם ליובאוויטש היה נכבד בעיניהם, פתחו את ידם לתרום לצרכים הגשמיים.

פעם בא אחד הגבירים הגדולים בהצעת תרומה גדולה מאוד אך רצה להתנות בהצעת סדר בהנהגת הישיבה (כמאמר העולם "בעל המאה הוא בעל הדיעה", וכך חשב ג"כ הלה), והוא,

שיסימו כל סדר בישיבה בצלצול ע"י פעמון. הרבי נ"ע דחה מחשבות אלו בתוקף גדול וכתב לו "בז הנני לכספך וזהבך ובלעדך יבנה בית אלקי (שמעתי מהרה"ת רי"ל ע"ה זלמנוב).

גם מי שנזרק - תמים הוא

שמעתי מאחד המשפיעים ב'קבוצה', שפעם ב'יחידות' אמר לו הרבי שע"פ הכתוב "אחרי רבים להטות" ישנו צורך לפעמים להוציא מן הישיבה בחור. והוסיף הרבי, שכיון שבטבע אינו שייך להנהגה זו מחמת רוך לבבו, הנה ימסור ענין זה להנהלת הישיבה.

גם בישיבה בליובאוויטש היו כמה וכמה שנזרקו, ובכל זאת הנה ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע על התוועדות חסידותית, שפועלת על כל משתתפיה "שמשא אכולי עלמא נייחא", וכמו שכותב הרבי לשר החינוך מר בן ציון דנבורג, שרואים בזכרונותיו אשר קיבל השפעה חזקה בליובאוויטש.

הרה"ח ר' שמואל ע"ה זלמנוב מתל אביב סיפר על תלמיד שזילזל בלימוד דא"ח, ופעם אחת הכריז עליו כ"ק אדמו"ר הריי"צ "שלמה רוגצ'ובער גיי ארויס פון זאל" (= צא החוצה מהזאל), ובכל זאת הכירו ר' שמואל כיהודי שומר תומ"צ ומגדל זקן, דכיון שנתכוונו רבותינו נשיאינו לשם שמים ולטובת הרבים, הנה אף היחיד נשאר שייך לכללות ישראל.

סוף סוף מוכרח להיות צינור

יהודי אמריקאי שלמד בישיבה ליטאית בארצות הברית, התקרב לחסידות וזכה ללמוד חסידות עם הרה"ת ר' שלום חריטונוב ור' יוסף רייצעס שיחיו. בתמוז של שנת תשל"ז זכה להיכנס ליחידות, ובה שאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א, האם נכונה השמועה שמי שלא למד בתומכי תמימים, לא יהיה חסיד אף שלמד חסידות?

ענה לו כ"ק אד"ש מה"מ: אצל חסידים יש יצר הרע, הנקרא 'קלוגינקער'. בתחילה בא היצר הרע ואינו מסכים לאדם ללמוד חסידות. אח"כ מסכים לו ללמוד חסידות, אבל רק של אדה"ז שכתב את השלחן ערוך והי' מקובל בין האחרונים של אז. מאוחר יותר מתפשר גם על חסידות של הצ"צ שכתב ספרים בנגלה, ובשלב שלאחר מכן גם חסידות של הרבי הרש"ב שהי' בקשר עם ר' חיים מברסק ו עוד מגדולי הדור של אז. גם כאשר מסכים אח"כ שילמד חסידות של הרבי הריי"צ, הרי כל זה הוא מכיון שהי' לו מסירות נפש וכולם למדו ממנו להיות במס"נ, אבל לא של ה"היינטיקע" (חסידות עכשווית - היינו של הרבי). כאשר מסכים סוף כל סוף היצה"ר שילמד חסידות של הרבי, לא מסכים שייצא למבצע תפילין. כאשר יוצא למבצע תפילין סו"ס הרי יש מגבלות אם זה יהי' בחנויות ובמשרדים או בדוכן ברחוב, אבל סו"ס כאשר יוצא למבצעים בדוכן, אינו מסכים שילמד בתומכי תמימים.

וסיים הרבי: אני יודע שכשתצא החוצה יהי' לך עלי תרעומת, אך מכיון ש"לא ידח ממנו נדח" הרי סו"ס מוכרח להיות ממך צינור להפצת החסידות.

שבועיים לאחר אותה יחידות, נפגש הלה עם הרה"ח ר' גרשון מענדל שי' אבצן, וסיפר לו, כי אכן כל מילה ומילה וקס"ד שיצאה מפי קודשו של הרבי, אכן עברה וחלפה במוחו קודם אותה יחידות.

סופו של אותו אחד הוא, שהיום מפרסם הוא מתורתם של רבותינו נשיאינו, אך ללא הזכרת שמותם, והוא מתבייש בחסידות וברבותינו נשיאינו.

לא מסוגל לכתוב

הרה"ח ר' אליעזר ננס ע"ה לא הסכים לכתוב מזכרונותיו בישיבת תומכי תמימים, ורק על זמן היותו במאסר, הסכים לכתוב את ספרו "האיש שלא נכנע", בבקשת הרבי שליט"א. הסיבה לכך שלא רצה לספר על תומכי תמימים היא, כי זמן זה הי' יקר מידי בעבורו בכדי להורידו לאותיות הכתיבה.

הכוחות שמשקיעים בתמימים

בשנים האחרונות לחיים חיותו בעלמא דין, כ"ק הרבי נ"ע רכש בית קומות בעיר רוטטוב על נהר דון (וכמו שכתב הרבי הרש"ב באחד ממכתביו "ואני בתוך הגולה על נהר דון"), והיתה קבוצה קטנה של תמימים שזכו ללמוד בעירו של הרבי. בעיקר היו אלו התלמידים המבוגרים דליובאוויטש (רוב התמימים היו בקרעמנטשוג וחלקם פזורים בכמה סניפים קטנים).

פעם הבחין הרבי שאחד התמימים בעלותו במדרגות, עולה הוא במרוצה ופזיזות בדלגו מדרגות ועולה הוא שתיים בכל קפיצה. הרבי התייחס לכך בחומרה ואמר מתוך כאב: "מען גיסט אויף זיי אזוי פיל און צו פועל קומט ארויס גאר ניט [=שופכים] (מבזבזים) עליהם כ"כ הרבה ולפועל לא זו אצלם כלום".

המשפיע ר' מענדל ע"ה כשסיפר זאת אמר: זו היתה הדרישה והדקדוק הגדול שתבוא מהתמימים שתהיה הנהגתם בכל הענינים באופן פנימי ובמתינות יתירה, מאחר שכל כך הרבה כוחות השקיעו בהם.

אבל בימינו אין שייך תביעה שכזו, הרבי לא מדקדק עמנו כל כך.

אנן פעלי דיפנא

בהתוועדות אחת (בקיץ תשמ"ח) אמר ר' מענדל שאין לספר מהנעשה במבצעים, מה דיבר ומה נתווכחו עמו, מה שאלו ומה השיב. כשבאים לתומכי תמימים עלינו לשכוח על הנעשה בחוץ, ולידע שהעיקר הוא הפנימיות והחיים של תומכי תמימים ולימוד דא"ח. אנו יוצאים במסירות נפש לחוץ, אך לא זהו החיות שלנו. לספר מה שואלים האנשים שמונחים בעניני העולם הרי זה בא מהתפשטות הנפש הבהמית שרוצה לעשות עסק מעוה"ז ולהראות חכמתו מה שהשיב, אך האמת שעיקר עסקנו בביטול עצמותינו לרבי ושאר הדברים אינם צריכים לתפוס מקום.

שד"ר אמיתי של תומכי תמימים

ר' מענדל פוטרפס ע"ה סיפר פעם, שזוכר הוא בילדותו את אחד השד"רים של ישיבת תומכי תמימים, ושמר ר' יחיאל. גם הוא, ככל השד"רים, תפקידו הי' לאסוף כסף עבור הישיבה, אמנם שונה הי' ר' יחיאל משאר השד"רים.

כשהגיע ר' יחיאל לעיר, הנה ראשית כל קיים התוועדות ביום הראשון לבואו לעיר, ואז לא הי' מסכים לקבל כסף עבור הישיבה, ורק פרס מטפחת וחזר מאמר דא"ח. לאחר כשעה, כשסיים את המאמר אמר "און נאך טיפער" (= ובעומק יותר), והי' מתחיל לחזור את המאמר מהתחלה. זהו ציור אמיתי של שד"ר של תומכי תמימים, סיים ר' מענדל.

התוועדות חסידית

איך אעזוב התוועדות?

הרה"ח ר' ישראל צבי ע"ה הבר סיפר: בלומדי בישיבת אחי-תמימים שבתל-אביב אצל המשפיע התמים ר' חיים שאול ע"ה ברוק, נכנס לאחת מהתוועדויותיו אורח שלא היה מן החסידים מהשורה אך היה מגזע רבותינו הקדושים. שמו היה הפרופ' פישל שניאורסון, שאביו הרה"ג ר' שניאור זלמן ע"ה היה בנו של כ"ק רבי שלום דובער ע"ה מרציצא (נכד כ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע). כיון שחש זרות במקצת, נתיישב על אחד הספסלים בצד ההתוועדות. המשפיע, שרצה לקרבו, החל לספר על אודות זקנו של האורח הרה"צ מרציצא. כיון ששמע כך, נכנס לתוך ההתוועדות וחש כבן למשפחה החסידית.

כטוב לבו, החל אף הוא לספר סיפור חסידי מרתק שבדידיה הוה עובדא: בהיותי סטודנט באחת האוניברסיטאות שבפטרבורג (או מוסקבה) הייתי שוכר לי חדר באחד המלונות בעיר. ערב אחד ניגש אלי אחד מעובדי משרד המלון ומודיע שאני מתבקש בטלפון שבמשרד. כשניגשתי לטלפון, מתברר שאחד מחסידי חב"ד על הקו וברצונו להודיעני שהרבי הריי"צ הביע את רצון קדשו לראות אותי בהתוועדות שתיערך בלילה זה. כיון ששמעתי כך הודתי לו על ההודעה ונודרתי לחדרי להתארגן בהופעה כיאות להתוועדות עם הרבי. בעודני מתארגן, נקראתי שוב לטלפון, מיהרתי למשרד והנה גם טלפון זה הוא מחסיד, שגם הוא מספר שהרבי רוצה לראותני. מיהרתי לצאת לדרך, ובעודי בפתח המלון נקראתי בשלישית למשרד, ולפליאתי גם הפעם היה זה לשם הודעה טלפונית מחסיד נוסף, שרצה לזכות להודיע לי את דברי הרבי.

כשהגעתי להתוועדות, ישבתי בה מספר שעות, וכבר נתעייפתי והיה בדעתי לחזור למלוני. בעודני קם ללכת, פנה אלי הרבי הריי"צ ואמר: ראה, השעה סמוך לחצות ליל ואני עדיין לא התפללתי תפילת ערבית. האמן לי, וגם המסובים כאן כולם יכולים להעיד, שהרבה יותר ממה שבוער לך ללכת, בוער לי להתפלל כבר תפילת ערבית. אך איך אפשר להתוועדות חסידית ולו יהא זה בשביל תפילת ערבית?

(שמעתי מהמספר, רי"צ ע"ה הבר, בהתוועדות כ' מנ"א תשנ"ג בכפר-חב"ד)

התוועדות ללא דרשות:

המשפיע ר' מענדל ע"ה פוטרפס סיפר: אשה אחת באה לפני כ"ק אדמו"ר מהר"ש בבקשת עצה לשלום בית. הורה לה הרבי שבכוא בעלה לביתם תגיש לו קערה לרחוץ את ידיו, ומיד תמלא את פיה ממי הרחיצה ותשאיר אותם בפיה למשך כמה רגעים וכך מובטח לה שלום בית. עשתה האשה כדברי הרבי ואכן השלום שב לשרור בבית. מה הייתה הבעיה וכיצד נפתרה? פשוט מאד, הסביר ר' מענדל, הבעיה הייתה שכשבעלה בא לבית היו לו תלונות, והאשה היתה מגיבה בהתאם, עד שעלו לטוננים גבוהים והמריבות היו תדירות. כאשר ע"פ עצת קדשו של הרבי מילאה פיה מים, אזי אף אם בעלה בא בטרוניא לא היה ביכלתה להשיב, וכך נעשה שלום על ישראל.

כך צריך להיות גם בהתוועדות הסיק ר' מענדל ע"ה מסיפור זה: כשחסיד נכנס להתוועדות אזי ראשית כל שימלא פיו משקה, ויאמר ארבע פעמים ברציפות לחיים (כמובן לא יותר, כידוע הגזירה בזה), כדי שישפיע עליו שיהיה בביטול ולא ירצה לדבר. אם הוא מתיישב ורצונו לדבר, זה אינו טוב, והרי זה דומה לבלעם הרשע עליו אומר הפסוק: "וישא עיניו ויאמר" הסתכל בכמות בעל ודיבר, עלה לראש הפעור ונשא דברים. דרשות מחריבות את העולם.

עד כמה היה מאוס אריכות הדיבור אצל החסידים, אנשי האמת, היה ר' מענדל ע"ה מביא דוגמא מהמשפיע שלו החסיד ר' זלמן משה ע"ה שפעם באמצע קריאת מגילת אסתר פלט מפיו: "צו א לאנגע דרשה, מ'דארף נעמען א קאף משקה" [=עבור דרשה ארוכה מדי, צריך ללגום מעט משקה], וכך עשה. ובאחת ההתוועדויות סיפר ר' מענדל את אותה בדיחה, שהיו חסידים מספרים, שיהודי אחד בעלותו אחר מותו למעלה ובהתייצבו לפני בית-דין של מעלה ביקש שיכניסוהו לגן עדן, כשנשאל באיזה זכות? השיב הלה, הרי הייתי שחקן בהצגות וכשראו יהודים את ההצגות של עקירת יצחק ומכירת יוסף היו עיניהם זולגות דמעות שלישי, ואם כן וודאי שמקומי בגן עדן. נכון שאנשים בכו השיבו לו, אך עדיין לא ראינו אחד שבא מעולם הזה שנתעורר לשנות הנהגתו לטוב ולקיים מצוות כתוצאה מאותם בכיות, ולכן פסק דינך הוא לשבת בפתח גן עדן, והיה, אם יבוא יהודי אחד מעולם הזה ויאמר שקיים מצוה אחת כתוצאה מההצגות שלך תיכנס עמו לגן עדן. ומאז ועד היום הזה, השחקן הזה יושב בפתח גן עדן ומחכה, סיים ר' מענדל את דבריו.

(שמעתי בהתוועדות מר' מענדל פוטרפס ע"ה)

מה שמתדבר פאליו:

באחת ההתוועדויות סיפר ר' מענדל, שבהיותו במוסקבה בשנות תרצ"א-ג, היו מתוועדים ב"מרינה רושצא" מדי שבת, ואופן ההתוועדות היה שניגנו ניגונים ואחד החסידים הנכבדים קרא שיחה משיחות כ"ק הריי"צ (חלקם נאמרו ברוסיה וחלקם שיחות שנאמרו אחר צאתו של הרבי מרוסיה והוברחו לרוסיה בדרכים נפלאות). אך דרשות, אף אחד לא העלה בדעתו לומר. רק שא' לקח משקה והתרומם ודיבר איזה דיבורים פנימיים מה שנתדבר מעצמו.

(שמעתי בהתוועדות מר' מענדל פוטרפס ע"ה)

בעניין זה שמעתי מהרה"ת ר' שלמה זלמן שי' לנדא, שבשנת תשמ"ה, כשנתמנה לשמש כמשפיע בישיבת תומכי תמימים בנחלת הר חב"ד, ביקש מזקנו התמים הרה"ג יעקב ע"ה לנדא לבוא להתוועד שם. בנסיעה מבני ברק לנה"ח ביקש מזקנו לחזור לפני התמימים מתוכן אחד ממאמרי הרה"צ ר' הלל נ"ע מפאריטש שהיה חביב ומרגליה בפומיה דהרב לנדא ע"ה. אך הרב לנדא (הידוע בתוקף דעתו) הפסיק בערו ואמר: "מיר וועלען ריידען דאס וואס וועט זיך ריידען" [=אנחנו נדבר מה שיתדבר מאליו].

מעלת הדיבור:

פעם אמר ר' מענדל ע"ה, שבזמננו צריך להתוועד בדיבור ולא לשתוק כמו שנהגו פעם בהתוועדויות, שהיו מתוועדים במחשבה, והיו מדברים ביניהם ע"י מבט בעיניים. כמו שידוע שהחסידים הנודעים ר' חנוך הענדל והרשב"ץ, מחסידי כ"ק אדמו"ר הצ"צ, היו נוהגים להתוועד לילה שלם בלי לדבר מילה, רק בוכים. עתה צריך להתדבר זה עם זה מה שיותר, וכך מאיר אחד לשני באופן דאור חוזר, שנזכרים על ימים מקדם, והתוועדות באופן זה נוגע בחיים. כפי שאפילו גויים מתוועדים, שישנם גוים עניים מרודים ומאחר שאין להם בית לדור בו הם לוקחים ענפי היער שנושרים מאליהם שאותם מרשה להם הפריץ לקחתם, והם בונים מזה "חאטקע" [=מעין בקתה] ומתגוררים בפאתי היער, בקצה הכפר. הם חוטבי עצים וכשמקבלים משכורת אזי דבר ראשון הם שותים משקה. ומה הם מדברים, הגוי המבוגר אומר לצעיר באזהרה שלא ילך לעומק היער כי שם נמצאים חיות רעות מסוכנות. הרי שההתוועדות כזו נוגעת ממש לחיים הגשמיים. וכן הוא בחיים ברוחניות, שיהודי מבוגר אומר לצעיר ממנו שילמד מנסיונו של המבוגר שלא ילך היכן שהנפש הבהמית נמצאת שהיא חיה מסוכנת.

בהתוועדות זו נכח גם ר' מיכל שי' וישצקי מכפ"ח, והוא הזכיר לר' מענדל שמשל זה שמע ממנו בראשונה לפני כשלשים שנה, בשמח"ת תשכ"ד, בסמרקנד. אז כבר ידעו שר' מענדל קיבל היתר יציאה מבריה"מ, לכן נתאספו הרבה חסידים באותו סוכות והתוועדו כל לילה אצל חסיד אחר, וכך המשיכו בשמע"צ ושמח"ת ושבת בראשית, ושתו ג"כ משקה לרוב ונתעייפו ביותר. בשבת בראשית אחר מנחה הלכו להתוועד בביתו של ר' חיים אליהו ע"ה מישולבין. לרוב המתוועדים כלו כל הכחות אזי ישבו בשתיקה ורק ר' מענדל דיבר עד שתפס את עצמו שהוא היחיד שמדבר, דבר שלא נראה כמעט בהתוועדויות באותם הימים, שהיו רגילים שא' מנגן והשני בוכה והשלישי קאכט זיך באיזה ענין שמדבר עליו, וכאן הרי הוא כאיזה מגיד הנושא דרשה וכולם שומעים. אז אמר להם ר' מענדל שידעו שאינו אלא כמו א אלטער גוי שמדבר אל הצעירים לא לילך במקום סכנה.

(שמעתי בהתוועדות ב' אייר תשנ"ב מר' מענדל פוטרפס ע"ה)

לא להיות עיתונאי:

מהתוועדות צריך לצאת בעל חוב אמר ר' מענדל ע"ה. צריך להוסיף איזה פעולה טובה, שההתוועדות תהיה פעילה כפי שהרבי כותב בהרבה מכתבים ומברקים "התוועדות פעילה". אך

אם יוצא בהרגשה של "שישו בני מעיי", התוועדנו טוב בנועם אזי אין זה כפי הכוונה הרצויה (בלשונו "איז דאס טייג ניט").

פעמים רבות הוכיח את הסובבים, מה הם עומדים מן הצד, "מה אתה עתוני? (עתונאי) תאמר לחיים!", אל תחשוב מה קורה בהתוועדות, האם מעניין וכו', אלא תיכנס לתוך ההתוועדות לנגן ולחיות ולהיות פנימי.

(שמעתי בהתוועדות מר' מענדל פוטרפס ע"ה)

היחס להתוועדות מפנימיות הנפש:

פעם ביקש ר' זלמן לנדא מר' מענדל שיסביר לצעירים מה משמעותה של התוועדות, שהיא דבר רציני ביותר וכו', ופשוט הרבה אין יודעים מזה, ולכן אין נוהגים בהתאם. אך המשפיע ביטל את ההצעה שזה לא דבר שאפשר למסד אותו, ולומר סדר התוועדות הוא: לשבת בפנים רציניות, לרצות לקבל השפעה וכן הלאה... אלא הרציניות וכל היחס צריך להיות מפנימיות הנפש.

(שמעתי מר' זלמן שי' לנדא)

התאחדות הנפשות בהתוועדות

באחד מההתוועדויות שאל ר' מענדל את אחד מנכבדי אנ"ש שהיו שם: מדוע אומרים שעל ידי התוועדות פועלים התאחדות של שתי נפשות אלוקות מול נפש טבעית אחת. מדוע שלא תהי' התאחדות חלילה להיפך?

והשיב ר' מענדל מיד: אכן זה תלוי היכן הם נפגשים אם יהודים נפגשים במסעדה, וכל אחד מתאר לחבירו את התענוג שבמאכל מסוים ומעוררו להתאוות אליו, אזי רח"ל יש התאחדות של שתי נפשות בהמיות, אך אם נפגשים בהתוועדות ומעוררים על ענייני אלוקות, ההתאחדות היא של הנפשות בלבד.

שהנפש האלקית תדבר

פעם בהתוועדות ר' מענדל לא לקח משקה מחמת הבריאות, ולזאת ג"כ לא דיבר הרבה כדרכו, שעיקר דיבורו היה רק אחר נטילת משקה, שאז נדבר מאליו ולא היה כדרשה. כפי שהרבה פעמים אחר שדיבר כמה דקות הפסיק ואמר: צו א לאנגע דרשה [=דרשה ארוכה מדי]. ופעמים צחק על עצמו ושאל את אחד מהמשפיעים הצעירים: מה תאמר על הדרשה שלי? אך אחר זמן רב כשנתעורר ודיבר שאלוהו: מי מדבר כעת? והשיב שעתה הנפש האלקית מדברת (ואמרו לו, אם כך תיקח משקה. אך לפועל נמנע).

למסור נפשו באחד:

החסיד ר' חיים שאול ע"ה ברוק סיפר: באחת מהתוועדויות קודש בליובאוויטש הוציא הרבי הרש"ב נ"ע שעון מכיסו וכשראה שהשעון מורה על השעה אחת בלילה, אמר בצחות לשונו הקדושה "ס'איז גיקומען די צייט למסור נפשו באחד" (הגיעה כעת השעה למסור את נפשו

באחד), וכך היה רגיל המשפיע הרחש"ב ע"ה לסיים בשעה זו את התוועדויותיו.

(שמעתי מהרה"ת ר' יהודה לייב ע"ה זלמנוב)

תשמחי בחלקך

מספרים שהביאו אברך צעיר שבת שניה או קצת זמן אחרי נשואיו לביתו כשהוא שתוי מההתוועדות ובבואו לפתח ביתו צנח שדוד על פתח הדלת לעיני אשתו הטריה שהיתה המומה מכך שאינו נראה כמו שהיה נראה בשבע ברכות שלה שאז היה נראה שפוי ומה קורה איתו כעת? החסידים שהובילוהו אמרו לה בכדי להפיס את דעה היא תשמחי בחלקך כי זה שבעלך נפל בפתח ביתך זהו כי בא להוכיח כי צדקת הנך, שהרי בהיות בני ישראל במדבר הרשעים נזקקו ללקוט המן ולאספו מחוץ למחנה, הבינונים בתוך המחנה, ורק לצדיקים נפל המן על פתח ביתם והנה גם אצלך המאן (= הבעל באידיש) נפל בפתח הבית.

(שמעתי מר' לייב ע"ה זלמנוב)

ניגון העשוי טלאי טלאי..

בברית מילה של ר' שנ"ז קלופט, נכד אשתו של החסיד ר' מיכאל דבורקין, ניגנו ניגון שכל אחד ידע רק את חלקו. צורת הנגינה לא מצאה חן בעיני ר' מיכאל וסיפר משל: ילד עני אחד בא לתלמוד תורה עם בגד שהיה עם טלאים רבים, ואמר לחבריו שהוא עורך תחרות בין כל החברים מי יודע מה הבגד המקורי ומה הטלאים. הוא אמר שכל ילד ישים אגוז ומי שידע יקבל את כולם, ניסו כל החברים וכאשר סיימו את דבריהם אמר להם "כולכם טועים הבגד כולו הינו טלאי"...

הניגון הלבבי:

אחד הניגונים שהיו מאוד חביבים על המשפיע ר' מענדל ע"ה פוטרפס הי' הניגון הנקרא "זעבינער הארץ" (הלב של זעמבין), כשבמקביל קיים ניגון זעבינער קאפ (הראש של זעמבין).

באחת התוועדויותיו שמעתיו מכריז בקול (בהברה אשכנזית): למה נקרא שמו זעבינער הארץ? יען, כי בתחילת התייסדות תומכי תמימים היו שתי קבוצות; קבוצת תמימים בליובאוויטש, שהיו תחת השפעת החסיד המדריך העובד ר' חנוך הענדל ע"ה קוגעל (דודו זקנו של ר' מענדל), וקבוצת תלמידים בזעמבין שהיו מודרכים ע"י החסיד המדריך המשכיל ר' שמואל גרונוס ע"ה אסתרמן (תושב זעמבין). קבוצה זו האחרונה לא היו רגילים בעבודת המדות ובהתרגשות, אלא ב'השכלה'. עד שהי' בחור אחד מלומדי זעמבין שהיה בקי כבר בגיל בר מצוה בסידור עם דא"ח. וכשהיתה אצל לומדי זעמבין התעוררות תשובה היו מנגנים ניגון זה.

לימוד תורה וספרי קודש

עולה של תורה

החסיד ר' חיים דובער ע"ה (בערקע) חן סיפר, שהנהגת בניו הקדושים של כ"ק רבנו הצמח צדק בלימודם היתה, שכשעסקו איזה זמן בלימוד הנגלה עד שעמלם ויגיעם העלה פרי רב וגרם להם תענוג גדול, ואז עברו לעסוק בפנימיות התורה. לאחר מכן כשחשו תענוג גדול בלימוד החסידות עברו לעסוק בלימוד הנגלה, כי רצונם היה ללמוד דווקא באופן של קבלת עול, לבטש ולזכך את הנפש הבהמית.

ההשקעה בנגלה וחסידות - בשווה!

הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב אסטולין ע"ה סיפר בהתוועדות, שפעם אמרו לכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע שיש חיכוכים בין המשפיעים לר"מים בנגלה בליובאוויטש על מה הבחורים ישקיעו יותר, אם בלימוד דא"ח או בנגלה. והגיב על כך הרבי בפליאה, מה השאלה, צריך להשקיע בשניהם באותה מידה כי הלא שניהם תורת הוי"ה היא.

ממנו יראו

בהתוועדות בבית חיינו 770 בשבת מברכים טבת תשנ"ג התוועד ר' מענדל עם כמה אברכים (כבני ארבעים) בידידות גדולה, כדבר איש אל רעהו ועורר לקבל החלטות טובות בענינים של פועל ממש (שזה היה דבר הרגיל ביותר בהתוועדויותיו לומר הרבי תובע 'התוועדות פעילה' וא"כ נחליט עתה כך וכך). אחד האברכים העיז ושאלו: מה הינך מקבל? וענה בפשיטות: הרי קיבלתי על עצמי ללמוד מסכת ביצה עד י"ט כסלו.

באותה תקופה היה זה אצלו למאמץ גדול ביותר, כי הקריאה עלתה לו שלא בנקל, ובדרך כלל קראו לפניו שיעורי החת"ת ורמב"ם. בעיקר היה אומר תחלים מתוך ספר עם אותיות גדולות.

באיזה ביקור שנכנסנו אצלו באכסניא שלו ליד 770 (מול המקוה) אמר לנו: צריך לעסוק בתורה בעיון, ואם אי אפשר אזי לגירסא, ובאם גם זה אין בכחו, צריך לומר תהלים עכ"פ, שיוקר הזמן הוא גדול ביותר, והיה זה בזמן שהחלים מניתוח שעשה אז בברכת והוראת כ"ק אדמו"ר מה"מ. ואעפ"כ גם במצב זה פעל על עצמו לקחת מסכת ללמוד בחלוקת הש"ס.

[וזהו בירור עצום לנפש הבהמית, כידוע שעיקר בירור נפש הבהמית הוא בלימוד הנגלה, משא"כ פנימיות התורה שהוא למעלה מבירורים וענינה גילוי נפש האלקית. המלה"ד].

ספרי אדמו"ר הזקן בע"פ

יום אחד אחרי תפילת מנחה עם הרבי בשנת תשנ"ג התיישב המשפיע ר' מענדל פוטרפס ושוחה עם הרה"ג ר' ישראל ע"ה פרידמן ראש ישיבת אהלי תורה, ושוחה אודות הדרישה מתלמידיו

ללמוד בשקידה ובהתמדה, וסיפר לו הכרתי חסיד אחד שאמר שכפי שלומדים תניא בעל פה ראוי ללמוד גם שולחן ערוך אדה"ז בעל פה, כי הלשון של השולחן ערוך הוא לשונו הזהב של רבינו הזקן בדיוק כפי שתניא הוא לשונו של רבינו הגדול, וכך עשה, ומה שידע שלמד בעל פה הוא לכל הפחות עד סימן קכ"ח (הלכות נשיאת כפים). אחר זמן אמר לי שאותו חסיד זהו ידיד נפשו החסיד ר' אבא ע"ה פליסקין שהתבטא ר' מענדל עליו שהוא חד בדרא וכולו אמת.

מהי בקיאות אמיתית?

אל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק הגיע פעם אברך וביקש לדבר עמו בלימוד. שאלו הצ"צ באיזה מסכת, וענה האברך בכל הש"ס. אמר לו הצמח צדק, כאשר הרמב"ם כתב את ספרו הסתגר במערה 10 שנים ללא שום ספרים עמו ובעל פה כתב את המשנה תורה, ואני לבקיאות כמו של הרמב"ם הגעתי רק בשלשה עשר מסכתות, ואתה חושב שבקי הנך בכל הש"ס?

(שמעתי מהגה"ח ר' זלמן לייב אסטולין)

הצ"צ לומד בליל ניטל?

באחד מלילות ניטל בשעת השיעור בין מנחה לערבית בביכ"נ חב"ד בבני ברק, נסובה השיחה בין המשתתפים אודות היחס בין היהודים לנוצרים – להבדיל – ברוסיה בימים עברו. סיפר אז הרה"ת יצחק מענדל ליס ע"ה (מי שהיה מזכיר כפ"ח ומארגן הצ'ארטר הראשון בתשכ"א לנסיעה לרבי שליט"א מלך המשיח) מה ששמע בלמדו בישיבת תו"ת בפולין מפי הת' מאיר הי"ד גלזמן (ששמו נזכר בקובץ "התמים" שיצא בפולין), מעשה בליל ניטל אצל הרבי הצמח צדק (שהרי כידוע בשנים שאחר ועידת הרבנים בשנת תר"ג בפטרבורג הרבי הצ"צ היה תחת מעקב השלטונות כמבואר בקונטרס "הרבי הצ"צ ותנועת ההשכלה"), שפעם הגיעה משלחת חשאית לעקוב אחר הרבי הצמח צדק אם הוא לומד בליל ניטל – כי הגיעה מלשינות שהרבי והחסידים לא לומדים תורה בליל אידיהם של הנוצרים, ומראים בזה שבזמן שהגויים חוגגים ושמחים החסידים מתאבלים ולא פותחים ספרי קודש – ועקב זאת הגיעה המשלחת לברוק מה עושה הרבי. עשה הקב"ה נס, ובדיוק כשאותם מרגלים נעמדו ליד חלוננו של הרבי נשמט ספר ונפל מהארון, התכופף הרבי והרימו, או אז ראו את הרבי מחזיק ספר קודש בידיו, חזרו ואמרו כי אך שקר טפלו המעלילים והרבי כן לומד בלילה זה, ויהי לנס!

הנולד ללא אם

כיון ששוחחו החלו לספר בענין ליצנותא דעבודה זרה, ויספר הגה"ח ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין כי בעיירתם היה נער שכונה בפי כל משה דעם משוגענער, כאשר הגיע זמנו של נער זה להתייצב בועדת הרופאים הבודקת כשירות לגיוס לצבא הרוסי, נעמד הלה בפניה וסרב לגשת להבדק בפניהם. כאשר אמו ניסתה לדבר על לבו, העיז בפניה והתייחס אליה שלא בכבוד. מפקד הלשכה גער בפניו הלא אמך היא ועליה לכבדה, ענה המשוגע זו איננה אמי, אמור לי בבקשה – אומר המפקד – מי היא אמך?, אין לי אם, לא נולדתי מאשה כלל – השיב המשוגע. וכי יכול להיות כדבר הזה, שואל שוב המפקד – מישהו שלא אשה ילדתיהו? הצביע משה'לע

על התמונה שהנוצרים מייחסים לאותו האיש, שהייתה תלויה על הקיר, ואמר הנה על זה הנכם אומרים שנוולד הוא ללא אב, מדוע אינך מאמין לי שנוולדתי ללא אב? התרגז המפקד ביותר והורה לגרשו מעל פניו ובזה ניצל מגיוס.

דיוק בספרי תנ"ך

בחול המועד פסח תשס"ט נקלעתי לקרית ספר שבמודיעין עילית לשמחה משפחתית, וגיסי שי' הציע לי לפגוש את סבא של גיסו, מזקני חסידי חב"ד בשווייץ (שמתארח אצל בנו בקרית ספר) – הרה"ג הרה"ת ר' צבי הירש ע"ה צהאלער (זכה שבכל ספרי תניא נדפס שמו היות שתרגם חלק מהתניא לגרמנית). קיבלתי את עצתו ונפגשתי עמו. הוא סיפר לי שהיה רגיל פעמים רבות לשאול שאלות שונות אצל הרבי מה"מ כשהיה נכנס לזאל הקטן לעיין באיזה ספר. המספר בענותנות אמר לי ששאלותיו היו בבחי' נארישקייטן (-קטנוניות).

אחת משאלותיו הייתה על הגמ' בסוכה בעניין שצל בקרקעית הסוכה אינו שווה לגג הסוכה, ולא הובן אצלו איך זה במציאות והרבי המחיש לו זאת.

פעם נתעורר ויכוח בינו לבין החברותא שלו אם יש משמעות רצינית לחלוקת הפרקים בתנ"ך, שהרי היא נעשתה על ידי כמרים נוצריים. כאשר נכנס כ"ק אד"ש מה"מ שאלוהו על זה, והרבי השיב בהחלטיות, שמכיוון שכך נדפס וכך יהודים לומדים, הרי יש לזה משמעות ויש להתייחס לכך במלוא הרצינות.

לימוד כתבים

הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין סיפר שהחסיד התמים הרב דוד ע"ה לבקובסקי (אחיו הגדול של הרה"ת ר' נחום ע"ה מצרפת), כשאסרוהו הקומוניסטים האשים אותו חוקרו בהשתייכות לעדת החסידים ואמר לו שלא יוכל להכחיש זאת, כי כדרכם כל מי שחשדוהו באי נאמנות לשלטונות היו מצמידים לו סוכן מטעמם שיעקוב אחריו, והנה כל זמן שעקבו אחרי לימודו שהיה במרפסת ביתו ראו שלומד ספרים בכתב יד, שזהו הרגיל ללימוד אצל החסידים (החוקר היה יהודי ואמר לו באידיש שראו שאתה לומד געשריבענע ספרים), ולא כהרבנים שאינם מחוג החסידים שהם למדים מספרים הנדפסים.

הברחת ספרים לרוסיה הקומוניסטית

ערב אחד הביא הרה"ת ר' זושא שי' פרוס לביהכ"נ חב"ד בבני ברק ספר שנערך במכונת כתיבה לפני כמה עשרות שנים ברוסיה הקומוניסטית, מראה זה עורר שיחה אודות היוקר שהיה ברוסיה הקומוניסטית בשנות הנשיאות הראשונות של הרבי לאיזה דבר שנדפס בהוצאת קה"ת, ר' זושא סיפר שאביו ר' שמואל לייב ע"ה נכנס פעם להרה"ג הרה"ח ר' אברהם חיים ע"ה לובנוב שהיה אחד מרבני לענינגראד, והראה לו הרב לובנוב לאביו לפני צאתו מביתו על משקוף הדלת, אביו לא תפס את הרמז, חזר הרב והראה לו מספר פעמים עד שקלט ומצא שם מונחים ספרי תניא וסידור כיס בהוצאת קה"ת שתיירים אמריקאים היו משאירים אצל הרב בביקור כמו שנותנים מזכרת ואצל רב רשמי אין זה בעיה כל כך להשאיר, אך הרב הזהירו שלא ידעו מאין בא לידיו.

הרה"ת ר' יעקב ע"ה לפקיבקר סיפר שפעם נכנס לרבה של מוסקבה הרה"ג יהודה לייב ע"ה לזין וביקש ממנו חלפים לשחיטה, הלה התחמק ושאל מה צריך זאת, והשיב שיש לומדים אצלם בטשקנט שחיטה. תוך כדי ששוחח עמו פתח שם איזה מגירה ומצא בה סידור בהוצאת קה"ת, אך לאכזבתו הקובץ מכתבים שבסוף התהלים היה תלוש מהספר, וביקש מהתמים הרה"ח ר' דובער ע"ה ריקמן שדר במוסקבה אולי יש אצלו סידור עם המכתבים, והשיב שאין אצלם. ונמצא, כי גבאי בית הכנסת הגדול שהיו משתפי פעולה עם השלטון הקומוניסטי, היו דואגים לחתוך מהסידורים שמשאירים התיירים בבית הכנסת את הדברים הקשורים לרבותינו נשיאינו.

עוד סיפר ר' יעקב שבשנת תש"ו היה ידידו הרה"ת ר' חיים אשר ע"ה כהנוב סוחר בדברים שמועברים מפולין לרוסיה והיה פעמים נוסע מהכא להתם ומהתם להכא ובאחד הימים הביא להמספר כרך אחד של לקוטי דיבורים.

עוד סיפר הרה"ת ר' יעקב שבשנת תשכ"ד הגיע לביקור אצלם בטשקנט השליח הראשון של הרבי במסווה של תייר, הוא הרה"ת ר' בנימין ע"ה כץ, ובאחת השיחות הודיע להם ר' בנימין שנמצא ברשותו ספר המאמרים תש"ט מכ"ק הרי"צ נ"ע, השומעים אמרו לו שישתובב ברחוב וספר זה ברשותו והם כבר ידאגו להבריא מידיו, וכך עשה. יום אחד בהלכו ברחוב וסביבו כמה מהחסידים חטף זאת ר' יעקב בלי שר' בנימין ירגיש, ומיד העביר זאת לאשתו כדי לטשטש עקבות ה"פשע", וכששאלוהו למחרת חסידים בעיר איפה הספר הכחישו כל ידיעה בנושא כי הפחד היה נורא. רק אחר זמן כשהפסיקו להתלחש אודות הספר, העבירו העתקות מיד ליד, וכל אחד השתדל ללמוד משהו כי כמעט לא היו להם דברים חדשים.

הרה"ת ר' יעקב יהושע שי' לאופר אמר בשם הרה"ת ר' מיכאל שי' מישולובין שלרוב החביבות למדו את אחד ה"פתח דבר" של הרבי מה"מ שהגיע לידיהם בעל פה.

הסכמה מנער לזקן

הרה"ג החסיד ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין סיפר לי שבאיזור מגוריו בשנות בחרותו נותרו רק נערים ספורים שעסקו בלימוד התורה (כי לא גר בין חסידי חב"ד שנותרו נאמנים לה' ולתורתו), לכן רבה של העיירה חסלאוויטש (הידועה מהניגון פון חסלאוויץ קיין ליובאוויטש על שם הקצוות הרחוקות זו מזו) היה משוחח עמו רבות בלימוד התורה, ופעם הראה לו הרה"ג ר' מאיר סטאלאוויטש (רב העיר חסלאוויץ ובסוף ימיו רב זכרון משה בירושת"ו) כתביו בחידושי תורה, וביקש ממנו שיחווה דעתו אליהם. אך הוא סירב במבוכה, וכי מה לנער צעיר שיחווה דעת על חידושי רב המבוגר ממנו בעשרות שנים.

כמו ה"לשמע אוזן"

נודע גודל העידוד והמאמצים שהשקיע כ"ק אדמו"ר מה"מ לפירסום דברי ימי החסידות והחסידים. בכמה הזדמנויות עורר שיעלו על גליון מהני מילי מעלייתא. אחד הראשונים למילוי רצון קודש זה הי' החסיד ר' שניאור זלמן ע"ה דוכמן מתלמידי תו"ת בליובאוויטש, שהי' שולח סיפורי חסידים לכ"ק מה"מ בחיי חותנו כ"ק הרי"צ נ"ע, עד שנתקבץ לכלל ספר והוציא בעידוד הרבי את הספר הנקרא "לשמע אוזן".

היו חסידים **בני** 'אי מוחין' כביכול, שגיחכו מעט על הנהגתו לתאר כל פרט מחיי החסידים אף מהמדובר בעת ההתוועדויות שהם דיבורים פנימיים, ומה זה שנדפסים בספר?

ופעם אחת סופר סיפור בפני הרבי (כנראה בסעודות יו"ט בבית הרבנית הזקנה אלמנת כ"ק הרי"צ), והרבי אמר למספר שיכתוב הסיפור. הלה שהיה בן הדורות הקודמים שלא היו כל כך רגילים בכך הקשה וכי אעשה כה"לשמע אוזן"? תגובת הרבי היתה ברצינות, יע אזוי ווי די "לשמע אוזן" (-כן, כמו ה"לשמע אוזן").

חשיבות כתיבת ספרי סיפורים:

פעם ליוויתי את המשפיע ר' מענדל לביתו וסיפרתי לו בדרך ממה שכתב לי אחד מידידי מהמדובר בהתוועדויות שבבית חיינו, ואמר לי המשפיע שניכם נרחבתם בחסדי ה' בזכרון טוב עליכם לחבר ספר סיפורי חסידים, כששמעתי זאת הסתכלתי במבט תמה כי הלא כמה שנים לפני כן, כששאלתיו על סיפור שסיפר - ששמע ביאור בד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא (תרפ"ה) מפי זקן בן תשעים, מי היה אותו זקן - 'ירד' עלי על רצוני לכתוב ולא לקחת את הדברים בפנימיות כעניין שנוגע לי עצמי בעבודת ה' רק כאחד שאוסף סיפורים (אגב אחר זמן נודע לי שאותו זקן לא היה בן תשעים בזמן שביאר להם בבחורותו של ר' מענדל, אלא היה זה ר' מאיר גורקוב שאחר זה האריך ימים עד צ' שנה), ואי לזאת התפלאתי על כך שעתה אומר לי כן לפרסם מה שמספר לי ומה ששומע הנני מחסידים. כשראה תמיהתי סיפר לי את הסיפור הנ"ל על ה"לשמע אוזן".

תפילה

תפילה ב'זימון'

באחד מימי הספירה תשנ"ד נכנסתי לביתו של המשפיע ר' מענדל ע"ה פוטרפס והיה אצלו הר"ז קסלמן ע"ה. ר"ז הי' קורא לפניו שיעורי חת"ת ורמב"ם.

כאשר נכנסתי אמר ר' מענדל: יש כעת ג' אנשים, אפשר להתפלל.

וסיפר, ששמע מר' אליעזר שאלקער שהוא ועוד חסידים גרו באותו יישוב (ביניהם היה גם רש"י רייצעס), והרבי הרש"ב נ"ע הורה להם, שיתאספו להתפלל יחדיו ויהיו מזומן ולא כל אחד יתפלל יחיד בביתו.

ברכות השחר במתינות

בשנת תשנ"ב היה חוזר על זה שהרבי עורר לומר ברכות השחר במתינות. שיתבונן מעט מהו שכוי שהשי"ת נתן לו בינה, ולכן עליו ללמוד ממנו שבוודאי אצלו בנקל להבחין מהו יום ומהו

לילה, וכן שהשי"ת פוקח עיורים לראות התהוות יש מאין וכו'.

(בהזדמנות אחרת האריך בביאור ברכות השחר ואמר: בתחילה יתבונן כחמש דקות וכשיעלה בעבודתו יתבונן כעשר דקות).

ואם בכל ברכה הוא מתבונן, נמצא שמיד כשקם הוא מתפלל.

וסיפר, שר' שמואל לייב ע"ה לוי'ן הקשה, איך נבאר עפ"י נגלה מה שחסידים אוכלים קודם התפילה. והשיב, שאכן חסידים אינם אוכלים קודם תפלה, כי חסיד מיד בקומו משנתו מתחיל התבוננותו באלקות ובוה מתקשר ועולה בזה בשליבות סולם התפילה.

ואמר אז: בזמן האחרון הרבי מעורר (היה ב' פעמים פ"א בקיץ תנש"א והשני חורף תשנ"ב) על ברכות השחר במתינות. כי המשפיע ר' מענדל תפס נקודה של "עבודה" ומהבפועל ממש מן השיחות, ומזה החזיק את נפשו ונפשות השומעים. והוסיף ואמר: אך אם עולה לזאל וכוס קפה בידו אחת ובשניה סידור זה אינו טוב ואין זה מתינות.

אהבת ישראל

כשלך טוב טוב לי

מהתועדות עם ר' מענדל ע"ה בכ' מג"א בכיתו עם הרב יצחק שיחי' רוזן: שאלנוהו אם התועד עם הרמ"מ ע"ה מרוזוב (שביקר אז בכפר) ואמר רוצים שאעשה חזרה ממענדל מרוזוב אבל מיד אח"ז אמר שדיבר אודות קדש עצמך במותר לך, ואמר ע"ז שפעם היה הרבה עוסקים בעבודה זו אבל עתה אין כ"כ, אבל אם יתבעו זאת עכ"פ באיסור ממש זה ימנע וזה שייך במחדור"מ. והוסיף שמחשבה זה המקום הכי גדול לזה שיקדש עצמו – בזה שרוצה לחשוב דבר מסוים וכופה עצמו לחשוב דבר אחר. אח"ז אמר לחיים שיהיה והערב נא וכו' שיהיה אצלו מתיקות בלימוד החסידות אמאל לערנט מען און ס'איז ווארעם און אמאל ניט שיהיה בעריבות, ושיהיה ג"כ עריבות ומתיקות מיהודי אחר דערבים זה לז' פי שנאמר ב"יום יום" שנעשה חם בליבו וטוב לו כשפוגש את חברו. הזכרתי המעשה דר' זלמן משה וחזר זאת – שכשפגש ר' זלמן משה בחיות רבה בחזרתו מבוסס מהתועדות את ר' שמואל ע"ה לוויטין אמר לו (בקול ובתוקף): גלייב מיר! אז דיר איז גוט מיר איז גוט! (כשלך טוב ה"ז טוב לי) וחזר ע"ז כמ"פ. ואמר ע"כ ר' מענדל שאין בנמצא ואף בדור ההוא היה זה ביחידי סגולה ממש שירגישו שטוב של השני הוא ממש טוב שלהם עצמם.

גיוס בנות לצה"ל

כעבור זמן מה מביקורו של הרב הראשי לצה"ל ר' שלמה גורן אצל הרבי, אמרה לו אשתו שמאז

שהוא חזר נמצא הלקוטי שיחות על שולחנו ורק בזה הוא לומד. בחזרתו מהרבי הוא נפגש עם משלחת של חסידי חב"ד וסיפר להם שהרבי שאלו פעם מה הוא עושה ע"מ לבטל את העניין החמור של גיוס בנות לצה"ל, והשיב שעובדים לפטור כמה שיותר בנות מטעמי דת. ע"כ השיב לו הרבי שאין כוונתו הק' לגיוס בנות דתיות כי אם לגיוס בנות בכלל...

אמר הרב גורן שעכשיו עלו לארץ יהודים רבים מצפון אפריקה וכאשר יידעו היטב את השפה – בעוד שנתיים ערך – יוכלו הם למלאות את מקום הבנות המשמשות כפקידות וכיו"ב, ואז (בעוד שנתיים) הוא יעבוד על ביטול גיוס הבנות לצה"ל לגמרי.

אמר לו הרבי בכאב: "האסטו מיר געמאכט שווער אויף דעם הארצען אויף די צוויי יאהר" (=עשית לי כבוד על הלב על השנתיים האלו).

אהבת אחים

שמעתי מהרה"ג הרה"ת ר' אברהם צבי ע"ה הכהן, שהמשיע שלו – החסיד התמים ר' אלתר ע"ה שימאחוויתש – התבטא "הלואי והייתי אוהב את אחיי הכשריים כפי שהנני אוהב את חבריי צמודי לבכי, התמימים שלמדו עמי בליובאוויטש". ולמרות שהיה לו אח שלמד גם הוא בתומכי תמימים, אך ייתכן ולא למד עמו או שלא היה כחבריו ה'עובדים' כדוגמת הרה"ח ר' יחזקאל הי"ד פייגין (שהי' משוחח עמו אודות מחשבותיו), שאותם אהב אהבת נפש.

ובקשר לכך, הנה קודם שנסענו ל'קבוצה' ביקש מאיתנו המשפיע ר' מענדל ע"ה, שנקבע בינינו חברותות בסוף היום לעשות ביחד חשבון נפש מעניני היום, ואמר, שהיום לא דורשים מאיתנו חשבון צדק על מחשבות, אבל ר' יחזקאל פייגין סיפר להם על שתי חברים שהיו מספרים מחשבות זה לזה כדי שיתביישו לחשוב מחשבות לא ראיות (והתמימים שלמדו בנעוול היו מדברים ביניהם שהכוונה בזה היא לו ולחברו ר' אלתר שימאחוויתש).

גם מהרה"ח ר' מאיר אבצן שמעתי, שסיפר להם ר' יחזקאל על הימים שעשו בחברון בשליחות, ושעל הגגות של הבנינים נשמו את האויר הצלול ועסקו במחשבות ושיחות בדא"ח בעיון. מאבי הכ"מ שמעתי עוד שאת התמים ר' יחזקאל גייסו לצבא ור' אלתר הלך אליו, ומצאו שם בחג החנוכה שעוסק בעיון בלימוד הספר שערי אורה.

דעם רבי'נס קינדער

באהבת ישראל הנפלאה שהראה לכלל ישראל ולאנ"ש במיוחד, הרי שלתמימים הראה הרבי יחס מיוחד שאין כדוגמתו.

וכך הי' המשפיע ר' מענדל ע"ה חוזר בהתוועדויות מה ששמע מהמשפיעים שלו על מה שכותב אדמו"ר הזקן (בתניא פרק מא בתחילתו) שהקב"ה "מניח את העליונים והתחתונים ומייחד מלכותו על עמו ישראל בכלל ועליו בפרט", שלכאורה מהו הטעם שיהי' על איזה יהודי יחוד מלכותו של הקב"ה בפרט? אלא שהוא כמו במלך בשר ודם שאף שכל העם צריכים לקבל את מלכותו, הרי החיילים הם אלו שמבטאים בגלוי את הביטול של העם למלך. ועד"ז הוא יחוד מלכותו "עליו בפרט". וכן הוא – המשיך ר' מענדל – היחס שצריך להיות לרצון נשיאנו

מהתמימים.

אך גם בקשר זה היו שינויים בהנהגות של הרבי בגלוי, וידוע שבעשור הראשון לנשיאות היתה ההנהגה של הרבי (בגלוי עכ"פ) באופן של כאב לבנים, ואביא כאן כמה דוגמאות:

בשנותיו האחרונות בעלמא דין הי' כ"ק אדמו"ר הרי"צ מתפלל בביתו, והמקום הי' צר מלהכיל את הקהל שחפץ להכנס. היו אז ממונים על הסדר שלא נתנו להיכנס לכל מי שרוצה. אך הרבי מה"מ סייע בכמה הזדמנויות לתמימים, שלא קיבלו את רשות הכניסה, לחמוק לאחד מפינות הבית, וכאשר החלה התפילה (או ההתוועדות) יצאו ממקום מחבואם, ובשעה זו אנשי ועד המסדר כבר לא גירשו את הנמצאים.

(כך סיפר לי הרה"ת ר' מ"צ שי' לסקר שביוכ"פ תש"ח (כמדומני) קודם התפילה עזר לו הרבי להיכנס)

"הנח לו"

סיפור דומה שמעתי מהרה"ת ר' דוד ע"ה גולדשטיין. פעם נכנס והתחבא בארון וכשמצאוהו ורצו לגרשו, עשה עצמו כמי שנתעלף ר"ל, וכשהלכו להזעיק עזרה חמק והצטופף בין החסידים. ופעם כשרצה הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה שניאורסאהן (בן דודו של הגה"ק ר' לוי"צ נ"ע) להוציאו, אמר הרבי הנח לו והשאירו. שאל הרש"ז את הרבי: מי הוא זה?

– הוא בחור שמסר עצמו להשתייך לליובאוויטש למרות שבני משפחתו הקשו עליו ביותר – השיב הרבי.

פעם הרבי אמר לאביו ע"ה (של המספר): מה רצונך מדוד? הוא נראה לך קיצוני מדי הנח לו, ומתוך כבוד שהעריך אביו את הרבי הדברים פעלו לשינוי יחס הוריו.

כרחם אב על בנים

בתקופת שנת האבלות תש"י–י"א כשהרבי הי' עובר לפני התיבה, אזי פעמים רבות ניגשתי אל הרבי, מספר ר' דוד, ופרשתי את מה שהציק לי והרבי כאב לבן התייחס לכל פרט בסבלנות נפלאה. פעמים מספר הרבי מעצמו ניגש אלי אחר התפילה ואמר לי, שהיום הזכיר אותי על הציון.

פעם שאלתי (ביחידות בין השנים תש"י–י"ז) איך אתרכז בפירוש המילות? תוכן המענה היה: קח סידור שמתורגם לאנגלית עם פירושו של הרב הירש ז"ל (היה זה הסידור המתורגם החרדי היחיד. עכ"פ סידור חב"ד באנגלית לא היה אז עדיין) וכיון שהוא בשפת אם שלך יקל על הכוונה.

פעמים רבות כדי להפנים את דברי הרבי בהתוועדויות הייתי מתרגם במחשבתי את דברי הרבי לאנגלית. פעם כשניגשתי במוצאי יו"ט לקבלת היין מידי קדשו בחלוקת כוס של ברכה, אמר לי הרבי לפתע: "תיזהר כשאתה יורד במדרגות". ושלא כרגיל, הרבי אמר זאת (לא באידיש, רק) באנגלית. אני לעצמי פירשתי את זה כעידוד על זה שאני מתרגם לעצמי את דברי הרבי לשפה שאני מורגל בה.

יחס לבבי

בהרכבה התוועדות בשנים אלו ניגשתי בין השיחות לבקש ברכה לשיח (וכשהרבי דיבר אלי, אז כשהתוועדות היתה בימות החול והיה מיקרופון סמוך לרבי היו פעמים רבות שהרבי כיסה את המיקרופון כך שהקהל לא שמע). הרבי היה מושך את כובעי כלפי מטה בעליצות ובתנועה של ביטול. רק בשנת תשי"ז כשעמדתי ליסע לארץ הקודש ברכני הרבי, ובתוך זמן קצר באתי בקשרי שידוכין.

הידור מצווה

הידוריו של ר' איטשע דער מתמיד

מספר הרה"ג הרה"ח יעקב דב ע"ה כץ: החסיד הנודע בהידורים ר' יצחק הי"ד הורביץ (המכונה ר' איטשע דער מתמיד) נמנע פעם מלאכול בבית הרבי בחג הפסח. כששאלוהו לפשר הדבר הסביר זאת, שלא יחשדוהו שחושש ח"ו לאיזו שהיא בעי' הכי קטנה בבית הרבי, שכאילו בבית הרבי הולכין כהמתירין ואילו הוא כביכול מחמיר יותר, שהרי לא יעלה על הדעת כזאת.

אלא הענין הוא, דמכיון שמוכא מהאריז"ל שהנשמר מחמץ בפסח מוכטח לו שיהא ניצול מן החטא כל השנה כולה, הרי הי' מן הראוי לא ליתן לפה שום דבר מאכל כל ימי הפסח, שהרי לא נאמר "הנזהר מן כזית חמץ" שזהו דבר שיש לו שיעור, אלא אפילו ב"משהו". ואם כן, רק באם לא יאכל מאומה, יוכל להיות בטוח בלבבו שאכן עשה כל התלוי בו.

אך מכיון שהתורה אמרה "מצות יאכל" "ששת ימים תאכל מצות" הנה בזה נתנה התורה ציווי ונתנית כח לכל יהודי שיאכל בפסח, רק שהנתינת כח לכל אחד הוא על ביתו הוא, ולכן דווקא הרבי יכול לאכול בביתו שלו, אך הוא – איטשע – צריך לאכול דווקא בבית שלו.

אכילת מוצרים תעשייתיים בפסח

שמעתי פעם מאבי הכ"מ על א' מאנ"ש בכני ברק שניגש אל הרה"ג הרב יעקב ע"ה לנדא, רבה של בני ברק, ושאלו על מפעל אחד שהיה בתחומה של בני ברק, וקיבל הכשר לפסח על מוצרים מסויימים – האם מוצרים אלו הינם ברמה כזו שגם לאנ"ש יש מקום לאכלם.

אותו אחד הי' עולה חדש, והיו לו מפעם לפעם שאלות שנבעו מתמימות ופשטות, מחמת שבשנים שאחר מלחמת העולם השניה היו עדת החסידים ברוסי' נרדפים כו', וממילא רק יחידים נותרו בכל עיר, וגם הם נהגו בקיום המצות בסתר, כך שהרבה "שימוש חכמים" וידיעה במנהגי חב"ד – היו חסרים לו.

ר' יעקב בפקחותו החזיר לו בשאלה "האם בבית כל אחד מחבריך חסידי חב"ד אוכל הנך בחופשיות בפסח?" הלה השיב: "זאת ידוע לי – שאין מתערבים בפסח". "אם כן – ענה הרב –

מה עדיף המפעל מביתו של אחד מאנ"ש"? נתינת ההכשר נועדה לעמא דבר, אך חסידים יודעים היטב שאם בכל השנה אין צריך מותרות, בפסח נזהרים בזה עד כמה שאפשר, וכל המרבה הרי זה משובח.

דבר שטיבולו בפשקה

פעם התוועד החסיד הישיש ר' מענדל ע"ה מרוזוב בכאב לב, על המנהג שראה אצל תמימים, שלוקחים בהתוועדות חסידית דברים שטיבולם במשקה כמו מלפפון חמוץ, ואוכלים זאת ללא כלי אכילה – דבר שחסידים הקפידו ונזהרו בזה מדורי דורות.

ניסיתי ללמד עליהם זכות, ואמרתי לו שמדברי הרבי מלך המשיח בהגדה יוצא שיש מקום להנהגה זו, כי הרבי מביא בפסקה של "כרפס" מאדה"ז, שאף אלו שאין נזהרים ב"דבר שטיבולו במשקה" בכל ימות השנה, הנה בליל הפסח יקפידו על נטילה קודם כרפס, מכיון שזה אחד מהשינויים שעושים כדי להתמיה התינוקות. וממילא רואים שיש כאלו שאינם מקפידים על זה כל השנה...

ר' מענדל לא הסתפק בדברי כלל. אדרבה, הוא נזעק ואמר: "זהו השולחן ערוך שהוא ל"עולם", אך בסידור מכריע רבינו הזקן ליזהר, וחסידים נוהגים כהנכתב בסידור. מה יענו אלו שאוכלים כך בלי שום שימת לב – שולחים ישר את ידם בלי להרגיש בעיה"? וכל כך כאב לו הדבר, עד שאמר "חזיר וואָלט מען אויך געגעסן"? (= האם דבר אחר רח"ל גם יתירו לאכלו באמתלאות

שונור

נתפעלתי ממה שקיבל חינוך חסידי, שגם דבר שנראה בעיניו כהידור, אך כיון שרבינו בסידורו מחמיר כשיטה זו, הנה אכילה כזו נחשבת בעיניו כאכילת הדבר הכי שנוא.

מסירות נפש בפסח - בכח רבותינו נשיאינו

שמעתי מהתמים ר' יצחק מענדל ע"ה ליס (מתלמידי תות"ל בפולין ועסקן רב פעלים בנה"ח וכפ"ח וכו'), שבתחילת מלחמת העולם השני' כאשר השלטונות הרוסים הגלו רבים מפליטי פולין לעומק רוסיה לעבודת פרך עם מזון מועט, הגיע גם הוא למקום כעין זה. במחנה שאליו נקלע, הנה משום פיקוח נפש – היו יהודים שלא הצליחו להשמר כדבעי. רק הוא – החב"די היחיד במחנה – כחו עמד לו בכחם של רבותינו נשיאינו ובמסירות נפש של חב"ד באופן של "אזוי אזוי און נישט אנדערש" [= כך ולא אחרת] שרד כל ימי הפסח ולא התגעל במאכלי חמוץ רח"ל.

ההידור בהכנת המצות עבור כ"ק אדמו"ר הרש"ב

מההידורים שרבינו [הרש"ב] נ"ע הי' מהדר במצת שמורה שלו הי', שאחד או אחדים מהאיכרים דמושבות היהודים דפלך חערסאן, אשר רובם ככולם היו ממקושרי רבינו נ"ע, היו ממציאים עבורו חטים שנשמרו משעת קצירה בזהירות יתירה ביחוד עבורו, חתום בתיבה של מתכות

ותיבה בתוך תיבה.

אח"כ בליובאוויטש היו החטים נבררים על שולחנות גדולים, כל חטה וחטה ממש, ע"י תלמידי התמימים, שמא נמצא חטה מבוקעת או פסולת בכלל. וכן הי' אח"כ נטחן – ג"כ ע"י התלמידים התמימים – ברחיים של יד מיוחד לזה משנה לשנה. ואח"כ לאפיית המצות הי' עוד כמה וכמה הדורים וחומרות וזהירות משונות עד להפליא, באופן שממש מן הנמנעות הי' גם לחשוב מחשש חשש איזה שהוא.

ואחרי כל ההידורים האלו, אמר פעם [הרבי הרש"ב], שלולי חיוב אכילת כזית מצה, הי' בוחר לו לאכול כל ימי הפסח רק תפוחי אדמה וכדומה, וכמובן משום הכזית מצה דלילי פסח, הי' אדרבה אוכל מצה בכל הסעודות אפי' בחול.

חסיד אחד הזדמן ביום כיפור לעיר פרנקפורט שבגרמניה, ולא היתה לו האפשרות להיות בסביבה חסידית, בעת מכירת החזקת הספר הראשון פתח בתחרות והציע סכומים נכבדים ביותר, אך היה בבית הכנסת יהודי אחד שהתעקש לזכות בהחזקת הספר תורה, ובכל מחיר שהוא העלה ונראה כמחירים אסטרונומיים הוא לא התרשם ומיד העלה את הסכום, לרגע עצר החסיד את העלאת המחיר וחכך בדעתו והיה נראה כמסתפק והגבאי כמעט סיים את המכירה אך החסיד שב והעלה את המחיר. היהודי השני לא התרגש כלל והמשיך להעלות עד אשר הוא זכה במקח.

מאוחר יותר נתברר שהמתחרה היה לא אחר מאשר הבנקאי הנודע מאיר אנשיל רוטשילד, ולא פלא שהיה בידו לתת את הסכומים הגדולים ביותר בלי יכולת להתחרות עימו.

למרות שהוא זכה במקח כשהגיע בפועל ליל הכיפורים כיבר הוא את החסיד להחזיק את ספר התורה כאשר ראה את גודל רצונו במצווה זו. במוצאי יוה"כ"פ זימן ר' מאיר אנשיל את החסיד לסעוד עימו יחד את סעודת היו"ט הנהוגה במוצאי הצום. במהלך הסעודה שאלו מה כ"כ בער לו להחזיק את ספר התורה הראשון? השיב החסיד: כיוון שמורי ורבי מייסד חסידות חב"ד רבינו הזקן כותב בסידורו בזה"ל: "בעניין הספרים שמוציאין ליל יוה"כ"פ ואומרים עליהם כל נדרי היא מצווה גדולה לקנות ספר ראשון". לכן בתחילה עלה בדעתי שאקנה את הזכות הזו בכל המזומנים שברשותי, שהיה נראה לי שאין לי כבר מספיק התחלתי לחשוב מה אני עושה ונזכרתי שיש לי באיזושהו מקום סחורה אזי החלטתי להמשיך ולנסות לזכות במצווה הגדולה הזו עד אשר אשתמש בכל אשר לי.

[בביהכ"ס אשר בקהילתנו היה יהודי (ר' נחמן) שעל דרך קבע הי' קונה את המצווה הזו, אך לאחר שסיפרתי את הסיפור הזה המחירים האמירו לגבהים בלתי רגילים, ואף עברו את הרבבה, המתחרה היה יהודי משבט לוי "אשר נדבה רוחו אותו" יהודי שמעולם לא התחרה על זה, בסופו של דבר הקונה הקבוע זכה במקחו, במהלך המכירה הציבור היה בהתפעלות כיצד סיפור חסידי הופך להיות רוח חיים שמוכיל אותנו לצעוד יד ביד עם חסידים בני הדורות הקודמים. עם סיום המכירה מאוד התפעלתי לראות את הקונה הקבוע ניגש אל מתחרהו ומתנשק עימו בחיבה ואומר לו: "יישר כוחך שזיכיתני בצדקה ברמה גבוהה שכזו".]

זה לעופת זה

רשעים אוהבים הכנעה

המשפיע הרה"ח ר' שלמה חיים ע"ה קסלמן סיפר: חייל יהודי שומר תומ"צ התחמק פעם ממחנה הצבא בו שירת וחגג חג יהודי בקרב יהודים, ואח"כ כשעבר החג והעלה במחשבתו מה יהיה דינו על עריקתו, התמלא חרדה ולא ידע לשית עצות בנפשו, שם פעמיו והגיע לרבי הרש"ב ושטח את צרותיו לפניו.

הרבי במנוחת נפש ביטל את חששותיו ואמר לו: "רשעים האבען האלט הכנעה" [=רשעים אוהבים שנכנעים תחתיו], גש אל המפקד ודבר בתחנונים וה' יהיה בעזרך. אותו חייל יהודי למרות פחדו העצום עשה כדברי הרבי וחזר למחנה, אך כשעמד לפני המפקד תקפתו חרדה גדולה ונפל בהתעלפות.

אותו מפקד אכזר בראותו את המתרחש גבר בו כעסו, ואמר: מה הגיע משוגע לכאן, יש לשלוח אותו מיד מהצבא, וב"ה מעז יצא מתוק.

(שמעתי מהרה"ת ר"ז שי' פרוס)

השר אוהב שקרים

בדומה לזה מספר הרה"ג הרה"ח ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין, סיפור על כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שפעם הגיע לפניו חייל יהודי מהקנטוניסטים (אותם ילדים שנחטפו ונלקחו לעבודת הצבא בילדותם למשך 25 שנה) וסיפר שברח ממחנות הצבא לחגוג את הפסח כהלכתו בין בני ישראל, ולא העלה במחשבתו קודם לבריחתו מה יהיה בסופו, רק הרגיש בנפשו שלא יכול להשאר בין גויים בחג הפסח, ועתה נפשו בשאלתו מה יעשה וינצל מן הסכנה?

אותו חייל לא הכיר מהו רבי, אבל יהודי אותו עיר שלחוהו והזהירוהו לכל יוזז מדברי הרבי וכהוראתו יעשה בלי לנטות ימין ושמאל.

הרבי הצמח צדק חיכה זמן קצר בדביקות, ואח"כ אמר כשבת שחוק על שפתיו: השר של רוסיה [וכמבואר בתורת שלום לאדנ"ע שלמדינות גדולות יש שר למעלה] האב האלט ליגנס [=השר של רוסיה אוהב שקרים]. ובכן תבוא למפקד ותספר דבר שקר, שיש לך דוד זקן ששמעת שנחלה ולא התגברת על עצמך והרגשת שמוכרח הינך לבקרו ולכן מבקש אתה שימחלו לך על כך, ואל תספר אודות הפסח מאומה.

ובכן כך עשה, נכנס אל המפקד וסיפר לו כך וכך היה מעשה (שלא היה ולא נברא) והתחנן הוא על נפשו המפקד כמובן שהזהיר אותו מאד, שעבר עבירה נוראה שכזו, אך את תרוצו קיבל בלי לחקור מאומה ומחל לו על מעשהו.

(סיפור זה סיפרו החסיד ר' מענדל לייב אברמסון שמסר נפשו אצל הקמוניסטים והיה מזקני החסידים במוסקווה הי"ד)

ביטול הקליפות

ידידי הרה"ת ר' עוזר אלפרוביץ סיפר לי (מה ששמע באותו יום (ורשמתי אז) מהמשפיע ר' מענדל ע"ה), מעשה שאירע בשמחת תורה תרס"ו. שבתקופה ההיא היו רדיפות נגד תלמידי תורת"ל מצד נוער פורקי עול שהשתייכו למפלגת פועלי ציון.

אותם בריונים החליטו לשבש את ההקפות בבית הכנסת של הרבי. וכולם באו בערבוביא, קבוצה גדולה ורועשת וגועשת, בראשם עמד אחד מילידי ליובאוויטש ששם משפחתו היה בירך.

כ"ק אדנ"ע ניגש מיד ממקומו ופנה ישר לגבור הגדול שלהם ואמר לו שתי מילים: "בירך גיי (לך)".

מיד עזב בירך ופנה ליציאה מבית הכנסת במהירות, וכל חברותו עזבו בעקבותיו.

לאחר זמן שמעו שפחד נורא שכזה כפי שחש בשעה ששמע את דברי הקודש – לא חש מימיו.

מהארת מלכות שמים אמיתי בורחים הקליפות

על דרך זה סיפר הרי"ל זלמנוב ע"ה, שבבית נגיד חסידי אחד ברוסיה גרה בתו שהיתה גרושה, ול"ע ירדה מדרך היהדות, וכדרך בני העשירים שמתקיים בהם "עשיר יענה גו" היתה לה עזות פנים גדולה.

כשהגיעו הרבה רבנים ואדמו"רים תתאכסנו בבית אביה, היתה מתיישבת ליד האורח כדי להצר לו. אך פעם אחת הגיע לביתם אחד מזקני חסידי הצמח צדק, או השד"ר החסיד ר' גרשון בער נ"ע או החסיד ר' דב זאב ע"ה קוזבניקוב (שהיה הרב ביקטרינוסלב לפני הגה"ק רלווי"צ נ"ע שניאורסון). ורק בראותה את אותו חסיד על פתח ביתם, נכנסה בבהלה אל המטבח הגדול שהיו בו כמה עובדות (כי אביה היה מכניס אורחים גדול). היא נכנסה וצעקה: איפה יש מטפחת בשבילי. היא רצתה לכסות ראשה שעד אז לא כיסתה אותו כפי שדת יהודית מחייבת.

אחרי זמן דיברו על מעשה זה, מה הביא אותה להתנהג ביראה ובאופן שונה מאשר עם הרבה מהרבנים האחרים שביקרו בבית אביה.

והשיבו ע"כ חסידים שאדמו"ר האמצעי כותב בדרך חיים, שבמקום שיש בו הארת מלכות שמים האמיתי כל הקליפות בורחים ממנו (כן מובא בקונטרס העבודה ע' 15 בשם ד"ח פ"ז).

רבנים ורבנות

מרא דאתרא ומרא דעלפא

החסיד ר' חיים דובער („בערקע") ע"ה חן סיפר שנכנס פעם רב ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר

הצמח צדק, והתלונן על אנשי קהילתו שאינם מכבדים אותו, והרי הוא „מרא דאתרא” וע”פ תורה עליהם לכבדו.

השיב לו הצמח צדק: כאשר אתה תכבד את המרא דעלמא, יכבדו הבעלי בתים את המרא דאתו. שמעתי מידידי הרה”ת אמיר יצחק שי’ רוזן שהיה מסייע ביד החסיד רח”ד בעריכת חשבון כספי המעמד, ותוך כדי כך היה אומר לו לספר איזה מעשה).

אצל חסידים הדרך ארץ כלפי רבנים הוא באופן יותר נעלה ואמיתי מאשר אינם הולכים בדרך החסידות. היסוד דהשגחה פרטית ד”משמיא קממנו ליה” פועל בהרגש פנימי יותר ובאמונה בכח השמימי שנמסר ביד הרבנים.

כיצד מבקרין

הרה”ח ר’ זלמן לייב ע”ה אסטולין סיפר שבעיר בברויסק כאשר נעשתה שם חילופי משמרות, ונסתיימה משמרתו של החסיד הנודע מגדולי חסידי רבנו הזקן הלא הוא ר’ ברוך מרדכי בברויסקער (הגה”ח רב”מ איטינגא) ועלה לארץ הקודש, ועל כסא רבנותו עלה החסיד הנודע הרה”צ הרה”ג ר’ הלל נ”ע מפאריטש, באו בעלי בתים עשירים בטרונאי להרב החסיד מדוע אינו נוהג כהרב הקודם שהיה עורך ביקורי בית אצל נגידי העם ואנשים שונים מהקהילה ואילו ר”ה מעולם לא נכנס לבית אחד מבעלי הבתים.

השיב להם על כך ר’ הלל: כשר’ ברוך מרדכי ביקר בביתם האט ער געווען ביי זיך, האט ער געפועל’ט [=הוא נשאר בתקפו ובמעמדו, כאילו הזמין את הבעל הבית לביתו הוא, אזי פעל עליהם]. אך אתם רוצים שאהיה כאורח אצלכם, „אז איך זאל זיין ביי אייך” ולזה אינני מסכים בשום אופן.

[כ”ק הריי”צ כותב לא’ מתלמידי התמימים הראשונים בארה”ב שקיבל תפקיד רבנות באחת מעיירות השדה באיזו ביהכ”נ, שעליו לבקר אצל בעלי בתים, שאוהבים זאת שהרב יבקר אצלם, אך עליהם לדעת ברור שהרב הוא בעל הדיעה].

(שמעתי בשם התמים ר’ שמערל (דער בוידער) ע”ה אבלסקי).

ירא הוראה

הרה”ג הרה”ח ר’ אברהם יצחק ע”ה גלזמן היה מהרבנים החשובים דאנ”ש ברוסיה וזכה שכ”ק אדנ”ע לקחו בנסיעה להיות מורה הוראה.

כשבא מרוסיה נתגורר בכפר חב”ד ועל כסא הרבנות שהיה בידו למלאות בהידור, עלה הרה”ג הרש”ז ע”ה גרליק, אף שהיה הרבה מופלג בשנים ממנו, כי כ”ק הריי”צ ברכו באריכות ימים (וכפי שאכן היה צלול ובעל כח עד יומו האחרון שנהרג ל”ע בתאונת דרכים).

כאשר הרב גרליק היה נעדר מן הכפר היה הוא כמלא מקומו בהוראה, אך בנוגע לפרנסה מצבו היה דחוק ביותר, וקיבל רק קיצבה מצומצמת של ביטוח לאומי.

סיפר הר"ר שלום דובער ע"ה בנו של הרא"י גלזמן, שיום אחד נסע בלויית אביו לנמל חיפה לקבל החבילות שהגיעו אליו מצרפת, שם התגוררו כשנתיים ביחד עם אנ"ש כשיצאו מרוסיה, אך כיון שהקדים לבוא, החבילות לא נמסרו לידיהם והיו צריכים להתעכב עוד מספר שעות בחיפה.

כיון שכן אמר אביו בוא ונעלה לעיר, שם נמצא בית דין ומענין אותי לראות איך הם דנים בדיני תורה. כשבא לשם הראה אביו להדיינים שהיתה להם טעות באחד הגיטין ל"ע שערכו שם. אותם דיינים נתפעלו מיריעתו בדינים סבוכים אלו, והממונה על הדיינים הציע לו לעבוד אצלם בכיה"ד בחיפה בתחום של גיטין והוסיף בדברי שבח והתפעלות. הרב גלזמן סירב בנחרצות להצעה. אח"כ כשבנו שאל אותו לפשר אי הסכמתו להצעה זו כשמשכורת מכובדת בצידה, השיב: כשהיותו רב בחוץ לארץ כאשר הוכרח לערוך גט סבל מכאבי מעיים במשך כמה ימים ולא היה מסוגל לעסוק במלאכה כואבת שכזו.

לא פ"צ ולא ד"צ

בשנת תשמ"ח כשזכינו קבוצת תמימים מתלמידי שיעור ג' בישיבת תורת"ל כפ"ה, ללמוד כל בוקר שיעור חסידות קצר (כחצי שעה), עם המשפיע הנודע הרה"ח ר' מענדל ע"ה פוטרפס, היה הוא מפעם לפעם אומר פתגם: „לא מ"צ ולא ד"צ, לא ק"ק ולא הרקי" – כמובן שהדבר הזה לא מתחיל ולא נגמר, ולא היה דבר מעולם.

פעם אחת גילה את מקור הפתגם, וכך סיפר:

בעל פתגם זה הוא הגאון הרגאצ'ובי. לאותו גאון היו מגיעים מכתבים בד"ת לאלפים ולרבבות, מכל קצוי תבל. היה אחד שכתב לו „ועל החתום“, והיה מוסיף על שמו תואר, שהוא כביכול „רב בישראל“, והוא „המ"צ וד"צ דק"ק הרקי“. על זה התבטא הגאון הרגאצ'ובי ואמר שאותו פלוני אינו מתחיל להיות רב בישראל: „לא מ"צ ולא ד"צ, לא ק"ק ולא הרקי“.

פיטום הקטורת

במוצאי שבת אחד ליויתי את המשפיע ר' מענדל לביתו, עם ידידי הרה"ת ר' עוזר שי' אלפרוביץ'. כשבאנו לביתו ביקש ר' עוזר מהמשפיע לספר את הסיפור מהחסיד ר' אברהם חיים רוזנבוים (כמנהג חסידים לספר סיפור במוצ"ש"ק).

נענה ר' מענדל וסיפר:

מעשה שהיה בעיירה פלעשעניץ (עיירה זו היתה מקום מגורי החסיד ר' אברהם חיים רוזנבוים מחסידי כ"ק הצ"צ והמהר"ש נ"ע ומוצא משפחת המשפיע ר' מענדל גם היתה משם). אותה עיירה רוב תושביה היו מעדת המתנגדים ומיעוטה מן עדת החסידים, וידועה הוראת כ"ק הצ"צ נ"ע שבעיירה שאין הקהל מסכים להחזיק שני רבנים (כמו בהרבה עיירות ברוסיה שהיו הרבה מתנגדים והרבה חסידים שהיו שם שתי רבנים, אך אם אין ידם משגת) – אזי שיעמדו על כך שהשו"ב יהיה מעדת החסידים. והתבטא ע"ז הרבי הצ"צ „אויף אַ חסידישען שוחט דאַרף מען האַבין מסירת נפש" – שבכדי שיהיה שוחט בעיירה צריך להתאמץ במסירת נפש.

בעיירה פלעשעניץ, שכאמור הרוב היו מעדת המתנגדים, התנהגו חסידי העיירה אל הרב המתנגד בכבוד, ושלום ושלחה היו בין העדות. אך הגיע יום אחד ומלחמה פרצה בעיירה, וסיבת הדבר היתה, עקב פגיעת החסיד ר' אברהם חיים – שהיה מנכבדי החסידים, והי' לאחר לקיחת משקה בשמחת תורה – באותו רב.

כי כנראה היתה בו גאווה יתירה באותו רב, ועד באופן דבליטות גדולות עד שלא יכל הרא"ח להתאפק, וכשנכנס יין יצא סוד.

סדר הדברים היה נהוג שבשמחת תורה אחר הצהריים נכנסו רבים מתושבי העיירה לבית הרב והיו מכבדים אותו לשיר פזמון וכל הקהל עונה אחריו. הרב היה פותח בידיש: ניטא אזא גאט ווי אונזער גאט, והקהל עונין: „אין כאלוקינו“. שוב ממשיך הרב: ניטא אזא האר ווי אונזער האר, והן עונין: „אין כארוננו“. ממשיך הרב: ניטא אזא קייסער ווי אונזער קייסער, והם אחריו: „אין כמלכנו“. כך נמשך ה"טקס" זמן רב.

החסיד ר' אברהם חיים שבא עם כמה מהחסידים כדי לכבד את המרא דאתרא של העיירה, לא יכל לסבול את החיצוניות הלזו, שאינם יודעים מה זה אלקות, מה זה אדוננו מה זה מלכנו, וסתם שרים. ואותו רב מרגיש את עצמו כאילו הוא יודע משהו, וכיון שהחסיד הרא"ח מלכד שהיה משכיל נפלא ולמדן גדול (כפי שרואים בספר כתבי הרא"ח), היה לו חוש גדול בליצנות, והשתמש בכח הליצנות לעשות כמאמר רז"ל שליצנותא דעבודה זרה היא הליצנות היחידה שמותר.

(פעם אמר המשפיע ר' מענדל שעל דברי אדה"ז בסוף פ"ג דתניא על בחי' דעת שהוא באופן „ויתקע מחשבתו בחזק“, אמרו משפיעים בדרך צחות שהכוונה הוא „אז ער זאל מאכן „חויזק“ פון דעם נפש הבהמית“ [=שיעשה צחוק מן הנה"ב]).

ניגש הרא"ח אל אותו רב מתנגד, הניח ידו על כתפו והחל לשיר באותו ניגון שהם שרים על „אין כאלוקינו“, אלא שהוא שר: ניטא אזא פיטעם ווי אונזער פיטעם [=אין פיטם כמו הפיטם שלנו] – „פיטום הקטורת“...

המתנגדים הבינו כוונתו שאומר על הרב שאין בחי' „זנב“ כמותו, ואז נעשתה העיירה כמקחה. החלו לרדוף את החסידים ברדיפות נוראות ומסרו את החסיד הרא"ח למלכות, (וכפי שרואים בספר כתביו, שחיבר בדרך היתול עיתון שמתאר הנהגת בית הסוהר. כדי להפיג במרה שחורה עשה שם דבר שכזה, העיקר להיות בשמחה. ופעם אחת בהתוועדות בישיבה ניגנו באופן דתוהו קצת, והמשפיע ר' מענדל אמר, אם כי הניגון הוא באופן דחיצוניות, קצת ליצנות, אך העיקר שמעצבות זה רחוק).

עד כאן המעשה עם הרב. על מה שאירע עם קבוצת החסידים שהגיעו לרבי מהר"ש מסופר:

החסידים בראותם כי באו מים עד נפש, החליטו לגלות לכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע מה עובר עליהם, וכדי שיהיה נשיאת חן החליטו אותם יהודים פשוטים ומקושרים בתמימות להביא ממלאכת ידם מתנה להרבי.

[מעשה זה שמעתי ג"כ מהחסיד ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין ששמע בלשון זה, ש"הישובניקעס"

הביאו גלגלים טובים למרכבתו של כ"ק המהר"ש. (ביטוי זה „ישובניקעס" מופיע בשיחות כ"ק אדמו"ר הרי"צ – שרוב חסידי הרבי מהר"ש היו דרים בישובים קטנים והיו פשוטים בידיעה ומקושרים באופן נפלא [ראה לקו"ד ח"ג תמט, א]).

כשנכנסו המשלחת מהעיירה פלעשעניץ (שחלק נכבד מתושביה עסקו המלאכת הרכבת גלגלי עגלות) ליחידות, אמרו לפני הרבי בדרך צחות: „מיר האבן געבראכט דעם רבי'ן אופנים, זאל אונז דער רבי געבן חיות הקודש" [=אנחנו הבאנו אל הרבי אופנים (גלגלים), שהרבי יתן לנו חיות בקדושה].

[באג"ק כ"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ה ע' קנג מופיע סיפור זה באופן שונה. הע' המלה"ד].

כששמע הרבי את דבריהם בת שחוק עלתה על פניו וניכר שקורת רוח היתה לו מפתגם הלבבי. כשראו איך הרבי מראה להם קירוב הדעת (אויפגעלייגט בל"א), נתקרבו אל השלחן והניחו ידם על שלחן קדשו של הרבי. מיד הורה להם הרבי להסיר את ידיהם, ואמר: „דאס?! – ניט!" [=זה?! (כלומר עד כדי כך שארשה להניח ידיים על השלחן) – לא!]

[כי שלחנו וכל כליו בחדרו הקדוש היו בדוגמת כלי המקדש (כמסופר בזה באחד ממאמרי כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע. הע' המלה"ד)].

שושלות חסידיות

להפשיך את השושלת

כ"ק אדמו"ר שליט"א עורר ועודד רבים מצאצאי אדמו"רים משושלות שהיו בדורות קודמים לשם ותהילה, שיפרסמו תורתם ומנהגיהם, ושימשיכו ההנהגה.

כן הי' בחסידות בויאן – שהיתה כמה וכמה שנים ללא מנהיג, ואד"ש שלח באמצעות הגאון החסיד ר' י"י ע"ה פיקרסקי (שהי' רגיל מידי קיץ לנסוע לאה"ק) מסר לציבור הנכבד בירושלים עיה"ק: "עד מתי תהיה העדה ללא רועה?". ובשנת תשמ"ו, שנה לאחר שהוכתר רבי נחום דב ברייאר, נכד האדמו"ר ר' מרדכי שלמה זצ"ל, לממלא מקומו – קיבלו הרבי ליחידות, במהלכה עודדו ביותר.

חיזוק פורשת אבות

הרה"ת ר' מרדכי ע"ה חן סיפר, אשר בפעם הראשונה שחמיו היה אצל הרבי מלך המשיח (היה זה בסמיכות לחתונת ר' מרדכי) ונכנס ליחידות, יצא בהתפעלות גדולה ואמר, כי בתחילה היה לו קצת איזה חשש ואי נעימות – אולי יתבע ממנו הרבי אשר כיון שבתו נישאת לחסיד חב"ד, גם הוא צריך ללמוד את תורת חב"ד;

אך לפועל, הרבי פנה אליו בשאלה: "לאיזה חסידות שייכת משפחתך?". משהשיב לרבי שאבותיו נסעו לבעלז, אמר לו הרבי: "תראה שבבית כנסת שהנך מתפלל בו (בפיטסבורג), רוח החיים ומנהגיו יהיו ע"ד בעלז". העובדה כי הרבי מחזק אצלו מורשת אבות הביאה אותו להתפעלות גדולה.

ספרי חצרות אחרים

סיפר לי אחד מאנ"ש – העומד בקשר עם כמה ממנהיגי חסידויות שונות ומסביר להם ענינים בתורת והנהגות חב"ד – שפעם ביקש אד"ש שידברו עם חסידי סאטמער, וישאלו אותם מדוע אינם לומדים כדבעי בספר 'ייטב לב' של זקנו של ר' יואל מסטאמער?

(והסביר המספר, שיכולים לחשוב – כדרך אי אלו מחסידי פולין – שהסדר הוא שהטיש של שבת כולל אמירת תורה על פרשת השבוע, וזה יכול להיות מעין ווערטליך בלבד. אך בספר 'ייטב פנים' (לבעל היטב לב) על המועדים, יווכחו אף הם שזהו שיש כאן שיטה מגובשת איך נראה עבודת ה' בעיניו של רבו בכל אחד מהימים טובים בענינו המיוחד. אזי כשחסיד סאטמער עומד לקראת חג מסויים, ילך לעיין בספר זה לקבל מבט אחר על היו"ט).

סיפורים בקשר לפאסר והגאולה של הרבי הרי"צ

נזכרים ונעשים

כמה פעמים שמענו בהתוועדויות את המשפיע הרה"ח ר' מענדל ע"ה פוטרפס מתאר את אורית ימי המאסר והגאולה בשנת תרפ"ז. בכל פעם היה מספר בחיות כזו שמעבירה תחושה לשומעים כאילו הם בעצמם חווים את הימים ההם.

וכך היה מספר: כשחזר המשפיע שלנו בנעויל חסיד ר' יחזקאל ע"ה פייגין, מנסיעתו לחגה"ש לרבי, סיפר לנו שביחידות אמר לו הרבי: לפי המצב הרוחני והסכנה בה אנו נמצאים כעת, היה עלי להיות שבור ביותר, אך כיוון שזה עתה ירדנו מהר סיני איך אהיה שבור?!

כאשר הודיעו על הבשורה הנוראה שהרבי נלקח למאסר, פסקו כל הלימודים והתמימים עסקו יומם ולילה באמירת תהלים. החרדה שלנו היתה נוראה, לא ידענו כלל מה קורה עם הרבי, האם חלילה יפיקו הרשעים את זממם לא להשאיר את נר ישראל דולק.

החסידים עקבו כל הזמן אחר כל עגלה שיוצאת מבית האסורים שפאלערקע. אצלנו בנעויל היה גר אביו של החוקר נחמנסון, מי שעמד בראש החוקרים שהתעסקו בחקירת הרבי. החסיד זלמן משה ע"ה היצחקי היה המשפיע של הבעלי בתים והיה לומד עם זקני אנ"ש לקוטי תורה, ובין הזקנים הללו היה גם אביו של נחמנסון. היות וכך פקד עליו ר' זלמן משה לנסוע ולברר אצל

בנו מה מצב העניינים, מה קורה עם הרבי.

הפחד שלו שיאשימו אותו בשיתוף פעולה היה גדול ולכן הוא בכלל לא רצה לשמוע על רעיון כזה. אך כאשר ר' זלמן משה היה מטיל את כל כובד משקלו הרוחני, לא היה שייך לסרב.

ואכן, סוף דבר היה שנסע ללענינגראד (פטרבורג), וכדי שלא יהיה ניכר שיוצר קשר עם אנשים דתיים סיכם בנו שמקום המפגש יהיה באחת הגינות. האב יתיישב על אחד הספסלים ואז גם הוא יתיישב לידו, כביכול כאדם זר שמתיישב שם.

במהלך פגישה זו נודע מפיו של החוקר נחמנסון שהרבי בחיים. ולמרות שלא רצה לגלות את מגמת החקירה, להיכן תוביל, אך קצת רוח חיים ותקוה לטובה נסכה ידיעה זו אצלנו החסידים שבנעויל, כשחזר נחמנסון האב עם בשורה זו.

אסתכל באורייתא

עוד סיפר ר' מענדל:

כאשר הגיעו ימי הגאולה עסקו בתומכי תמימים בלימוד החסידות בד"ה 'פדה בשלום' עת"ר. המשפיע ר' יחזקאל פייגין העיר את תשומת לב התמימים, כמה השגחה פרטית יש בדבר. כשבמקום המרכזי ללימוד דא"ח, בתומכי תמימים, עוסקים במאמר כזה נפעל הענין בפועל ממש גם בעוה"ז הגשמי.

(הערת הכותב: כנראה בתחילה עסקו רק באמירת תהלים, אך בהמשך חזרו ללמוד דא"ח. וידוע מה שסיפר הרש"ז ע"ה דוכמן שכ"ק אדמו"ר הריי"צ שאל בצאתו מהמאסר מה למדו בדא"ח, וענו שלא היה מנוחת הנפש ואמרו תהלים. אמר הרבי שבכל אופן צריך לעסוק בדא"ח).

פי גדול על הכל:

סיפר המשפיע ר' מענדל באחת מהתוועדויות י"ב תמוז: בשנים שלאח"ז התוועדו הרבה מנכבדי אנ"ש יחדיו ושמעתים מתווכחים. הזקנים אמרו שאכן י"ב תמוז הוא יום גדול ומאיר בו גילוי אלקי עצום, אך מ"מ המאור הגדול הוא י"ט כסלו, שהוא מקור כל ההמשכה של תורת הדא"ח. אך לעומתם היו מצעירי החסידים שטענו, שלנו היום הכי נכבד בשנה הוא החג ד"ב תמוז, כי לולי עשה ה' לנו חג זה היתה חלילה נכבית גחלת ישראל ולא היה נשאר זכר מהחג ד"ט כסלו.

וסיים ר' מענדל: אכן צדקו אלו הצעירים שבאו להרגש האמיתי, ולא רק על מה שהורגלו מקודם. לעומתם הזקנים חגגו תמיד את י"ט כסלו באופן הכי נכבד והיה קשה להם להגיע להכרה שעתה בגאולת י"ב תמוז נמשכה המשכה עצמית ופנימית יותר.

המשפיע "העברי"

כאשר הזאל הראשי של תומכי-תמימים היה בנעויל (בשנים תרפ"ד-ט) המשפיעים היו החסידים רבי יחזקאל פייגין ור' ניסן נמנוב. אלא, שעם זאת שהם היו המשפיעים הרשמיים היתה קבוצה נכבדה שקיבלו את עיקר ההשפעה החסידית מהחסיד השו"ב ר' זלמן משה היצחקי,

שהיה המשפיע של הבעלי בתים הזקנים בנעוול. בין קבוצה זו שהיו מקבלים "מושבעים", "גישווארענע זיינע" כלשון החסידים, היה ר' מענדל פוטרפס, שעד לימי זקנותו עמד תחת רושם ההשפעה שקיבל באותם ימים. ר' מענדל התבטא על כך, שלמרות שהרבה מאורעות נשכחים ממנו בגיל זה, אך ר' זלמן משה נמצא אצלו כאן [כך אמר לר' אברהם ע"ה מייזליש] בהצביעו על לבו.

כמה פעמים שמעתי מר' מענדל את מאורעות המאסר והגאולה בשנת תרפ"ז, כפי שהם חוו זאת בהיותם תלמידי הישיבה בנעוול, ותיאר בפרוטרוט את גודל השמחה שחגגו בעיר כשהגיעה השמועה בג' תמוז ששיחררו את הרבי ממאסר. אך, למחרת נודע שההצלה היתה רק מבית האסורים ועדיין לא ניתן להתראות עם הרבי, כי הרבי נשלח לגלות קוסטרומה. שמועה זו הביאה לנפילת רוח בקרב החסידים כולם. קולות הניגון והשמחה חדלו, וישבו לאמירת תהלים וכו'. אך כל העולם מעבר אחד ור' זלמן משה מעבר אחר (כך התבטא ר' מענדל). הוא לא הפסיק להתוועד מדי לילה בשתיית משקה בשמחה, באמרו: אך שקר מה שאומרים, האמת היא שהרבי יצא מהמאסר ושעת הגזירה עברה. וסיים ר' מענדל שעד י"ב תמוז הסתכלו עליו כ"בעל דמיון", אך כשהגיע י"ב תמוז ראו כולם שזלמן משה צדק. כי הוא בעוצם התקשרותו חש בנפשו שג' תמוז לא היה שלב שני במאסר אלא התחלת הגאולה.

נעימים אך קטנים

עוד סיפר ר' מענדל:

בתשרי תרפ"ח נודע שהרבי נוסע לחו"ל. מובן איפוא שכל התמימים עשו ככל שביכלתם להיות אצל הרבי בחגים. המשפיע שלנו ר' יחזקאל ע"ה פייגין הכניסנו ליחידות. כלומר, שהוא עמד על הדלת כפי הסדר שהיה רגיל ביחידויות אצל רבותינו.

אחרי שהסתיימו כל היחידויות של התמימים דנעוויל, שאל המשפיע את הרבי: מה הרושם שעשו התמימים? איך נראה מצבם בעבודת ה'?

השיב לו הרבי, כשעל פניו מבט של קורת רוח: "גישמרקע אבער קלייניקע" [= (הם) נעימים אך (עדיין) קטנטנים]. יש טוענים שזה היה לפני המאסר ולא לאחריה, אבל ברור שזה היה בתקופה

הקרובה למא

בכל מדינה ומדינה:

הרושם שעשה מאסר הרבי ופרשת הגאולה נותן לנו כלים לתפוס את היקף התפשטותה בכל תפוצות ישראל, ובפרט הקרובים למדינה ההיא ובוודאי כל היהודים שנמצאו שמה. אכתוב בזה רק כמה פרטים ששמעתי מכמה מזקני אנ"ש:

א. הרה"ח ר' אהרן ע"ה חזן סיפר לי שלמד באותם הימים בתות"ל שניהל המשפיע ר' שאול ע"ה ברוק בעיירת הולדתו (של ר' אהרן ע"ה) זוויהל. כשהגיעה הבשורה האיומה הלכו התלמידים לבכות על קברי הצדיקים שטמונים בבית העלמין שבזוויהל (שם היתה שושלת אדמורי"ם מהרה"צ ר' משה בנו של המגיד הרה"צ ר' מיכל מזלוצ'וב).

ב. הרה"ח ר' יצחק מענדל ע"ה ליס מספר: בעיירת הולדתי בפולין ויצ'קוב המתפללים בבית הכנסת (שהיו תחת השפעת המשפיע הרה"ח ר' חיים מאיר ע"ה ליס שלמד עמם דא"ח) כל כך נחרדו ונצטערו מבשורת המאסר עד שהוחלט אצלם להסיר הפרוכת מארון הקודש כפי שעושים בתשעה באב וכן עשו. וכאשר נודעו משחרור הרבי עשו חגיגה גדולה ושמחה כבשמחת תורה והוחזרה הפרוכת למקומה.

ג. הרה"ח ר' זלמן לייב ע"ה אסטולין מספר: בתקופה זו לא הסתופפתי בין אנ"ש שכל מחשבותם ודיבורם היו סביב המאסר, אלא הייתי בעיירה שומיאץ שהיו בה רב וקהל מן המתנגדים. אך אעפ"כ האוירה באותם הימים בין שומרי התומ"צ היתה של חרדה נוראה, וידעו שעל הרבי נשען בית ישראל אף שלא הראו כלפי חוץ התעניינות שלא רצו שיכניסו אותם בכלל הגזירה.

אך כמה שנים לאחר מכן, כשזכיתי להיות ב'מארינא רושצא' בין חסידים נכבדים וזקנים, שמעתי שם באחת ההתוועדויות ד"ב תמוז מהחסיד הישיש ר' מענדל לייב ע"ה הי"ד אבמסון (שהיה מלמד ש"ס בשיעור ברכים. י"ב פעמים עבר על הש"ס והיתה לו בקיאות גדולה בלקו"ת אף שהיה בעל עסק): שמע זלמן לייב מה שאומר לך. דע, שאי לאו האי יומא ד"ב תמוז וואלט איך זיך ג'שמד'ט [=הייתי משתמד רח"ל (כלומר נופל ברשת הקומונסיטיס הרשעים)]. כי הם התכוונו ל"בגדול החל ובקטון כלה". וה' יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשה בימים ההם. כך מסיים ר' זלמן לייב את דבריו בהתוועדויות י"ב תמוז.

ד. ר' מענדל היה רגיל לומר: יום י"ב תמוז שהוא יום התגברות הקדושה על הקליפה, נותן לנו כח להגביר הנפש האלוקית על נפש הבהמית, "שאישי את רעת רעהו אל יחשבו בלבנו" כמבואר בתניא אגה"ק סי' כג.

ה. הגה"ח ר' משה יעקב ע"ה וויס (רב דשכונת נוה אחיעזר בבני ברק) סיפר באחת התוועדויות ד"ב תמוז (בבית חב"ד שיכון ה' בב"ב): במקום הולדתי, העיירה סטמאר, היהודים אמרו תהלים ועשו "מי שברך" שהרבי מליובאוויטש ישתחרר. לא הזכירו את שמו של הרבי במי שברך מחמת חוסר ידיעה, אבל חשו שכאן נמצא מרכז היהדות אם לחיוב או לשלילה רח"ל.

(הערת הכותב: נדפס פעם ב'כפר-חב"ד' שכ"ק הגה"ק ממונקאטש בעל המנחת אלעזר אמר באותה תקופה: ליהודים יש הרבה בקשות ותפילות, אך צריך לרכז בקשה אחת וממנה מסתעפים שאר כל הפרטים, והבקשה האחת צריכה להיות, שהקב"ה יגן על צדיק הדור. עלינו א"כ להשקיע עיקר התפילה על שחרורו של הרבי הריי"צ, ודבריו עשו רושם בכל הסביבה החסידית שבהונגריה).

"לא תגורו"

אזמור המשפיע ר' משה יהודה ע"ה רייכמן סיפר: בהגיע השמועה הנוראה לאה"ק הלכו כמה מהחסידים שבאה"ק לכמה מנהיגים ציבוריים שינצלו קשריהם להפעיל לחץ על ברית המועצות לשחרר את הרבי. כאשר באו לאחד המנהיגים הציונים, אמר להם: אמנם יש לי בלבי תרעומת על הרבי הריי"צ ש'פגע' בי פעם, אך אעפ"כ לא אמנע מלחפש כל דרך להשפיע וללחוץ על ברית המועצות לשחררו.

וסיפר מה דבר ה'פגיעה': באחת מהועידות החשובות שהיו ברוסיה בימי נשיאות כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע היתה איזה אסיפה מצומצמת בה התכנסו רק גדולי הרבנים ולא ניתן רשות כניסה לכל משתתפי הועידה, אלא הרבי הריי"צ עמד בפתח החדר וע"פ החלטתו היו הדברים נחתכים. כאשר רציתי להיכנס, לא הסכים הרבי הריי"צ, ואמר לי: אמנם אתה מיוחס ממשפחה של גדולי ישראל, אבל אין לך רשות כניסה. כאשר החילתי להרעיש והגיע הקול עד לאזניהם של משתתפי האסיפה, התעניין הרבי הרש"ב לפשר המהומה, וכשנתברר כמה מדובר אמר, לאפשר לי להיכנס. לזאת התכוונתי שיש בלבי תרעומת. אך מ"מ הערכת את הרבי גובר על כל דבר, ואנסה לעשות כל שבאפשרותי למען הרבי.

(שמעתי מהגה"ח ר' יי"צ שי' סגל)

סיפורים שונים

יחי המלך לעולם

בהתוועדות כ"ט חשון תשנ"ג בבית משיח 770, התוועדו המשפיעים בישיבת תות"ל המרכזית, ואחד המשפיעים סיפר ששמע מהחסידים שבאחת ההתוועדויות של כ"ק אדנ"ע בשנים הראשונות של ישיבת תות"ל, המשפיע של הישיבה החסיד המשכיל הנפלא הנודע לשם בתוככי קהל החסידים לדורותיהם הלא הוא הרשב"ץ (החסיד ר' שמואל בצלאל ע"ה שפטיל) מורו ומדריכו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ, היה בהתפעלות גדולה מהעמקות הנפלאה והגילויים העצומים שגילה כ"ק הרבי נ"ע, ולא היה יכול להתאפק מלהביע הרגש שלו ועמד והכריז בהתרגשות: "יחי המלך לעולם".

והוסיף המספר: אצל חסידי כ"ק אדנ"ע היה הקאך בזה שהרבי הוא דור השביעי מהבעש"ט ועתה הוא הענין דדור השביעי מרבינו הזקן מייסד חסידות חב"ד.

(נרשם אז בתשנ"ג)

"פאר מיר איז גענוג וואס איך ווייס"

המשפיע בליובאוויטש ר' משה ז'עמבינער (רוזנבלט) היה מחסידי הרבי מהר"ש. פעם אחת באמצע התוועדות, כאשר היה כבר שתוי במקצת, יצא החוצה ופגש את אמו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, הרבנית הצדקנית מרת רבקה נ"ע.

כיוון שהיה אז בהתפעלות גדולה מהתוועדות של הרבי הרש"ב, אמר לרבנית "איהר ווייסט ניט וואס איהר פארמאגט (= אינך יודעת "מה יש ברשותך" [הרבי נ"ע]), ותען במתק שפתיים: "פאר מיר איז גענוג וואס איך ווייס" (= בשבילי די כמה שאני יודעת [עליו]).

הבדלה על קפה או חלב?

כידוע, קודם הסתלקותו אדמו"ר הזקן נחלה במעיו ל"ע (עד כדי כך, שאמר שגיהנם נמצא בבטנו ר"ל) שנגרם בדעת תחתון מהמרירות הגדולה שהייתה לו כתוצאה מנצחונותיו הזמניים של האוייב הצרפתי.

במוצאי ש"ק פ' שמות אור לכ"ד טבת קודם הסתלקותו ערך הבדלה, אך לא היה באפשרותו לשתות יין, ועל כך נסב וויכוח בין חסידי חב"ד לפולין האם ערך הבדלה על קפה או חלב (מחמת ריבויי השנים נשכחו ממני כל פרטי הוויכוח, ומה הייתה עמדת כל א' מהצדדים).

ר' מיכאל דבורקין

מישהו אמר בהתוועדות אצל כ"ק אדנ"ע על ר' מיכאל דבארקין "מיכאל דער שייגעץ". הגיב הרבי נ"י יכאל איז ניט א שייגעץ, מיכאל איז א מלאך" [=מיכאל אינו שייגעץ, מיכאל הינו מלאך..].

שדכן מצליח

המשפיע הרה"ח ר' מענדל פוטרפס סיפר פעם, שכ"ק אדמו"ר הרש"ב נתן לר' מיכאל דער אלטער ברכה להיות שדכן, וידוע שהשידוכים שהוא עשה הצליחו ביותר.

ר"מ אמר שמעשה זה הוא שמע מר' אליהו ע"ה לוין, שהיה למדן גדול והיה מהמנין תמימים שהרבי לקח עימו לדאשע [=נאות דשא]. דהנה, מאיזה טעם שיהיה, הרבי הרש"ב היה לוקח עמו לדאטשע דווקא את הבעלי נגלה (גם הרה"ת ר' מרדכי פרלוב מבעלי הנגלה, מספר בספרו 'ליקוטי סיפורים' שהיה עם אדמו"ר נ"ע בדאטשע).

בעל צורה ואיש פשוט

עוד שמעתי מהנ"ל: ר' אייזיק בנו של המשפיע החסיד המשכיל ר' שמואל גרונם אסתרמן סיפר, שבשנות נשיאותו הגיע פעם יהודי פשוט ביותר בידיעותיו אל הרבי הרש"ב נ"ע וביקש ברכה לישועה גדולה. הוא היה סובל רדיפות גדולות מהגויים בסביבתו.

הרבי הורה לו שיתן ח"י רובל לצדקה ותהיה לו בעז"ה ישועה. כאשר עשה כהוראת הרבי, ניצול מן הגויים בדרך ניסית ממש.

באחת ההתוועדויות דיבר אחד מזקני החסידים שדווקא יהודי פשוט זכה לקבל ברכה ומופת ל, בעוד שאילו אנו היינו מבקשים מהרבי היה דוחה אותנו, כי באותם שנים לא נהג כ"ק אדנ"ע באופן גלוי.

פגישת אדמו"ר מוהרש"ב עם הרוגוטשובי

ר' אלחנן מרוזוב סיפר, שכשחזר הרבי הרש"ב מאחת האסיפות של גדולי ישראל ובאותה אסיפה נפגש הרבי לראשונה עם הגאון הרוגוטשובי ר' יוסף ע"ה ראזין, התעניין כ"ק הריי"צ אצל אביו, כיצד התרשם מאותו גאון. ענה הרבי: "עס גיסט זיך יראת שמים פון זיין מויל" [=יראת שמים נשפכת מפיו].

(חלק שמעתי מבנו ר' מענדל ע"ה בתשרי תשס"ב, וחלק שמעתי מרז"ל אסטולין ששמע מר"מ ע"ה לפני יותר שנה)

נפלאות גדולות בבית משיח

יומן מאירועי בית משיח 770
כפי שנכתב בשעתו ע"י אבי החתן

ב"ה, מוצש"ק בראשית. פה קראון הייטס.

ברוך ה' שזכיתי להגיע לחצרות קדשינו, ולראות כבר שלוש פעמים את מלכנו שליט"א. ובקצרה, בראשונה ראיתיו ביום ה', כאשר אחרי הצהריים לפתע יצא כ"ק לתפילת מנחה לאחריה ניגון 'יחי' וניגון 'הקפות', ואז הודיעו על מעריב (קודם לשקיעה), ולאחריה הרבי שליט"א שתה גביע מלא בעשרות לגימות, נטל את ידיו הקדושות, ונסגר החלון בעדינו.

השנית, בליל שב"ק אחר מנחה-קבלת שבת, שסמוכה ממש למעריב. ניגון 'יחי אדונינו'. והשלישית, אחר שחרית, במשך כמה דקות - ניגון, הכרזות, ומכירות. ובמנחה התפללנו עמו, ולא זכינו לראותו, ובמעריב - חיכינו ולא זכינו כלל.

בכינוס תורה ביום ד', סיפר הר"י ויינברג שכ"ק הריי"צ אמר בשם אביו הרבי הרש"ב נ"ע: "גשמיות אין ערוך לרוחניות, עס קען זיין בני חיי ומזוני מיט גאנצען פאלאץ (המושלם ביותר), און ס'קומט ניט צו קושען ס"ת איין מאל" [= יכול להיות בני חיי ומזוני בכל ההרחבה, וזה לא מגיע לנשיקת ספר תורה פעם אחת].

בש"ק ביום אחר התפילה התוועדו בחצר ד-770 (בסוכה) חתנים. וסיפר ר' דוד גולדשטיין כמה סיפורים, ובקצרה:

בעניין מחשבות זרות, אמר לו אד"ש שיצייר את כ"ק הריי"צ.

ביקש מאד"ש על א' שח' שנים לא זכה לזש"ק, ובירך. ביקש הבטחה, אמר הרבי: "רק הקב"ה יכול להבטיח". ביקש "כמה שהרבי יכול...". אז שאל לשמו, ואמר. אמר לו הרבי: 'צריך לברר בדיוק, ואמר שיש קרובים. וכיום יש להם ד' ילדים.

הביא בתשי"ג א' ליחידות, והרבי אמר לו "תאמר פסוקים על-פה".

בתשי"י שאל "מה תחילת העבודה?" ענה הרבי: מה שתרצה – אל תעשה. ואין הכוונה על הנחת תפילין¹.

שמעתי היום (כשחכינו למעריב) מר' נחמן סודאק שי' שבי"ג שבט תשט"ו שחל בשב"ק התוועד אדמו"ר שליט"א, ואמר שהחסידות של אדה"ר (שרצה להעלות כו') – שלא היה רבי. ואמר שבשב"ק אין טייפ וכו'...

ב"ה, ליל ר"ח חשוון תהא שנת נפלאות גדולות (ל' תשרי), קראון הייטס

אתמול נסעתי לסיום הרמב"ם במלון 'הילטון' במנהטן. בדרך חזרה נודעתי מפי ר' יוסף אלפרוביץ שכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא לתפילת מעריב ועודד בידו הקדושה. כשהגענו ל-770, ראינו את הוידאו וזה היה המעמד הכי מיוחד שהיה עד עתה בחודש תשרי. הן במראה פני כ"ק אד"ש, והן בתנועות גופו הק' בחזק גדול. הוידאו הופעל כל הזמן חלילה. הרה"ח מאיר שי' אבצן, כשראה את הוידאו – יצא בריקוד סביב סביב לעצמו. תמימים מזגו 'לחיים' לכ"א בשמחה גדולה, ואף שלא זכינו לראות, וניחמנו את עצמנו שהלכנו ברצון הרבי.

היום ער"ח לאחר השקיעה, יצא לפתע כ"ק אד"ש מחדרו שבמערב הזאל, והתפללו מנחה ומיד ערבית, והתחילו לנגן 'יחי כו' מלך המשיח', אך לא זכינו לראותו.

ב"ה, ליל בדר"ח מרחשוון, תהא שנת נפלאות גדולות. קראון הייטס, כאן צווה ה' את הברכה.

היום לא זכינו לראות את מלכנו, אמנם בערך בשעה 12:30 נכנס מישהו וצעק (לעבר הזאל הקטן) 'מנחה!!', ותהי מרוצה גדולה, וכל השכונה הוועקה, ויחכו כל הקהל להתגלות משך קרוב לשעה, עד שהודיעו שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא יוצא. או אז 770 התרוקן במקצת עד לעת השקיעה ששבו קהל גדול, ויחכו עד עבור זמן רב, אז התפללו ערבית.

ב"ה, ליל ב' מרחשוון, תהא שנת נפלאות גדולות, קראון הייטס – כאן צוה ה' את הברכה

מאורע משמח, ולצידו מאורעות שבהיפך, היו בבית רבינו היום. נתחיל בשמחה – בערך ב-5:30 נודע שכ"ק אדמו"ר שליט"א יוצא, וכעבור 2 דקות בערך יצא הריל"ג והודיע על מעריב. לאחר מעריב התחילו בניגון "יחי אדונינו". מלך המשיח כו"ו וכעבור זמן מה הוזז הוילון שבמרפסת

(1) ראה לעיל ע' 10 המעשה בהרחבה.

ופני כ"ק אדמו"ר שליט"א נראו אלינו, וגם זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א הניע ידו הק' ג"פ להגברת השירה, ובערך כחצי דקה זכינו לראותו.

ולאידך, היה הלוויה של הרה"ח הישיש ר' יעקב ע"ה כץ משיקאגו בשעה 2:30 לערך. ובלילה הודיעו לומר תהלים, על ר' אייזיק גרשון ע"ה מינץ, וכעבור זמן קצר נודע על הסתלקותו לגנוי מרומים (היום ראינוהו ב-770 מתפלל מעריב לפני העמוד). יעזור השי"ת שיהיו מליצי יושר לביאת משיח צדקנו.

ב"ה, ליל ב' ו' מ"ח ה' תהא שנת נפלאות גדולות, קראון הייטס – כאן צווה ה' את הברכה הרבה ענינים וגילויים היו למן יום ד' העבר, ומחמת השעה המאוחרת (כחצות) אכתוב ר"פ (=ראשי פרקים).

ביום ה' בוקר קיבלתי עליה, בירכתי 'הגומל'. אח"כ הלוויה של הרה"ח ר"א מינץ ע"ה. לתפילת ערבית, זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א התפלל עמנו, ואף ראינוהו משך כדקה במרפסת. מיד לאחר התפילה יצאו וסגרו את הרחוב מחמת שזיכו את הרוצח של יעקב רוזנבאום הי"ד, ובאו המשטרה והיה מהומות, ונפגע הת' שלמה כץ. השי"ת ירפאהו.

שוחחתי עם הרה"ח הישיש ר' יהודה שיח' חיתריק וסיפר מר' אלטר שימחוביץ' שלמד אצלו בשצערדין, לאחר שהרש"ד זיסלין נסע להיות רב ובתחילה ר' זלמן משה היה לומד עמם תניא ולקו"ת, אבל כאיש צדדי, וכתבו לרבי שישלח משפיע ושלח את רא"ש למשפיע ומנהל, והוא התעניין בכל אחד. אחר הסתלקות ר' שילם קוראטין בקרמנצ'וק לקחו את ר' אלטר למלא מקומו.

בליובאוויטש היה (המספר) באכסניא אחת (אצל ר' יואל דער-בלעכער) עם (אא"ז) ר' זלמן האוולין וסיפר שבחברון עשו לו קבלת פנים, והוא היה בלבוש החסידים דרוסיה, והם בבגדי לבן, והרגיש כאבל בין חתנים. ביו"ט נהגו ליסע ללון בירושלים ת"ו, ולכבודו נתנו לו סוס, ולא ידע איך לרכוב, אך הם כפוהו.

בשמח"ת (כנראה ע"ו), ביקש הרבי נ"ע לראותו, כיצד הוא לכוש בארה"ק. והלביש עצמו בכד לבן, אך הכובע היה חב"די. ואמר אדמו"ר, 'כך אתה לא נראה שם, אלא רצוני לראותך ממש כמו שם'. ולבש השטריימל (זה ראה המספר בעצמו).

בליל שב"ק התפלל הרבי שליט"א עמנו (בעצמי התפללתי מוקדם) מנחה. מיד קבלת שבת וערבית, ואחרי זה כשלוש דקות ראינוהו ועשה תנועות בראשו, וקודם הסגירה עשה הרבה תנועות רצופות בידו הק'.

שחרית לא זכינו כלל להתפלל עמו. מנחה יצא וראוהו כחצי דקה.

למעריב יצא וראינוהו כשר' יהודה קעלער הבדיל וכירך ברכה אחרונה, ומיד הר"ש איידעלמאן

התחיל "וידבר גו' יברכך גו'" (ובירכתי עמו, וכן בשב"ק העבר אחר התפילה בבוקר). ומיד ניגנו ברוסית 'שהרבי יבריא', וקודם הסגירה התחילו 'יחי כו' והיה כדקה.

היום, יום א', במשך היום כמה שעות היה הפגנה, ובאו יהודים מכל ניו יורק, וכשעה לאחר שנגמר, לפתע יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א למנחה, ומיד שסיימו התחילו מעריב (בערך בשקיעה), ואחרי זה היה ניגון יחי אדונינו וכ"ק אדמו"ר שליט"א נראה לעינינו זמן רב (אולי יותר מחמש דק') ועשה בתחילה תנועות בידו הק', ואח"כ הביט ובחן לכל העברים ואף התרומם והביט על הקהל שלמטה (ולציין שבליל שבת קודש התרומם ביותר הגביה עצמו אולי ג' פעמים) ועשה תנועות חזקות בראשו והגביה גם כן למעלה (לציין שהיום היה במרפסת ואתמול היה בחלון אשר הוילון מכסהו).

ב"ה, ליל ז' מ"ח תהא שנת נפלאות גדולות, כאן ציווה ה' את הברכה קראון הייטס

הבוקר זכינו בתוך רבים להתפלל שחרית עם כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, וסדר הדברים כך היה, במניין הישיבה בזאל הקטן שרגילים לקרוא בו קריה"ת ולפתוח הדלתות שיגיע הקול לכ"ק אדמו"ר שליט"א, היום לא פתחו (הסדר חזר היום להתחיל התפילה בתשע וחצי כלפני כ"ב שבט תשמ"ח), ולאח"ז כמה דקות לפני אחת עשרה פתחו הגן עדן התחתון והמגנט וקראו במגנט קריה"ת (אומרים שכ"ק אדמו"ר שליט"א ישן לפני"ז), בעצמי הייתי בזאל למטה ולמדתי לפני התפילה, התחלתי מה טובו ואז נעשתה מרוצה גדולה למערב הזאל עדיין לא ידעו מה עומד להיות (כי עד עתה לא זכינו לתפילת שחרית בימות החול). כעבור עשר דקות בערך, בסכיבות אחת עשרה ושלושים, יצא לחדר והריל"ג הודיע על שחרית, התמים יוסף ערנטריי ניגש לעמוד והתמימים פצחו בניגון שיבנה בית המקדש והתפילה התנהלה כבימי שני וחמישי רגילים, ודלא כמנינים האחרים שאמרו אבינו מלכינו (על פי הוראת הרבנים דתענית שעות) ואח"ז התחילו לנגן יחי והשתיקו כי כ"ק אדמו"ר אחז באמצע תהילים וכשסיים החלו שוב בניגון אך לא זכינו לראותו [בטלית ותפילין, רק בטלית זכיתי לראותו בש"ק שעברה אחרי שחרית ומוסף].

אחה"צ נסעתי לקבל את פני בן דודי בשדה תעופה שהגיע לתקופת זמן, ולכן לא זכיתי להיות בתפילות מנחה ומעריב שהתפלל הרבי שליט"א בציבור וראוהו לאחר מעריב, יתן השי"ת עוד רבות פעמים ולחקוק בנפשותינו המראות ושיעשה פירות.

בשבוע שעבר שוחחתי עם הרה"ח ר' מאיר שי' אבצן על (דודי זקני) הרב אלתר ע"ה שמחוביין', סיפר שהוא היה חברו של ר' יחזקאל פייגין שהיה משבחו, וסיפר ר' יחזקאל שבחברון הגנות היו חלקים והיו הולכים רי"ח ור"א על הגג ומשוחחים שעות בחסידות. ר' מאיר אמר שר' אלתר התייחד בהעמקה לחזור לפנימיות העניין בהפשטה ור' יחזקאל בהסברה.

קיבלתי מכתב מהמשפחה ע"י בן דודי שי'.

ב"ה, ליל ט' מ"ח תשנ"ג, כאן ציווה ה' את הברכה

ביומיים אלו זכינו לגילויים רבים, בשתי הימים יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א הן לתפילת מנחה והן למעריב, אתמול היה מנחה מעט אחר שלוש ועשרים [הייתי בחובבי תורה, שמעתי שיעור מר' זלמן לבקובסקי – ואח"כ נשארתי שם, וכשהלכתי פגשתי בדרך את בן דודי שגר בקראון הייטס ובאמצע דברינו הת' אלי' כהן אמר מנחה, ואז רצתי והגעתי באמצע חזרת הש"ץ] ואחריה ראו את אדמו"ר שליט"א כחצי דקה, כמעט לא התנענע. בשעה חמש ועשרים לערך הודיעו (בזאל הקטן) מעריב, ולאחריה זכינו לגילויים גדולים, כ"ק אדמו"ר שליט"א נענע ראשו בחוזק והביט לכל עבר כמ"פ, והיה (יותר מ)חמש דקות.

שוחחתי עם התמים (אוויטש) ר' זאב שי' קזיניץ ואמר שאשת הרב זלמן הבלין היא ממשפחת אמו וקיבל לחתונתו מכתב ברכה מהרז"ה.

היום יצא כ"ק אד"ש בערך ב-5:10 (כ) – 20 דקות אחרי השקיעה ולא ידעו איזה תפילה יתפללו...), הודיעו מנחה (הרבה התפללו, רבים היו שלא רצו להיכנס לספק שמא יתפללו ערבית ונמצא שלא התפלל מנחה וצריך השלמה וכו', וכיניהם גם אני הייתי). מיד מעריב, ואחרי מעריב זכינו לראות משך כמה דקות (יותר משלוש) ועשה תנועות מעט בידו, וגם נגע בשפמו הקדוש, ונענע ראשו הק' מעט לימין ולשמאל והרבה לפניו (כמעט באותו חוזק דאמתול).

שוחחתי עם הרש"ז שי' גוראריה, וסיפר כשר' אלתר ע"ה שימחוביץ' היה משפיע בתו"ת בוורשה (בפעם השניה) היה משפיע במשך כחצי שנה (לפחות) עד שנחלה ביותר והיה שוכב, אזי הלך הוא ושמשו משך שבועות אחדים, עד שהר"א ביקשו שלא יבזבו זמנו וחזר לישיבה. כיוון שלא יכל יותר חזר לארה"ק ששם היו בני ביתו. היה מתפלל בקול ובהתלהבות הלב וניגון. השפיע חזק.

ב"ה, יום ה' ט' מ' חשוון ה' ת' ש' נ' ג', כאן ציווה ה' את הברכה 2:00 בצהריים

זה עתה לפני כחצי שעה זכינו לראות בקוצר זמן את מלכינו שליט"א. ישבנו בפורטין פורטין וראינו תמימים רצים, הצטרפנו והגענו כאשר החלו בתפילת לחש. אחר התפילה ראו שהריל"ג מוריד המסך והחלו בניגון יחי. כ"ק אדמו"ר שליט"א מיד כשנראה לעינינו הרים מיד ידו הק' ואח"כ הסתכל מעט ימינה ואח"ז שמאלה, ושוב תנועות בידו הק', ואז הורה בידו הק' על סגירת הרילון, ובשעת הסגירה עורר בחוזק פעם אחת בידו הק'. אשרינו ות"ל שזכינו, ויתן השי"ת שנזכה לשמוע ג"כ...

ב"ה, ליל ועש"ק י' מ"ח.

כל אחה"צ הלך על כביסה, בחמש ורבע הלכתי לבית רבינו על דעת להתפלל ערבית, האור בחדר המערבי היה דלוק, ואחר כחצי שעה כבה. אח"ז התפללתי חזרתי לכביסה ואזי כעבור כמה שעות שמעתי שכ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ יצא לתפילת מעריב בשעה 7:20 לערך. ולאחריה ראו כדקה אחת, ויתן ה' יתברך לזכות בגילוי.

בשב"ק לך לך ימלאו ד' שנים, לעמידתי לראשונה בהתוועדות של אדמו"ר שליט"א מה"מ במקום קבוע בהיותי ב"קבוצה", ושמעתי מתחיל השיחה הקדושה הראשונה בב' פירושים "אראך" – "איך וועל דיר באוויזען", און דער צוויטע פירוש "אז זיך וועל דיך באוויזען". (אני אראה לך, והפרוש השני אני אראה אותך") ובאופן ברור שמעתי קולו הקדוש ודיבוריו בתחילת ההתוועדות, ויתן ה' יתברך שנזכה בקרוב לשמוע תורה חדשה מפי מה"מ שליט"א.

ב"ה, מוצש"ק פ' לך לך י"א חשוון תהא שנת נפלאות גדולות

בשב"ק זה ראיתי כליל שבת ובמוצש"ק את אדוננו מלכנו שליט"א, וכתפילת המנחה לא זכינו לראותו. עש"ק הייתי במבצעים באיסט סייד עם התמים ב' שיחי' פ', ומיד בחזרה המשכתי אחרי תפילה במקווה באתי ל-770. חיכיתי זמן רב ולבסוף (20 דקות אחרי השקיעה) התפללתי מנחה, ובחזרת הש"ץ נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילת מנחה.

אח"ז ניגש הש"ץ רש"ל אברמוביץ' שי' והתפלל בנעימות קבלת שבת ותפילת ערבית, ולאחריה אמרנו ג"פ גוט שבת לרבי שליט"א, ומיד ניגנו "יחי אדונינו וכו'" וכמה פעמים באמצע נענע כ"ק אדמו"ר שליט"א משך זמן את ראשו הקדוש בחזקה והביט על כל הקהל הק'.

לתפילת שחרית לא יצא אל הקהל.

כשעה אחר התפילה (לערך 12:45) הלכתי לסעודת שבת לבן דודי שיח', ובדרך חזור ל-770 שמעתי שכ"ק אדמו"ר שליט"א התפלל מנחה עם הציבור בערך 1:30 וראוהו במשך כחצי דקה.

כשהגעתי הייתה התוועדות חסידים התוועדו ר"פ קארף, ר' בערל ליפסקר ועוד. ר"פ קארף דיבר על זה שרבי זה עניין חד עם עצמות וכו', פ"נ הוא לקב"ה, סיפר שנתפעל בראותו את החסיד ר' אשר ששונקין שקודם הבחירות לרבני השכונה חגר אבנט, דובר שאין יודעים ברבי כלום. ר' זלמן ליפסקר סיפר שר' אברהם מאיור בהתוועדות אמר לא': "מהו החילוק בין מאמר לשיחה אתה מבין? הסוס מבין במלאך יותר ממה שאנחנו מבינים ברבי". עוד סיפר ר"ז ליפסקר שא' נתחבא במקווה (לספור כמה טבילות הרבי טובל), וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר אח"ז שהוסיף בטבילה לבלבלו. עוד סופר בשם ר' שלמה שיח' רייניץ שגם התחבא במקווה, והרבי אמר לו האם אתה מחזיק חשבון?! כן דובר אודות התפעלות ה'סאטמערס' מהמצב הנוכחי וכן מרופא שלא האמין כשהראו לו תמונות של הרבי שזה מעכשיו (כי ידע מענייני הבריאות של הרבי), ומצד שני התביעה שלנו שיהיה עד הסוף.

לתפילת מעריב יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א בערך ב-5:30 ולאחריה יצא למרפסת. לאחר הברלה ניגנו במשך כדקה, וזכיתי לראותו מקרוב ביותר (על תחילת בימת ההתוועדויות), והביט לעברינו פעם א' ועודד מעט בראשו הק'.

אחר כשעה נודע שיצא לקדש את הלבנה על גג המרפסת שבקומה השלישית של 770 (שמעתי את זה מהתמימים שעמדו למטה ויצאו בריקוד בניגון, כפשוט "יחי אדמו"ר מה"מ לע"ו").

ב"ה, ליל ב' י"ג חשוון תהא שנת נפלאות גדולות.

ביום זה זכינו למראות גדולות אחר תפילת ערבית, וכך היה: בשעה 5:00 בערך הייתה השמועה שכ"ק אדמו"ר שליט"א עומד לצאת למנחה (וכשעבר זמן ולא יצא התפללתי ועוד הרבה כמותי מנחה) ואחר זמן (לערך 5:30) הודיעו ברמקול שהרבי התפלל מנחה.

אח"כ עמדתי לעלות ל'זאל הקטן' ירדו במרוצה וצעקו 'מעריב'. מיד לאחרי קדיש בתרא פתחו הווילון במרפסת, וכ"ק נראה לעינינו והיה עידוד חזק ביותר והייתה שמחה גדולה.

ב"ה, ליל ג' י"ד חשוון תהא שנת נפלאות גדולות

היום התפללנו עם כ"ק אדמו"ר שליט"א תפילת ערבית בלבד (קריאת התורה קראו לכ"ק אדמו"ר שליט"א בערך בארבע אחה"צ). לאחרי מעריב היה ניגון באופן שמח ביותר, כמעט במשך כל השירה (כשתיים – שלוש דקות) עודד אד"ש את השירה בראשו הק' בחוזק לפניו ולצדדים ואף פעם אחת בידו הקדושה בחוזק גדול, וב"ה נראה בחוש התחזקות הבריאות אצל הרבי שליט"א מיום ליום.

ב"ה, ליל ט"ו חשוון תהא שנת נפלאות גדולות.

היום ב"ה זכינו להתפלל עם אדונינו מורינו ורבינו מה"מ שליט"א גם מנחה וגם ערבית, וברוך השם שהייתי במעמד גדול זה.

בבוקר הייתי בבית בן דודי (לא חשתי כ"כ בטוב), אך אחרי הצהריים באתי לבית רבינו (שלא להפסיד הגילויים, כי מי יודע באיזו שעה יהיו הגילויים), וכעבור זמן קצר ראיתי מהדלת שמחכים לבוא כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, וממש היה זה בהשגחה פרטית גלויה, ואז הייתי במקום קרוב. היה ציבור מועט, לפי ערך (ובאמצע – קודם מנחה – נשמע צלצול הביפר החסידי המודיע מכל גילוי). לאחר התפילה זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א יותר מחמש דקות עודד הניגון בראשו הקדוש ובחוזק לפניו ולצדדים, וממש היה בכל כוחו, וג"כ התמימים ואנ"ש שרו בעוז ובעצומות בהגבהת הקול, ובמהירות יותר מדי רגע, וזה היה רבע שעה קודם השקיעה.

אח"כ התחלתי טוש"ע הלכות מליחה עם הת' אלחנן שי' סגל, ואזי כעבור שעה ורבע לערך קפצו (השוהים ב'זאל') והכוונה מובנת 'מעריב', אזי כל א' מחפש מקום קרוב יותר לפני הקודש, וכעבור כחמש דקות נכנס כ"ק אד"ש ל'זאל' מחדרו הק' (וקודם לכן ניגנו מעט חלק מהקהל "אורך ימים גו"). אחרי התפילה שוב זכינו לגילוי פני קודשו, והביט לעבר כל הקהל, כולל אלו שהיו למטה ע"י שהתרומם מעט מכסא קדשו (אולי היה כך [גם] במנחה או מעריב אתמול), ועודד פעמים רבות על ידי הרמת ראשו לגבוה ובעיקום כלפי ימין דהיינו לעבר העומדים לגבי בימת ההתוועדויות, (והכל צולם על גבי הווידאו כנראה). וב"ה שזכינו לכך ומבקשים אנו מהשי"ת שתהיה רפואה שלימה מיד.

שמעתי מהרה"ת השליח ר' מנשה שיחי' פרמן (מה שדיברו אתמול ביניהם [הנ"ל אתמול]), שבט' אדר שני (מסופק אם זה היה בל"ד או ל"ה) פעם אחת אחר שהתפללו ערבית כרגיל (באותם הזמנים) ב-18:45, לפתע בערך ב-21:30 יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א וסידורו הקדוש בידי וגם 'גארטל', ונכנס ל'זאל הקטן'. כל התמימים שהיו שם נבהלו ובערל לוי'ן ראה ואמר (לעצמו): "מעריב? שוין געווען [=כבר היה]". והביט עליו כ"ק אדמו"ר שליט"א וג"כ על סביבתו ויצא.

ברוך ה', ליל ועש"ק "וירא אליו ה' וגו'", טוב חשוון תהא שנת נפלאות גדולות. היום זכינו פעם אחת לראות את מלכנו שליט"א, והי' זה אחר תפילת ערבית שהיתה בשעה חמש וחצי בערך ולאחריה ראינוהו במשך כדקה.

בתחילה חיכו לסיום קדיש. הרב שלמה הכהן שיחי' איידלמן התחיל "וידבר" וגו', אך ניגנו יחי והוכרח להפסיק, וכדקה ראינוהו. עודד בתחילה לשלושת צדדיו קלות בראשו הקדוש, אחרי-זה בחוזק מלפנים וקצת לצדדים אנה ואנה, וסימן בידו לריל"ג על סגירת הוילון. ומיד אחרי זה עודד בחוזק לפי-ערך בידו הקדושה, ואזי נסגר בעידוד מעט בראשו הקדוש.

שוחחתי עם הגה"ח הרב התמים חיים מאיר שיחי' בוקיעט, ואמר שבפולין היו בדרך-ארץ לחסידים מבוגרים ולא עסקו בענינים שמסביב לחסידות. לכן לא ידע להגיד לי אם החסיד רבי אלתר שימחוביץ הגיע לרבי הריי"ץ. ובכלל לבית רבי והמשפחה, כמו לגאון החסיד רבי זלמן שניאורסון, לא ניגשו, והם היו מרוממים. גם למשפיע התנהגו בדרך ארץ. ואפילו לבחור מבוגר, ובפרט כשעמד קרוב לרבי, כהרב שמואל זלמנוב, היה דרך ארץ בדרך אמונה בלי ביקורת. החסיד ר' יחזקאל פייגין היה מתוועד עימם על-פי הוראת הרבי ונכנסו לשוחח עימו. גם עם החסיד רבי לייב שיינין התוועדו איתו.

לכל שבת לאמירת המאמר היו תלמידים אחרים הולכים. הישיבה היתה במרחק כמיל מהרבי.

ב"ה. מוצש"ק "וירא אליו ה' גו'", תהא שנת נפלאות גדולות

בשבת קודש ראינוהו פעם אחת בלבד - אחר מנחה שהייתה בשתיים-עשרה וחצי לערך. עמדתי קרוב, ובתחילה ראיתי רק מצחו ועיניו הקדושים, אחר-כך כשנתקרב ראיתי כולו, ועודד לכל הכיוונים בתנועות ראשו פעם אחת לכל כיוון. ומעט התנועה ישר והביט מעט למעלה, נראה שהביט על הילדים שלימינו.

מעריב ליל שבת קודש - חיכינו כמה שעות ולא זכינו לראותו (ואזי הרב יעקב לייב אלטיין אמר שבציפיה שבשמחת-תורה שחיכו ב' שעות, ראה שהתניא היומי ממש מתאים שכותב ש"מלך בחדרי-חדרים" ומחכים ימים ושנים כו'). וכן במוצאי-שבת-קודש חיכינו זמן רב ולא ראינוהו.

אחר מנחה היה התוועדות, ור' דוד רסקין שיחי' סיפר מתשרי י"א (וארשום בל"ג מחר). ועוד

חסידים התוועדו. מוצאי שבת קודש הי' מלווה מלכה – סיום רמב"ם ספר זמנים – והתוועד הרב מרדכי שיחי' קוזלינר.

ב"ה. ליל כ"ב חשוון, תהא שנת נפלאות גדולות.

ארשום החוב מאתמול – סיפר הרב דוד רסקין שבתשרי תשי"א הבחורים היו בשמחה שיש לנו רבי. פעם אחת נכנסו לחדר של הרב קזרנובסקי והתוועדו ושתו הרבה משקה, עד שבא הרב קזרנובסקי ואמר להם לצאת, וענו לו ישקני . . . והלך לרבי, ופתאום ראו שהרבי עומד עליהם, ואזי אמר להם שכשהם מתוועדים צריכים ללמוד מאמר ושיחה, ועל כן שיכנסו לזאל וילמדו משיחות תש"י מהרבי הריי"ץ (הם לא רצו לצאת מלפני הרבי), ונאלצו במאמצים גדולים ללמוד את השיחה. אחרי זה נודע להם שהרבי הקשיב ללימוד שלהם.

החסיד ר' זלמן לויץ קידש על משקה, והתוועד, אמר: כשהביטו התמימים על הרבי עלה בזכרונו המעשה של ר' מענדל פוטערפס והאקרובט, שתוכנו הוא שצריכים להיות קשורים אל הנקודה.

סיפר שאביו נחבא אצל ר' פרץ מוצ'קין ואשתו הגישה בורשט ובשר, והוא אמר לה: "מה את מקלקלת את בעלך", ודיברו אודות ביאת משיח.

במוצאי שבת קודש החסיד ר' מוטל קוזלינר סיפר שאדמו"ר הזקן אמר "ואהבת לרעך כמוך" ולא יותר. שאלו אצל המהרי"ל, וביאר שאין לומר לרעהו תעשה אתכפיא תעניות וכו'.

המשיך וסיפר מעשה מאליהו הנביא שהתלבש בדמות של פריץ רוסי, התלמידים ידעו שזה הוא, ועל שנכנסו בליכם ספקות והיו צריכים לומר "רבי ברכני" – לכן התבטא אליהו הנביא אליהם כדרך פריץ רוסי, ולא בירכם.

ר' מוטל התבטא כלפי המצב דעתה שהצעירים חיים משיח, "התינוקות הכירוהו תחילה".

יום ראשון לא זכינו כלל לראות את מלכנו שליט"א. בשבע הודיעו שלא יהיה בשעה זו מעריב.

ביום שני זכינו לתפילת מנחה בשעה 13:30. אחרי זה ראינו שתי דקות לערך, והניע ראשו לאט.

ולמעריב יצא בשעה שש וחצי, ולאחריה תנועות חזקות.

בלילה התוועדו ההנהלה, וסיפר הרב דוד רסקין שאחד עסקן כללי נכנס בתחילת הנשיאות עם קבוצה, ואחרי שיצאו שאלו הרבי: "מה אתה אומר לתלמידים?" וענה שאומר "שמה שכל הנשיאים האבן געקאכט, דער רבי ברענגט בפועל ממש". אחר זמן מה אמר הרבי: "טאקע, מיין עניין איז בפועל ממש" (שהעניינים שכל הנשיאים עסקו בהם בהתלהבות, הרבי מביא זאת לפועל ממש. והרבי הגיב: אכן, העניין שלי הוא בפועל ממש).

הרב שלמה זרחי סיפר ששמע מחסידים, שהרשב"ץ קם באחת ההתוועדויות של הרבי הרש"ב והכריז "יחי אדוני המלך לעולם" (אצל אדמו"ר נ"ע היה קאך של החסידים שהרבי הרש"ב הוא

שביעי מהבעל שם טוב, בדורנו זה עומק העניין שהרבי הוא שביעי מהאדמו"ר הזקן².

שני גוטען אידען הלכו, ואחד החסידים הלך אחריהם. גוי אחד קילל את הצדיקים, אמר אחד הצדיקים שהגוי "לא יעבור את היום הזה". הלך החסיד לראות כל היום מה קורה עם הגוי, לבסוף נהרג הגוי, ואמרו שזה לא כ"כ דברי הצדיק פעלו כמו שאמונת החסיד פעלה.

החסיד הרב יצחק שפרינגר סיפר שאחד סיפר לו שהיה ביחידות והתלונן שאינו מסודר, אמר לו הרבי שהמפתח להצלחה הוא הסדר. הסדר בא ע"י תפילה בציבור, שהגם שאי-אפשר לומר שאין זו מחשבה זרה (היכן עומד החזן), מכל מקום זהו מסוג אחר. והמשיך, שהצמח-צדק היה מסודר, וכתב כל יום ג' שעות תורה, ולכן יש הרבה ממנו, מכל מקום כשגמר ג' שעות מיד הפסיק.

ביום ראשון שוחחתי עם הרה"ח יהושע קארף, וסיפר שרבי אליעזר צעזערסקער אמר שהסיבה שאדמו"ר נ"ע שלח להיות משפיע בשצדדין את החסיד רבי אלתר שימחוביץ כי רצה שיהיה ווארימע חסידות (חסידות חמה), הגם שבהשכלה היו כאלו שהיו יותר ממנו. עוד סיפר שאדמו"ר נשמתו עדן אמר על רבי אלתר שימחוביץ אז ער נעמט עניין ניט וואלקענדיק (הוא לוקח עניין לא מעורפל).

התמימים התפעלו מההתוועדויות של המשפיע הרב אלתר שימחוביץ. זה היה בקרמענצ'וק בחורף תר"פ, כשאדמו"ר נ"ע שלחו למלאות מקומו של ר' שילם קוראטין, והי' משגיח ומתוועד.

היום יום שלישי, בשעה אחת וחצי לערך התפללנו מנחה עם כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מף ואח"כ ראינוהו מעורד בחוזק גם לימין וגם לשמאל. לתפילת ערבית יצא בערך בחמש ורבע (הודיעו בביפר שבחמ"ש ואחריה לא ראינוהו).

ברוך ה'. ליל ג' ו' כסלו, החודש החסיד, תהא שנת נפלאות גדולות.

במשך שבועיים אלו זכינו להרבה גילויים מכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובפרט בזמן כינוס השלוחים, ראש חודש כסלו, ואין הזמן מספיק לרשום.

ביום זה זכינו כמו מאז כינוס השלוחים שכ"ק אדמו"ר שליט"א יוצא בכל יום למנחה ולמעריב. היום מנחה הי' הכי מוקדם מכל הזמנים, הודיעו רבע שעה מראש. מעריב היה בשש ורבע בערך, ומנחה ראינוהו יותר ממעריב. והי' יגלה את כ"ק אדמו"ר שליט"א בבריאות במהרה ממש, ונזכה לשמוע תורה מפיו ומהכתב (זכינו למאמר בראש חודש כסלו).

וכן מה ששמעתי מחסידים יש לרשום כמה דברים, בקיצור על כל פנים.

היום שמעתי (בהמתנה למעריב) מהרב יוסף סגל שיחי' על ר' אלתר שימחוביץ, שהיה דייקן, והי' לוקח מונית כדי להגיע לישיבה בזמן המדוייק. הוא היה מתחיל שיעור בדיוק ומסיים בדיוק, שאלוהו מדוע אינו מאריך, ענה שזה גורם שיתחילו באיחור.

(2 ראה לעיל ע' 44.

פעם אחת תלמיד השתכר ודיבר עליו, הוא הנהן בחיוב, בסוף ענה לו: את זה אתה יודע ואני יודע הרבה יותר על עצמי. הרבי נ"ע אמר לו (כשחזר מארץ הקודש): אנו לתומכי תמימים לוקחים בעלי-כישרון, למרות שבפועל רואים שערנסטע קלעפנזאך מער (שהרציניים דבקים יותר), מכל מקום אנו צריכים לקחת בעלי כישרון.

ואבי זקני רבי משה יהודה רייכמן, שסיפר זאת, הסביר בשני אופנים: או שאין זה החשבון שלנו רק החשבון שלמעלה, האופן השני – בעל כישרון אחד טוב שתופסים אותו שווה יותר מעשרה אחרים!

ר' אלתר היה רגיל לומר: ללמוד חסידות צריך כשהבוהן מופנית כלפי ליבו, שהחסידות מדברת עליו (מיט דער גרובע פינגער). היה רגיל לומר לבחורים כאשר באו אליו עם שאלות שלא הובנו בחסידות: און וואס האסטו יא פארשטאנען? (ומה אתה כן הבנת?) שלא יסתפקו בהבנה שיטחית. שני דברים אלו סיפר בשם ר' דוד ע"ה גולדברג.

ברוך ה'. יום ג' ו' כסלו התשנ"ג

היום התפללנו מנחה שעה 13:20 בערך, וכרגיל אחר התפילה זכינו לראות את כ"ק המלך המשיח. ניגנו ניגון יחי ועודד הניגון יחי. היו בעיקר בחורים עד לסוף הספסלים.

ברוך ה'. ליל ט' כסלו, הולדת והילולת האדמו"ר האמצעי, התשנ"ג, בית-חיינו

התפללנו מנחה בשעה הנהוגה בשנים קדמוניות (כשתי דקות קודם שלוש ורבע). תפילת ערבית בשעה חמש וחצי לערך.

לרגל היום התחילו התמימים שבסביבתי ניגון ניע ז'וריצ'י כלופצ'י וכו', והיו מבטים ברורים על הקהל.

בלילה נסעתי עם התמים שניאור זלמן פבונר למשפחה בפלעטבוש, ושוחחנו על משיח וכו'.

אתמול שוחחתי עם ר' צמח גורביץ', וסיפר שהתאכסן ברוסטוב אצל ר' זלמן הבלין, ואשתו ניהלה בתוקף את הבית. בשמחת תורה רקד ר' זלמן הבלין בתרבוש תורכי.

ספר על אחיו ר' לייזר, שהאדמו"ר שליט"א בקש מהנהלת הישיבה בלוד לדבר עימו אודות להיות משפיע, ואחרי זה התעניין אם דיברו איתו, ואחד העיר שאינו מתאים, ואמר הרבי: הרי סוף-סוף הוא בנו של ר' איצע דער מתמיד. (בשבת סיפר ר' זושא פויזנר שיחי' שר' איצע דער מתמיד אמר על בניו של ר' זלמן שניאורסון שצריך לקום בפני ר' זלמן'ס קינדער).

הרב משה אשכנזי סיפר לי פעם שבהתוועדות הרב זלמן הבלין שבאחד מימי ט'-י" כסלו ניגן מניגוני האדמו"ר האמצעי, והי' נפלא עד מאוד.

ברוך ה'. מוצש"ק ויצא חג הגאולה י' כסלו, התשנ"ג

בשבת קודש זכינו לראות שתי פעמים את מלכנו שליט"א. פעם אחת בליל-שבת, מיד בזמן כחצי-שעה אחר השקיעה, וכחמש דקות ראינוהו. בפעם השני' אחרי מנחה, בערך באחת, וגם-כן כמה דקות. סיפרו שכ"ק אדמו"ר שליט"א עלה למפטיר (פעם ראשונה מאז כ"ז אדר) בגן-עדן התחתון במנין חתנים, ובכל פעם ישנו שיפור נוסף, והתפילה שיהא הכל בכת-אחת ובאופן נסי.

מעריב בתפילת מוצש"ק לא זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א יתפלל עימנו, המתינו עד שעה שש ויותר, ובנתיים שמענו כמה סיפורים על אדמו"ר שליט"א מהרב החסיד ר' ישראל גורדון ור' צבי גנזבורג.

רבי גורדון סיפר שבשנת תש"ד או בשנת תש"ה חל פסח בימים ד' ה' בשבת פרשת שמיני, נודע שהאדמו"ר הריי"ץ נכנס לסעודה, ותיכף הוא רץ לר' מענדל טננבוים ולר' זאב גרינגלס שהיו אצל ר' בערל בוימגארטן. וכשנכנסו ראו את האדמו"ר שליט"א והרב שמואל לויטין, וכשעמדו לאכול אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א בחיוך: כשעומדים לאכול אפילו למלאכים אומרים "צאתכם לשלום". וכשיצאו שמעו שכ"ק אדמו"ר שליט"א מנגן ניגון שמחה.

בחורף תש"א מדי שבת היו מתפללים מוקדם מנחה, ואחרי זה התוועד כ"ק אדמו"ר הריי"ץ נ"ע. ר' שמואל זלמנוב הי' מנגן ניגון הבינוני הרבה פעמים בחושך, אז עדיין הי' ילד, וחש כמו שעוד מעט תצא נפשו בניגון.

פעם אחת ר' משה דובינסקי התוועד, ור' יוסף גולדשטיין השתכר ביותר, אשתו צעקה לו: "יוסף", הוא פקח עין אחת ואמר לה שעתה בדיוק כרצון הרבי.

תשי"א לקח כמה פעמים את האדמו"ר שליט"א לאוהל, ואז בחזרתו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א את הקטורת (כי הי' משתדל שלא לאחר את השקיעה), ומנה בקול באצבעותיו, והם בילדותם בתש"ד הביטו על זה בפליאה, ולכן הביט עליו ר' ישראל הנ"ל בחיוך רחב.

הרב צבי גאנזבורג סיפר שפעם אחת ר' משה דובינסקי ניגש אל כ"ק אדמו"ר שליט"א ושאלו לפשר הנהגתו - שהי' נוהג להביא הרבה ספרים ולעיין בהם בשעת התפילה אחרי שהציבור סיימו והי' מתפלל ביחידות ובמהירות (ובעלינו האריך קצת). ויען כ"ק אדמו"ר שליט"א, שיהודי אחד שאל את הרוג'צ'ובי: כיוון שאתה יודע אם ההלכה היא כרש"י או כרבינו תם, אז כיצד אתה נוהג? ענה לו הרוג'צ'ובי: "מה שאני נוהג אינו נוגע לך". כשהרבי סיים את הסיפור לקח איתו את ערימת הספרים והלך.

פעם שאל ד"ר נעם את ר' בערל חסקינד: מדוע פעם כתוב אצל לבן אביכן (פרשתינו ויצא) ולפעמים אביכם?

ויקח כ"ק אדמו"ר שליט"א את החומש בידו הקדושה והביט משך זמן קצר, וענה: אחר-כך הי' לו גם בנים, וזהו אביכם (בלשון זכר).

הי' תמים אחד בשם תנחום לוין, והי' צייר. פעם הוא הביא לאדמו"ר שליט"א ציור של האדמו"ר

הריי"ץ, ואדמו"ר שליט"א שם זאת בחדרו הקדוש. פעם אחת קרא לכמה תמימים והוא ביניהם, והראה להם את התמונה, ושאלם אם היא נכונה.

ברוך ה'. ליל י"ד כסלו "דידן-נצח", השנה תהא שנת נפלאות גדולות 770.

היום לא זכינו לתפילת מנחה עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, וזאת אחרי ג' שבועות רצופים שפעמיים ביום זכינו (מלכד מוצש"ק). ומאידך, זאת לראשונה שכ"ק אדמו"ר שליט"א עלה לתורה ביום חול. ה' זה בשבע בבוקר, בגן עדן התחתון, במעמד אחד-עשר איש (שמעתי מהריב"ק).

למעריב זכינו שכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא (בערך בשש אחר ציפי), אחרי-זה עודד בחוזק.

היום שוחחתי עם ר' משה שיחי' מינצברג, וסיפר מהקירובים שהיו לו מכ"ק אדמו"ר שליט"א (על דודי זקני ר' אלתר שימחוביץ' סיפר שלא ה' חוזר על דבר אחד פעמיים, ושכתבו לו ביי"ט כסלו האחרון לחייו מכתב תלמידיו מהישיבה):

פעם ראשונה נסע לתשרי התשכ"ב. בשמחת-תורה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שכל ההולכים לתהלכה יאמרו לחיים, ופנה לאחוריו ושאלו לר' משה: "רו האסט גיגאנגען?" (אתה הלכת?) ולא ענה, שאל הרבי שוב: "לשנה הבאה תלך?" ענה: בלי נדר. אזי אמר האדמו"ר שליט"א: תאמר לחיים.

בסוף השנה ה' לו חתונה וקיבל מכתב מהרבי, בסופו הוסיף אדמו"ר שליט"א בכתב-יד-קודשו: להתראות בשובע-שמחות, ואזי נסע לרבי. פעם אחת הביא משקה מארץ-הקודש, ושאלו אדמו"ר שליט"א אם בארץ ישראל שותים זאת, וענה ששותים אך במשפחתם מעשרים, ואמר אדמו"ר שליט"א: הרי יום-טוב עתה. ויאמר: עשיתי הבדלה ואעשר. אחרי זמן קצר אמר אדמו"ר שליט"א כן, הוא עישר ושתה מכל הבקבוקים שהביא (כי בליל שמיני עצרת בהתוועדות שתה אחד ונתן לאחר והרבי אמר לו על זה בתמי"). ואזי חש שלא בטוב ויצא לסוכה והקיא, וכשחזר הביט עליו אדמו"ר שליט"א בחיוך.

אחרי זה החל לנסוע לו' תשרי. שנה אחת המטוס התעכב בקנדה, הוא בא למנחה, כשראהו הרבי חייד. אחרי מנחה קראו הרב חודקוב ואמר לו שהרבי מסר לו שליחות לתת לו מכוס של ברכה בהתוועדות דו' תשרי. שנה אחת הורה האדמו"ר שליט"א ליתן לו הקפה בלילה הראשון בשמיני עצרת, וביום שמחת-תורה אמר לו שיכול לעלות עם אחר. הרב החסיד חיים שלום סגל עמד לידו ושאל: מה אתי? ויען הרבי: אתה רב תפסוק לעצמך.

כשנפצע ביריה, אמר לו המזכיר שהרבי רוצה לקבלו בגן-עדן התחתון. לפני מנחה עמד עם בנו אברהם וכשהרבי יצא סגרו הדלת, וביחידות הרבי התעניין בפרטים, ואחרי זה נתן חופן מטבעות, ואמר לו שחצי השני יתן לו לשנה הבאה כשיבוא לרגל שנת השמונים, והצדקה ייתן בארץ הקודש ויכול במטבע אחר (והיו ח"י מטבעות). והוסיף שרוצה ליתן בקבוק משקה לסעודת הודאה, אבל מנחה זמן שיכרות היא ולכן יתן אחר-כך, אחרי שיצאו אמר לו בנו: כיון שהרבי אמר לך לבוא בפורים הבא, אם כן אינך צריך לנסוע לתשרי, ולא השיב.

אח"כ כשנכנסו לקבל המשקה אמר הרבי שליט"א: זה שאמרתי שתבוא לפורים זה בתורת ציווי, אבל ביכולתך לבוא גם-כן בעוד פעמים. אחרי זה בנו ביקש כיון שכל הפושט יד וכו' ברכה לגשמיות ורוחניות, ויברכו אדמו"ר שליט"א, אחרי זה אמר נותנים לו כפשוטו גם כן כסף, והוסיף מטבעות שיתן לצדקה.

בתור לפ"נים תשכ"ג אמר לץ אחד "בשכל אנושי אי אפשר להבין שהרבי קורא הכל". וכשנכנס המספר ליחידות אמר לו הרבי על דבר מה שכתב בפ"נ שלו: "הרי כתבת בשנה שעברה וענית, ההועילו העצות?"

היום לפני ארבע שנים זכיתי להיות במעמד קידוש לבנה אצל הרבי שליט"א בחצר ביתו ולעמוד מקרוב (מטרים אחדים) ולחזות בזיו פני קודשו, זה הי' אחר שהי' העלם עננים על הלבנה במוצאי-שבת-קודש, ביום ראשון הזכיר כ"ק בשיחה אחר מעריב שנזכה לקדש הלבנה, לאחר שחזרנו מהתוועדות (בחובבי תורה עם הר"ש זרחי) הי' נפלא לראות בהירות השמים, וביום שני כשהגעתי עם התמים אריאל פוזילוב לבית-רבינו שמענו שכ"ק באמצע מעריב רצנו לביתו וזכינו.

קודם מעריב התחלנו "אורך-ימים", אחרי-זה עברו ל"מהרה", ואח"כ ניצח הניגון דהזמן גרמא "דידן-נצח".

ברוך ה'. יום-הבהיר י"ד בכסלו, השנה תהא שנת נפלאות גדולות

היום הזה זכינו בגילוי שלא הי' כמה שבועות, והוא שאחר מעריב הניף מלכנו שליט"א את ידו הקדושה בתנופות עזות כמה פעמים. ועל הסדר:

בשעה אחד היה מנחה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א האריך בתפילת שמונה עשרה, ואחרי התפילה ראינוהו כשתי דקות (קצת פחות מזה).

ובשעה עשרה לחמש הודיעו "מעריב נאו" (והוא שינוי מהרגילות לאחרונה שמודיעים כמה דקות לפני). לאחר מעריב הרש"ז גורארי' בירך את הרבי שליט"א בשם קהל החסידים ובני-ישראל רפואה שלימה, וענו אמן וברכת ההתגלות, ענה אדמו"ר שליט"א אמן בנענוע הראש. אחרי זה אמרו לחיים (עפ"י סימן הריל"ג), לאחר זה ניגנו "מהרה ישמע" והתחיל לעודד כרגיל, בהמשך בניענוע הראש ולבסוף ביד קודש בימין ושמאל כמה פעמים. לאחר זמן מעט הורה לסגור, השמחה גדלה ויצאו בריקודים.

ברוך ה'. מוצאי שבת קודש וישב ליל כ"ה כסלו, נר ראשון דחנוכה התשנ"ג.

השבוע וחצי האחרונים היו כמה וכמה מאורעות גדולות בחיי החסידים, ואי אפשר לבוא בתיאור מפורט. בכלל דברים מסויימים חוזרים לאיטם, בלי שירגישו בשינוי פתאומי, חזרה הנתינה של הסידור לחתנים. בימי שני וחמישי עלה הרבי שליט"א לשלישי, מלבד ביום חמישי שקראו

בתורה בזמן סדר חסידות בזאל הקטן.

הי' יחידות לאורחים ולחנתנים וכלות ובר-מצוות אחרי י"ט כסלו.

המאורע העיקרי הוא, שאחר תפילת מעריב כליל כ' כסלו התוועד אדמו"ר שליט"א עימנו כמה שעות, ומה שהי' בהתוועדות לא ניתן להיכתב. ועתה בשבת זכינו לגילויי שבליל שבת קודש עודד הרבי שליט"א והיה עימנו יותר מעשרים דקות, והניף ידו בשמחה עצומה. ביחידות ישב הרבי שליט"א בפתח חדרו הקדוש והביט על כל אחד ואחד במבט חודר.

רבי מענדל שיחי' פוטערפאס ברוך ה' החלים במידה רצינית, והתוועד כמה וכמה פעמים. הפעם הראשונה הי' עם ר' ישראל שיחי' פרידמן, וסיפר אודות אחד שהידר במצוות, לבד מביקור חולים באומרו שאין ביכולתו לסבול היישות של החולה והעסק שסביבו. ר' זלמן משה היה אומר: וועט מען נאך ריידען (עוד נדבר).

בשבת שעברה גם כן התועד במקצת, ודיבר שעתה צריכה להיות העבודה תמים תהי' גו' וכפירוש רש"י. כליל י"ט כסלו התוועד עם ר' מיכאל טייטלבוים שיחי', וסיפר אודות י"ט כסלו בע"ח-ט' בקרעמענצ'יג בבית החרושת של ר' צבי גורארי', והיו ר' מענדל חזן, ר' אברהם-דוד פויזנר, ר' צבי קלימוביצי' ועוד, ושתו משקה לרוב, ובכו ודיברו אודות שלימות המלכות רוכב על העלם העולם.

ואחד בכה ואמר, שהפרוג'קטור ברוסטוב והמתג בליבו של כל אחד.

דיבר אודות שר' אהרון יוסף שיחי' בליניצקי אמר לו שראה שהמתים אין חושבים כלל על זולתם, ובכה בזה.

ר' מיכאל טייטלבוים סיפר, שבקרעמענצ'יג בעל בית פולני סיפר, שפעם היה אצל אחיו ברוסטוב, ואחר תפילת ערבית אמר לו אחיו: בקירוב מקום נמצא הליובאוויטשער רבי, בא נלך אליו. אמר: כבר הי' מעריב, אמר לו: אצלם מנגנים ואחרי זה מאמר. הלכו, ושמע שהרבי אומר בקול מאמר וכולם שותקים, ונתפעל כמאוד והי' לו חשק גדול להתפלל שנית מעריב, וכך עשה.

ביום כ' כסלו התוועד כשש שעות ושתה משקה רב, והתוועד בטוב מאוד וסיפר הרבה. אמר שר' יחזקאל פייגיץ אמר לו כשענה באמונה: אישה פשוטה מאמינה פי עשרים ממך, וחסידות צריך להבין. שהרבי שליט"א אמר לאחד (על המשפיע שלו) נפשו בגורלך עליך לעורר כוחותיו הפנימיים ולהעלותו מעלה מעלה.

מעשה מחסיד אדמו"ר הזקן, שבתחילה היה אצל המתנגדים, ואחרי זה אצל רבי אלימלך מליז'ענסק, אחרי זה אצל הבארדיטשובער, ואחרי זה אצל האדמו"ר הזקן, ובכל אחד הי' אצלו פירוש אחר ל"חטאתי", הסיפור מרבי אלימלך מליז'אנסק שבא לשקלוב ודרש אם לא לומדים תורה לשמה אוי וואי, ואם ר' מאיר אינו אמת אז אוי וואי וואי, וברח. שמע מר' ישראל נעוועלער.

בשבת קודש היום אחרי הצהריים התוועד באריכות וסיפר סיפורים. אודות ר' יחזקאל ארלוזורוב שהי' בקיא בש"ס, ולהבדיל בי' שפות, וקרוב למלכות, והי' קאפוסטער. וכשאדמו"ר נ"ע הי' בחרקוב קיבלו בכבוד גדול בהתוועדות, אחר שלקח הרבה משקה התגלגל על הרצפה והחזיק

בקבוק והיכה על הרצפה ואמר: געקומען דער צייט צו נתפעל ווערן (הגיע הזמן להתפעל). ואז נהי' ליובאוויטשער, שמע מעד רא'.

מאבי אדמו"ר שליט"א, שהי' מכה ע"ג השולחן ואומר מאי טעמא דהאי מילתא.

מעשה מבחירת הרב בחרקוב אחר ר' אורי, באריכות גדול.

מעשה משידוך של קובליצער בחור, שהאדמו"ר נשמתו עדן שלח בעל-בית למיכאל דער אלטער, והי' בהצלחה מופלגה. ר' מענדל שמע מר' אליהו פאריטשער (למדן גדול, מעשרה בחורים שאדמו"ר נ"ע לקח עימו לדאטשע).

ר' מיכאל עם ר' שילם התווכחו אם ייחודא עילאה יכול להיות בלי השגה או דווקא בהשגה, האדמו"ר נ"ע אמר להם אצלך כך ואצלך כך. מעשה ממלמדו שצריך להראות במקום.

ברוך ה'. מוצש"ק ויחי יעקב טוב טבת, הי' תהא שנת נפלאות גדולות

לאחרי שזכיתי כמעט שלושה חודשים בבית רבינו שבבבל, עתה מקווה לבוא עם כל בית ישראל ובראשם מלכנו משיחנו שליט"א, שלא זכינו לראותו מזה שבוע ומחצה, וזכינו שבשבת קודש זה יצא להתפלל מנחה עם הציבור ולאחריה חזר לחדרו הקדוש ולא זכינו לראותו, וברוך ה' שומעים שהכאבים ר"ל שהיו למה"מ פסקו, ה' יתברך ישלח מיד רפו"ש ומהירה לרבינו שליט"א, יעזור ה' יתברך שנתראה עימו בקרוב ממש.

ולפי המנהג שמספרים סיפור חסידי (במוצש"ק), על-כן אכתוב בזה מה ששמעתי מהרה"ח ר' אברהם שי' ליסון לפני כשנתיים, מה ששמע מפי הרה"ח המשפיע ר' אברום מאיור ע"ה, שהי' אצל עשיר אחד מאנ"ש מלמד לבניו מהמתנגדים. פעם אחת שמע אותו לומד עם בניו פרשת ויחי, והיה קורא החומש ומתרגם לאידיש: ויחי - האט געלעבט, יעקב - יעקב, בארץ - אין לאנד, מצרים - מצרים, כאשר החסיד שמע אופן לימודו, נכנס לתוך לימודם והכריז בפני המלמד: נישט אזוי לערענט מען, נאר אזוי דארף מען טייטשען - ויחי יעקב בארץ מצרים, אין מצרים און האט ער געלעבט (לא כך לומדים, אלא כך צריך לפרש - במצרים והוא חי).

בה' טבת התוועד המשפיע ר' מענדל שיחי' (וכן קודם לזה לימוד החסידות בזאל למעלה), ובה סיפר כמה סיפורים:

מעשה אחד מהסבא משפולי, שנכנס פעם אחת לאסיפת פריצים שרצו לגזור ר"ל רעות על יהודים, ולקח דפי תוכניתם וקרעם לגזרים. הפריצים שראו זאת אמרו זה לזה: זהו הסבא משפולי, ושתקו ולא פצו פיהם כלל.

סיפור אודות תמים שמרוב אתכפיא הי' בסכנה ר"ל, ואמר לו אדמו"ר נ"ע (שיפסיק), אז זאל ער טרוגען זיך צו טעם אכילה (מקשר עצמו עם תאוות האכילה).

אודות ר' מרדכי אהרון ע"ה פרידמן, שהי' גרוסע קילע ולכן הי' אצלו עניין הגיוס בלי כל פקפוק שהיו משחררים אותו, מיד ולכן היה מסכן את עצמו והולך בשם תמימים אחרים ואומר

ששמו כך וכך, וע"י זה הציל הרבה תמימים מגיוס, וע"ש זה הי' נקרא בליובאוויטש "דער מלאך" – המלאך. והי' מקורב ביותר אצל אדמו"ר נ"ע, רק הי' מקיש על הדלת וכשהי' אדמו"ר נ"ע משיב "אריין" – הי' נכנס.

פעם שאל מה לעשות בענין אתכפיא, כי לרוב חולשת גופו לא הי' יכול לצמצם באכילה, וענה לו הרבי נ"ע: פאר דיר איז גענוג אז זאלסטו עסען קליינע שטיקאלאך (בשבילך מספיק לאכול בחתיכות קטנות). וכך הי' נוהג עד סוף ימיו, שהי' זקן למעלה משמונים והי' אוכל בחתיכות קטנות.

”כשהרבי יצא להתוועדות פתאומית בצהרי יום שישי”

יומן מאירועי פורים ה'תשפ"א אצל כ"ק אד"ש מה"פ
חלקו בפרסום ראשון

ימים הסמוכים לפורים

כבר בש"ק פרשת ויקרא, ח' אדר שני, דיבר כ"ק אד"ש על ההתעוררות במבצע פורים, וביחוד בקרב צה"ל המגינים בגופם על אה"ק – שלא ימסר שעל ממנה לאויבים.

בי"א אדר שני יצא לאור מכתב כללי המדבר בתוכן הקביעות דפורים בשנה זו, על ההכנות לפורים ועל כך שיש לכלול בזה גם את כל הילדים, וכן לפעול בצבא, בבתי אבות, בתי מרפא וכו'.

כן מורה כ"ק אד"ש במכתב, להוסיף ביום ראשון (שבו נמשכים כמה עניני הפורים בירושלים עיה"ק) בדברים משמחים: לימוד תורה, משלוח מנות וכן לכנס את ילדי ישראל.

בימים שלפני פורים הורה כ"ק אד"ש שיעשו חגיגה בשביל ילדי פרס, ושישיגו לבושים בשבילם מהמוזעאום, ויתלבשו בציוור של מרדכי ואסתר וכן ישירו וירקדו כמו בפרס, ושא' מן ההורים ידבר לפניהם, ושההצלחה בזה תהיה באופן פלאי.

יום חמישי, י"ג אדר שני – תענית אסתר

כ"ק אד"ש נכנס לביהכנ"ס הקטן לאמירת סליחות. לפני כניסתו נתן לילד שעמד בפרוזדור מטבע לצדקה ורמז לו שישלשל את המטבע לקופה, אולם הילד לא הצליח להגיע אל הפתח של הקופה. כ"ק אד"ש העביר את סידורו מידו אל תחת חיקו, התכופף והרים את הילד והחזיקו

בידיו עד ששלשל את המטבע לקופה...

תפילת מנחה התקיימה בביהכנ"ס הגדול. 770 היה מלא מפה לפה על אף קושי התענית – ביודעם שכ"ק אד"ש מתעתד לומר שיחה, 'דברי כיבושין'.

בקריאת התורה עלה כ"ק אד"ש ל'שלישי'. כ"ק אד"ש לקח עימו את סידורו והלך אל בימת הקריאה. ה'בעל קורא' היה ר' דוד ראסקין.

לאחר הגבהת התורה פתח כ"ק אד"ש את סידורו במקום ברכות ההפטרה והסתובב לכיוון הספר תורה בכדי לראות שהסתיימה 'הגלילה', ומיד הסתובב בחזרה ופתח בברכות ההפטרה.

את ההפטרה אמר כ"ק אד"ש כשנשען במקצת ע"ג הבימה ומחזיק את סידורו בידו הק'.

כשסיים את ההפטרה צעד מאחורי הספר תורה עד שהגיע בסמיכות לארון קודש, חיכה שיסגר ארון הקודש ופנה לעלות למקומו בבימה.

לאחר התפילה אמר כ"ק אד"ש שיחת 'דברי כיבושין' בת כ-45 דקות.

בשיחה דיבר כ"ק אד"ש על כך שהטעם הפנימי לגזירת המן היה (כדבריו) משום ש"ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים" – החסרון באחדות. שזה נבע מכך שגם כל אחד לעצמו היה "מפורד ומפורד" ולא מציאות אחת של "בכל לבבך – בשני יצריך". ולכן, כדי לתקן זאת, הרי ביום זה, י"ג אדר, "נקהלו היהודים" – התאחדו עד שנהיו למציאות אחת, "קהל" אחד.

בהמשך השיחה ביאר כ"ק אד"ש את אחד הביאורים לכך שתענית זו נקראת 'תענית אסתר'. כ"ק אד"ש הסביר, שהואיל והכל יצאו אז למלחמה, שכן הגזירה היתה על "נער ועד זקן טף ונשים" ובמילא נלחמו כולם, הרי משום כך היה אסור להם לצום ביום זה. רק אחת היתה יכולה לצום, הואיל והיא נמצאת בחצר המלכות והיא אסתר, ולכן נקרא הצום על שמה.

בחלק האחרון של השיחה דיבר כ"ק אד"ש על ענין הצדקה וג' מחצית השקל, והודיע שבסיום השיחה יחלק לקהל – ע"י הטנקיסטים – שטרות של דולר אחד שאת חילופיהם יש לתת לצדקה.

ההפתעה היתה גדולה. מלבד העובדה שזה כבר זמן רב לא חילק כ"ק אד"ש שטרות לקהל, הרי נוסף לזה – החידוש שבחלוקת דולרים לאחר שיחה בצום, שלא בתוך התוועדות.

בתחילה נוצרו דחיפות וכ"ק אד"ש הורה בידו להסתדר בשורה, כדי שהחלוקה תהיה מסודרת. החלוקה נמשכה כעשר דקות, כשהטנקיסטים עוברים ליד כ"ק אד"ש והוא נותן לכל אחד חבילת שטרות כדי לחלק לקהל.

את אחד התמימים שאל כ"ק אד"ש: "אתה טנקיסט?"

באמצע החלוקה שאל כ"ק אד"ש: "היכן הטנקיסט הראשי של אירופה – הרב גליק שי?" הלה ניגש אל כ"ק אד"ש וקיבל 200 שטרות של דולר אחד כדי לחלק באירופה.

לאחר החלוקה אמר כ"ק אד"ש שינגנו 'ווי וואנט משיח נאור', ושימשיכו זאת גם בכינוסים של

ילדי 'צבאות השם' ושישירו עמם. כ"ק אד"ש התחיל לשיר את הניגון, ויצא כשמעודד את השירה בהנפת ידו הק'.

לקראת החג שלח כ"ק אד"ש מברק לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל בו כתב:

"פורים שמח ושבת שלום והתוועדויות באופן דהקהל מתוך אורה ושמחה וששון ויקר ובהחלטות טובות ומוצלחות באורה זו תורה וכו' ככל פירושי חז"ל.

לחיים, לחיים ולברכה ולמסמך תיכף ממש גאולת פורים זה לגאולתנו ע"י משיח צדקנו".

יום שישי, י"ד אדר ב' – פורים

לתפילות ערבית ושחרית נכנס כ"ק אד"ש כשנושא עמו את המגילה הנתונה בנתיק של כסף. לקראת קריאתה פרש אותה כ"ק אד"ש על שולחן שהועמד ליד מקומו. כ"ק אד"ש קיפל את המגילה לשלושה חלקים.

כ"ק אד"ש הכה את המן (בהכאות קלות ברגלו) לא רק ב'המן' שנלווה אליו תואר, אלא גם ב'המן' שנקרא בטעם מודגש.

לאחר התפילות יצא כ"ק אד"ש כשהוא מתחיל לשיר את הניגון 'ווי וואנט משיח נאו'.

לאחר תפילת שחרית שלח כ"ק אד"ש משלוח מנות כבכל שנה – ע"י שליח, מזכירו, ר' לייבל גרונר, שנתן את המשלוחים להרב י. מטלין (כהן), להרב ש"ד רייטשיק (לוי) ולהרב חודוקוב (ישראל), שעמדו בגן עדן התחתון.

ההפתעה הגדולה של פורים התרחשה לאחר תפילת מנחה, שהתקיימה בשעה 15:15. רוב הת' ואנ"ש לא היו ב-770' בשעת התפילה, מאחר שנסעו לזכות יהודים במצוות הפורים. התפילה התקיימה בביהכנ"ס הקטן, בהשתתפות קהל מועט ביותר, לערך 30 אנשים.

עם סיום התפילה חזר כ"ק אד"ש לחדרו והקהל החל להתפזר. גם כסאו של כ"ק אד"ש היה כבר בדרכו לביהכנ"ס הגדול, למקום התפילה בשבת.

לפתע, בשעה 15:35, יצא כ"ק אד"ש מחדרו חגור בגארטל, כשסידורו בידו. נכנס לביהכנ"ס עוד הפעם, שם נכחו כ-15 אנ"ש ותמימים, ואמר שברצונו לומר מאמר חסידות, וביקש לסגור את הדלתות והחלונות, ושלא יכניסו אף אחד או יודיעו ע"ד אמירת המאמר.

לפני כ"ק אד"ש, יצא מזכירו ר' לייבל גרונר, שנשא עמו בקבוק יין¹.

מיד רץ א' התמימים להביא את הכיסא לכ"ק אד"ש, שבינתיים פנה לפינה הצפונית של ביהכנ"ס (למקום תפילתו במנחה של שבת כשאין התוועדות) והמתין להחזרתו של הכסא. תוך כדי עמידה כרך כ"ק אד"ש על אצבעותיו את המטפחת (כמנהגו הק' בעת אמירת מאמרים) וביקש

(1) לפי עדות של א' הנוכחים – הלך ר' לייבל גרונר מאחורי כ"ק אד"ש.

להביא יין וכוסות.

התמימים ואנ"ש שנכחו בביהכנ"ס ברגעים אלו, הבינו שכ"ק אד"ש מתכנן לומר מאמר דא"ח.

ואכן, כשהובא הכסא, מיד התיישב כ"ק אד"ש ופתח במאמר ד"ה "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", שנמשך כ-12 דקות. במאמר דיבר כ"ק אד"ש על מעלת השמחה.

כמובן לא הספיקו להביא מיקרופון, וגם ה'חוזרים' לא היו במקום, אך אחד מאנ"ש וכן א' מהתמימים רשמו את המאמר תוך כדי אמירתו, וכעבור זמן מה כבר הגיעו ה'חוזרים' ששיחזרו את המאמר, וכבר לפני שבת הספיקו להדפיסו ולחלקו לקהל.

עם סיום אמירת המאמר, ביקש כ"ק אד"ש שימזגו לו כוס יין מלאה, ור"מ מענטליק מזג יין לתוך כוס פלסטיק (שאח"כ נחטפה...) והגיש לרבי (ביקשו להביא לרבי את גביעו, אך סירב ורצה לומר כמו כולם - על כוס פלסטיק).

כולם עמדו מסביב בדוחק עד שהשולחן נדחף. כ"ק אד"ש בירך על היין ואמר 'לחיים', והורה לנוכחים לנצל את הרגעים ולומר 'לחיים' ללא הגבלות.

כמה ניצלו מעמד זה וביקשו ברכה בשעת רצון זו עבור אלו הזקוקים. כך נמשך המעמד המיוחד דקות ספורות. גם מהילדים שנכחו במקום ביקש שיאמרו לחיים.

התמימים ואנ"ש אמרו 'לחיים' לכ"ק אד"ש, שהתחיל לשיר 'ופרצת', נעמד על רגליו וענה בברכת 'לחיים ולברכה' לכל הנוכחים, כשמדייק לומר לכל אחד באופן אישי.

לאחר שכל הנוכחים אמרו 'לחיים', ביקש כ"ק אד"ש למזוג לו כוס יין נוספת - מלאה, אמר שוב לחיים וברך ברכה אחרונה.

לפני צאתו הזכיר על דבר אמירת ברכה אחרונה ויצא כשמניף ידו בתנופה להגברת השירה.

בצאתו ראה כי הדלת פתוחה ושהתאסף קהל גדול ואמר לריל"ג: "הרי נדברנו שלא יכניסו ושכל הדלתות יהיו סגורות!". המזכיר התנצל ואמר שהקהל מיוזמתו פרצו את החלונות וכו'.

כהנ"ל ארך כ-15 דקות בזמן גשמי...

דבר המאורע המפתיע התפשט במהירות, וקהל רב, כולל אלה שחזרו מהמבצעים, נהר ל-770. כששמעו על ההוראה המפורשת של כ"ק אד"ש לנצל את הזמן ולומר 'לחיים' בלי הגבלות, כמובן שההוראה התקיימה במלואה - הכל אמרו לחיים והצטרפו למעגלי הריקודים, ו-770 צהלה ושמחה.

בתוך כך יצא כ"ק אד"ש מחדרו ונסע לביתו. בדרכו אל המכונית וכן גם בתוך המכונית, הורה בתנופות יד נמרצות להגביר את השירה. כך היה גם כשחזר כ"ק אד"ש מביתו לקראת כניסת השבת.

הריקודים נמשכו עד תפילת קבלת שבת, וכשנכנס כ"ק אד"ש לתפילה והגיע אל מקומו פנה לעבר הקהל ומחא כפיים במרץ רב, דבר שהזכיר את שמחת חג הסוכות.

אחרי מעריב התחיל כ"ק אד"ש לנגן 'אך צדיקים' ויצא.

ת קודש, פ' צו, ט"ו אדר ב', שושן פורים

כשכנס כ"ק אד"ש לתפילת שחרית שרו את 'מארש נפוליון', ובהגיעו אל מקומו פנה אל הקהל ומחא כפיים במרץ זמן די ממושך.

1300 – התועדות פורים.

בשיחה הראשונה ביאר שהעבודה של שושן פורים נעלית מפורים, שכן בפורים העבודה היא אמנם למעלה ממדידות והגבלות אך כל זה הוא 'מאריך' – מאד שלך. ואילו בשושן פורים העבודה היא ב'מאד' דלמעלה.

כ"ק אד"ש הסביר, שמלך מלכי המלכים שואל ביום זה את כנסת ישראל ('אסתר'): "ומה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש", והיהודים משיבים "ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום".

ומה שיהודי שואל: הוא הרי אינו נמצא בשושן הבירה, ואפילו לא בארץ ישראל, אלא הוא יושב בברוקלין. על כך התשובה היא: אתה יושב? בברוקלין אתה נמצא בדרך ארעי, וגם זה בתור שליחו של הקב"ה, ואילו מקומך הוא ב'שושן הבירה' – יחד עם הקב"ה המשלח.

וכך אומרים בכל הבדלה של שבת "ליהודים (והכוונה היא על יהודי שושן) היתה אורה ושמחה וששון ויקר", ומוסיפים "כן תהי' לנו".

בשיחה השניה דיבר על ההוראה מ'צו' – 'זירוז מיד ולדורות'. ולאחר מכן דיבר על מה ששושן פורים מלמד לגבי המצב באה"ק. לכאורה לאחר שהרגו היהודים בשונאיהם ב"ד אדר, יש לומר למלך תודה רבה וכו'. והנה, כשהמלך שואל את אסתר מה רצונה עוד, היא דורשת להמשיך להרוג (את נתיני המלך) גם ביום המחרת!

אלא ההסבר הוא, שאצל היהודים אין ענין של שפיכות דמים אלא אם כן מצווה כך התורה, וכך היה גם במקרה זה, שהיו חייבים להשמיד את כל אנשי המן ואם לא היו עושים זאת היתה הולכת לריק כל הפעולה של יום י"ד אדר. בהמשך לכך דיבר כ"ק אד"ש על המצב באה"ק.

לאחר השיחה ניגש אל כ"ק אד"ש א' מאנ"ש (ל. מאצקינ) שהיה בגילופין עם כוס בידו ואמר לרבי שהיות ו"כל הפושט יד נותנים לו" אזי הוא מבקש מכ"ק אד"ש שיתן לו לחיים2. הבחורים ניסו למשוך אותו משם, אך ללא הועיל. כ"ק אד"ש חיך והניח בכוס פרוסת עוגה, אך הלה התעקש ואמר שרוצה דווקא משקה. כ"ק אד"ש חיך ורמז למזוכירו להושיט לו את בקבוק המשקה ומזג לו (בתוך הכוס – ע"ג העוגה).

כ"ק אד"ש אמר מאמר כעין שיחה ד"ה "ליהודים היתה אורה וגו'".

(2) לפי א' היומנים ביקש גם מזונות.

בהמשך, שאל כ"ק אד"ש שאלות על פירש"י בפרשת השבוע, על פירש"י במגילת אסתר ועל ההערות לזוהר. לאחר מכן השלים כ"ק אד"ש ביאור מהתוועדות קודמת ולאחר הביאור אמר, שנהוג לומר 'פורים תורה' ולכן יאמר 'פורים תורה', ובפרט שלדעתו יש לה יסוד – על המילים 'ווי וואנט משיח נאוי'. כ"ק אד"ש דיבר על כך שהגימטריא של 'נאו' היא 'זן', וביאר זאת.

בסיום השיחה אמר, שאלה שרוצים לקבל זאת כ'פורים תורה' שיהיה להם לבריאות, אך הענין הוא אמיתי. והעיקר הוא – שיתרגלו ללמוד הוראה מכל דבר שרואים או שומעים.

בתוך שיחה זו גם דיבר על כך שהגבאים פוקדים על הילדים להפסיק להכות את המן, ובין הדברים גם הביע תמיהה על שאין בביהכנ"ס מקום שבו יכול יהודי לשתות כוס מים או תה וכו'.

בסיום השיחה התחיל כ"ק אד"ש לנגן 'ווי וואנט משיח נאוי'.

את השיחה הבאה התחיל כ"ק אד"ש באומרו, שלכבוד ירושלים הי' מן הראוי לערוך התוועדות מיוחדת, אלא שזה לא בנקל, ולכן יפרס מפה על ה'מזונות' (וכשאמר זאת כיסה את ה'מזונות' במפה), ובמילא נחשב הדבר להתוועדות שניה.

כ"ק אד"ש המשיך וביאר למה בירושלים עושים פורים ביום אחר ולא כשאר כל המקומות בעולם, היות וענין ירושלים הוא כשמו – ירא שלם, ענין השלימות, במילא אם יחגגו פורים עם כל שאר המקומות יחסר עי"ז בהשלימות שלה.

בשיחה זו עורר כ"ק אד"ש לערוך כינוסים (כשביל ילדים ומבוגרים) ביום ראשון, ולקשר זאת עם מתנות לאביונים ומשלוח מנות (כפי שהורה במכתב מי"א אדר שני).

בשיחה האחרונה ביאר כ"ק אד"ש את פירש"י וההערות לזוהר, וכן את הטעם להוראתו לתת מתנות לאביונים בירושלים גם ביום א', ולא להסתפק בנתינתם ביום ו'.

בסיום ההתוועדות נתן כ"ק אד"ש את ה'מזונות' והמשקה להרב י.י. העכט עבור הכינוס של הילדים למחרת, כשמוסיף שיתן רק את ה'מזונות' לילדים – ולא את המשקה, ושיקח את כהנ"ל רק לאחר הברכה אחרונה.

כ"ק אד"ש הזכיר על דבר אמירת ברכה אחרונה.

בשעה 17:50 הסתיימה ההתוועדות

יום ראשון, ט"ז אדר ב'

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

בביהכנ"ס התקיים כינוס של ילדים. ע"פ הוראת כ"ק אד"ש העלו ילדים מאיראן (פרס) הצגה.

פאוצר הפלך

מענות קודש משיחית^א ה'תשנ"ב חלקם בפרסום ראשון

ר' שמואל שמואלי, עורך העיתון 'ישראל שלנו', זכה ליחס מיוחד מכ"ק אדמו"ר פלך המשיח שליט"א. את התשובות והמענות של הרבי שזכה הוא לקבל מאפיינות אריכות ופירוט נדירים לפי ערך. לפנינו לקט של תשובות ומענות שזכה מר שמואלי לקבל מהרבי בין השנים תנש"א ותשנ"ב בענייני משיח. חלק מהדברים מתפרסמים כאן לראשונה עפ"י זכרונו של מר שמואלי ובאחריותו.

ד' אייר, תנש"א

מענה למה שכתב מר שמואלי לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בג' אייר תנש"א (עפ"י תצלום המכתב^א מתפרסם כאן לראשונה):

"זה עתה קראתי את שיחת כ"ח ניסן התשנ"א. הדברים שנאמרו נגעו לליבי.

עלה בדעתי לפעול כדלקמן:

לשכנע עוד תשעה חסידים יר"ש (או שרוצים להיות כאלה...) לעזוב את כל ענייני העוה"ז למשך תקופה, פרישות מנשותיהם, וכינוס העשרה מישראל לחבורה אחת בבנין אחד, בריבוי תעניות ככל האפשרי, ועכ"פ בצמצום הכי אפשרי של גשמיות.

החבורה הקדושה תעסוק אך ורק בעניין לפעול אצל הקב"ה להבאה בפועל של הגאולה הא^א

תית והשלימה תיכף ומיד ממש.

ימונה שמש שידאג לכל ההתחייבויות הגשמיות של העשרה מישראל כדי שיוכלו (בהסכמת נשותיהם) לפרוש לחלוטין למען משימה זו, ומבלי לעזוב את הבנין, לכל התקופה.

החבורה תעסוק בתפילות ותחנונים, לימוד עניני משיח, כולל השיחה מכ"ח ניסן וקבלת החל-טות וטיכוס עצות לשאר הציבור.

במקביל נשאף להזדככות אישית של כל החבורה בדיבוק חברים ובפארבריינגעניס כמסורת חבורת ר"ש בן יוחאי, הבעש"ט וכו'.

אם לא יימצא מקום מידי ליד 770, אוכל לתרום את ביתי בן שלוש הקומות בפלטבוש לצורך הענין. (בני הגדולים לומדים כרגע בישראל – והקטנים עם רעייתי, תחיה, בלוס אנג'לס).

ע"מ לזרז ולמהר אבקש לתת לחבורה שליחות מצוה לצדקה, וכן כלי קודש כגון גארטעל וכו', ע"מ להבטיח שכל הענינים שהם באופן אורות דתוהו ימשכו באמצעות כלים דתיקון, והממוצע דכלי קודש יפעל שכח החבורה יהווה לכל אשר פעל לגאולה אמיתית ושלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב . . .

אי"ה, אשאר ב-770 עד אחרי תפילת מעריב ע"מ לקבל מענה".

מענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (מהעתקת המזכיר המתפרסמת כאן לראשונה):

[1] על מה שכתב: "וכינס העשרה מישראל לחבורה אחת בבנין אחד, בריבוי תעניות ככל האפשרי, ועכ"פ בצמצום הכי אפשרי של גשמיות" – סימן בעיגול את התיבות "בריבוי תעניות", וכתב:

(1) ה"ז לא סדר פעולות חסידים

[2] על כללות המכתב, כתב:

כמפורש בכ"מ – פעולות ע"ד הנ"ל עיקר פעולות מטרה הנ"ל – צ"ל בתוך הציבור וכלל ישראל (ואל תפרוש מן הציבור ודוקא בשמחה וט"ל)

כוונתו רצוי' וכו'

אזכיר עה"צ.

היה יום ב', ג' א"י, ה'ט"ו
 ל' ב' א"י, ה'ט"ו
 מה שהיה קודם אל שנת ב' סיון ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב'
 ע"ה ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב'
 ל' ב' ה'תש"ו וזו ה'תש"ו י"ד (ראו שנת ה'תש"ו ב'ט"ו)
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 וכן ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ל' ב' ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו

ה'תש"ו
 ח"י כ"א
 ח"י כ"א

ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו

ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו
 ה'תש"ו אל תעורר עמו ל' ב' ה'תש"ו

צילום מכתבו והמענה בשולי בכת"י הריל"ג
 (מארכיון 'ליקוט מענות קודש')

ז' אייר, תנש"א

החל מבוקר ז' אייר תנש"א הופצו שמועות שונות בשם כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א כלפי ההתעוררות אודות קבלת מלכותו שהביאו איתם ר' דוד שי' נחשון ר' שמריה שי' הראל ור' אבי טאוב ע"ה מאה"ק, התעוררות ששיאה הייתה בעת חלוקת קנקני המשקה בסיום התוועדות ש"פ תזו"מ, ו' אייר אז הכריז ר' דוד בפני את הכרזת הקודש "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד".

בעת חלוקת הדולרים של ז' אייר, עבר מר שמואלי ושאל האם נכונה השמועה שצריך להתרחק מדוד נחשון וחבורתו. תשובתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

אויב איך וועל אנהויבן זיך אריינליגן אין אלע שמועות, וועט מיר ניט בלייבן קיין צייט – ניט אויף דאווענען, ניט אויף קיינע ענינים; במילא האב איך מיט שמועות קיין שייכות ניט, ניט אהיין און ניט אהער [=אם אני אתחיל להכניס את עצמי בכל השמועות לא ישאר לי זמן – לא להתפלל, לא לשום ענינים; במילא אין לי שום שייכות לשמועות לא לכאן ולא לכאן].

ד"ד – ט"ז אייר, תנש"א

לקראת אמצע חודש אייר תנש"א, הכניס מר שמואלי כתבה שהכין אודות המאורעות האחרונים ב770 ותוכנה וכתרתה "הרבי מליובאוויטש מעודד קבוצה מתלמידיו שהכתירו אותו למשיח".

בחלוקת הדולרים של י"ד אייר כשמר שמואלי כבר פנה ללכת, אמר לו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

מסתמא דארף מען אייך ניט מסביר זיין אז... די ארטיקל וועט איר אליין מאכן, בשורות טובות [=מסתמא אין צורך להסביר לכם ש... את הכתבה תעשו כבר לבד, בשורות טובות].

עפ"י רשימת א' התמימים (גדפסה בקובץ 'הוא יגאלנו', י' שבט תשפ"א) הובן בשעתו שדברים אלו נאמרו כלפי הכתבה הנ"ל שהכניס מר שמואלי.

בט"ז אייר כתב על כך כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א למר שמואלי:

בנוגע להדפסה ע"ד משיח וכו' כפי התוצאות שבנתיים, עפ"י הידיעות שהגיעו ע"ע הכתיבה וההדפסה דלאחרונה הקימו מנגדים חדשים להרחקת לימוד החסידות ובהשייך לזה ויכוחים ובפרט ברפוס, כבכל ויכוח הקושיות מתקבלות בנקל והתירוצים לא כ"כ לכאורה – לפי המצב דעתה מסתבר יותר הפסק בזה למשך זמן.

כ"ג סיוון תנש"א

מר שמואלי שאל את הרבי בכתב האם רצוי לגייס גם את נשי חב"ד למאבק עבור ענייני "ארץ

ישראל שלנו" כשהמדובר היה, בין השאר, למאבק ספציפי בהקשר לנוכחותו של ראש הממשלה דאז, מר יצחק שמיר, במצעד יום ה"עצמאות" המסורתי מידי שנה בשדרה החמישית במנהטן. בכ"ג סיוון תנש"א ענה על כך כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (מצילום הכתי"ק):

[אנ"ש] כולל נשי אנ"ש - מגויסים (באם להשתמש בלשונו) ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר - כל-שונו הברור "עמדו הכן כולכם" כולל אפילו הקנעפלאך - להפצת התומ"צ ככל האפשרי הן בחו"ל ועאכו"כ באה"ק ומתוך שמחה וט"ל - וקיומם בפו"מ בחיי יום יום וכפשוטו ממש.

צילום הכתי"ק

צילום הכתי"ק

ע"י ק"ק מו"ח אדמו"ר -
 (באם להשתמש בלשונו)
 ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר - כל-שונו הברור "עמדו הכן כולכם" כולל אפילו הקנעפלאך - להפצת התומ"צ ככל האפשרי הן בחו"ל ועאכו"כ באה"ק ומתוך שמחה וט"ל - וקיומם בפו"מ בחיי יום יום וכפשוטו ממש.

[בסופו של דבר הדפיס מר שמואלי עשרות אלפי כרוזים שחולקו לקהל באמצעות צוותים מטעמו. הכרוז יחד מכתב מלווה הועבר לרבי והמענה שנתקבל כלל בין השאר (מתפרסם כאן לראשונה): "חבל לכותבו ת' [תיבת] עצמאות"]

שלהי קיץ תנש"א

כמה חודשים לאחר שקיבל את המענה אודות ה"הפסק למשך זמן", בעת ההכנות לפרסום מודעה אודות משיח בניו יורק טיימס, סבר מר שמואלי שכבר תם ה'הפסק' לגביו ועל כן שאל את כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, באמצעות המזכיר הריל"ג, האם יוכל לפרסם מודעה זו בעיתונו. לזכרונו הוא שמע בשעתו מהמזכיר על מה ששוחח עם הרבי בעניין:

המזכיר מסר את שאלתו והרבי תמה: "וואס עפעס מיינט ער אז סאיז דא א שינוי אין דער הפסק?" [=מה פתאום הוא חושב שיש שינוי ב'הפסק?']. המזכיר: אזוי ווי מגייט מפרסם זיין די מודעה אין 'ניו יורק טיימס'... [=היות שעמדים לפרסם את המודעה בניו יורק טיימס] תשובת הרבי הייתה: "ווען וועט זיין א שינוי אין דער הפסק, מוועט לאזען עם וויסען" ... [=כשיחול שינוי ב'הפסק', נודיע לו].

[ראוי לציין שבב' דר"ח תמוז תנש"א כתבו אל הרבי כו"כ מרבני משפיעי ועסקני אנ"ש (ומהם: הרב יהודה קלמן מארלאו, הרב שנ"ז גורארי', הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, הרב לייבל אלטיין, הרב דוד פלדמן, הרב נחמן שפירא, ר' דוד נחשון, ר' אבי טאונג יוסף גוטניק, ועוד] את שהבינו בעקבות שיחת כ"ח סיוון בו דיבר הרבי על כך שנדרש שהיהודי יסכים ויכריז לא רק ש"הגיע זמן גאולתכם" אלא שהיא כבר ישנה בפשטות, "כ"ק אדמו"ר שליט"א המלך המשיח.. חושבים, לפי דעתנו, שה"הפסק לזמן מה" ע"ד פרסום ענייני משיח כבר עבר, ובמילא בדעתנו להמשיך עתה בפעולות ע"ד התגלות מלך המשיח בכלים דתיקון (כולל עניין החתימות בין אנ"ש שיחיו (ללא רעש)), באופן של "לדעתך" – על דעת עצמו (קבלת העם מצד עצמו). תגר בה שלילית לא נתקבלה על הודעה זו ואכן הפעולות בענייני משיח כולל אודות קבלת מלכותו וכו' התחדשו במרץ בעידודו של הרבי (ראה בס' ימי בשורה)].

ו' כסלו תשנ"ב

מענה למר שמואלי שכתב בה' כסלו תשנ"ב ששלח את מאמרו 'במדריד הוקמה מדינה פלשית-נאית' בצירוף מכתבים לכמה מפעילי הליכוד ומתכוון לשלוח בימים הקרובים לכל חברי מרכז הליכוד. כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א כתב המענה ממש לצד היכן שכתב מר שמואלי בפתחת מכתבו "לכ' כ"ק אדמו"ר שליט"א, המלך בגילוי וכו'" (מצילום הכתי"ק):

נת והמצו"ב לאחר מנחת יום ד', ואזכיר עוה"פ עה"צ (1) מה שנשתנה שאומרים בגלוי מה שהי' ברור בלאה"כ – שענינם מדינה פלישתניאית ובירתה ירושלים כולה או חלקה".

צילום הכתי"ק

ביה יום ג' ה' כסליו השנה ה'תשנ"ב
 ע"פ פקודת ה'תשנ"ב
 (1) בשר אדיר וטעם
 יום אחרון של חג
 חג סוכות
 חג המצות
 חג שבועות
 חג תשעה באב
 חג יום כיפור
 חג חנוכה
 חג פורים
 חג ט"ו בשבט
 חג מעשר
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון

(1) חג ווען איר
 זאמט איר
 יום ג' ה' כסליו
 ע"פ פקודת ה'תשנ"ב
 חג סוכות
 חג המצות
 חג שבועות
 חג תשעה באב
 חג יום כיפור
 חג חנוכה
 חג פורים
 חג ט"ו בשבט
 חג מעשר
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון
 חג מעשר שני
 חג מעשר עני
 חג מעשר ראשון

תחילת אדר ראשון תשנ"ב

בתחילת חודש אדר ראשון תשנ"ב כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מענה מיוחד למר שמואלי אודות הארמון עברו בכפר חב"ד (שבעידודו הק' נערכו באותם ימים ההכנות להנחת אבן הפינה וכו'):

לכמה בנ"א בתים במדינות שונות ובמיוחד באה"ק כמפורסם וכנהוג. לאדמו"ר האמצעי היתה נחלה באה"ק. עד היום ישנו בחברון בית שניאורסאהן.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה ויגאלנו אכי"ר

•

לזכות

החתן התמים אשר אברהם זאב הכהן שי'

והכלה המהוללה מ' חיה מושקא תחי'

רייכמן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יהי רצון שחתונה זו תזרו ותביא בפועל

לחתונה הכללית רבנ"י והקב"ה בגאולה האמיתית והשלימה

ויזכו לראות בנים ובני בנים . . יראים ושלימים ומקושרים

וחדורים בשליחות היחידה – קבלת פני משיח צדקנו

•

ולזכות הוריהם

הרה"ח שלום דובער הכהן וזוגתו מ' דינה שיחיו

שיחיו

הרה"ח מאיר הכהן וזוגתו מ' דבורה לאה שיחיו

מזרחי

שירונו נחת מכלל צאצאיהם

שיגדלו חסידים יראי שמים ולמדנים

מקושרים לרבי מלך המשיח שליט"א

וחדורים בשליחות היחידה לקבלת פני משיח צדקנו

